108STE JAARGANG — NO.: 182 ZATERDAG 10 AUGUSTUS 1991

AMIGOE

VANDAAG

STATEN
...eten...

Preke

Suggestie: Bijkerk-dieet voor mollige Statenleden

CVSE aan einde van crisisberaad:

Joegoslavië moet zelf kiezen voor staatkundige oplossing

PRAAG — Het CVSE-beraad over Joegoslavië heeft vrijdagavond in Praag ingestemd met in het algemeen steun voor de voorstellen die de twaalf EG-landen naar voren hebben gebracht voor een oplossing van het conflict. Maar het is Joegoslavië zelf dat beslist of het al dan niet aanvaardt van deze voorstellen.

In de drie gemeenschappelijke verklaringen die de hoge vertegenwoordigers van de CVSE-landen hebben opgesteld wordt uiteindelijke aanvaarding overgelaten aan Joegoslavië. "Zij hebben bij alles het laatste woord, zij maken uit of zij willen worden geholpen of niet", aldus de Nederlandse "reizend ambassadeur" Christiaan Kroner, die in Praag optrad als voorzitter van de Europese Gemeenschap.

In de conferentie over veiligheid en samenwerking in Europa, waaraan alle Europese landen plus de VS en Canada deelnemen, worden besluiten slechts bij eenstemmigheid genomen. Dit betekent dat Joegoslavië een veto kan uitspreken over alles wat hem niet bevalt.

De CVSE-conferentie heeft zich vrijdag nadrukkelijk achter het voornemen van de Joegoslavische autoriteiten om overleg over de staatkundige toekomst van het land zo snel mogelijk, maar niet later dan 15 augustus, te beginnen. In het akkoord van Brioni, dat mede tot stand was gekomen door toedoen van de EG-trojka tot stand gekomen, werd als uiterste datum voor het begin van dit overleg 1 augustus genoemd.

Ambassadeur Kroner verklaarde zich tevreden over de uitkomst van de conferentie, al werd aanmerking genomen dat de overige CVSE-landen Joegoslavië niets kunnen opleggen in gevoelige kwesties als die welke in Praag aan de orde waren nationale soevereiniteit een grote rol speelt".

SCHENDINGEN

De federale Joegoslavische commissie die toezicht op het bestand in Kroatië heeft vrijdag verklaard dat in de afgelopen 24 uur slechts enkele "kleine schendingen" van het staakt-het-vuren hebben plaatsgehad. Dat meldt het Joegoslavische persbureau Tanjug gemeld. Volgens de commissie, onder leiding van de Joegoslavische vice-president, de Montenegrijn Branko Kostic, zijn er sporadisch schotenwisselingen en explosies geweest. Hij gaf niet aan waar de schermutselingen zich voordeden.

Het staakt-het-vuren in Kroatië dat woensdagochtend om 6.00 uur werd afgekondigd is al verscheidene malen geschonden. Donderdag kwam een Kroatische nationale gardist om het leven in de buurt van Topusko in Banija, circa honderd kilometer ten zuiden van Zagreb.

De Kroaten noemen het bestand een Servische truc om tijd te winnen voor een frontale aanval op de afvallige republiek Kroatië. "Er zijn aanwijzingen dat het bestand een tactische zet is en dat een frontale aanval wordt voorbereid", aldus de Kroatische vice-premier Zdravko Tomac. "Dit is het moment waarop wordt beslist over het lot van het volk van Kroatië", voegde hij toe.

Albanezen in verdrukking

■ BARI — *Albaneze vluchtelingen strekken de handen uit naar het weinige voedsel dat voor hen beschikbaar is. Vanaf donderdag worden ze bij duizenden opgevangen in het voetbalstadion te Bari, waar ze wachten op de verplichte terugreis naar hun vaderland.*

Afrikaner Weerstands Beweging in verzet:

Bezoek van president De Klerk aan Ventersdorp ontlokt hevige rellen

VENTERSDORP — In het Zuidafrikaanse plaatsje Ventersdorp zijn vrijdag bij gewelddadige botsingen tussen blanke pro-apartheidsactivisten en de politie vier doden en verschillende gewonden gevallen. De rellen braken uit kort voordat de Zuidafrikaanse president Frederik de Klerk zou aankomen.

De Klerk wilde in het plaatsje een politieke vergadering van zijn nationale partij bijwonen. Leden en sympathisanten van de extremistische Afrikaner Weerstands Beweging (AWB) marcheerden voor de vergaderruimte van de Nationale Partij. Zij droegen paramilitaire uniformen en hadden swastika-achtige armbanden om. Velen hadden vuurwapens bij zich.

"Drie AWB-leden zijn omgekomen. In totaal 36 mensen zijn gewond geraakt, onder wie 12 zwarten en negen AWB-leden", zo deelde een politiewoordvoerder mee.

De woordvoerder verklaarde voorts dat een zwarte man in het ziekenhuis was gestorven nadat zijn bestelwagen waarmee hij met dertien anderen rondreed was beschoten door blanke extremisten. Twee inzittenden raakten ernstig gewond. Ook twee leden van de AWB werden gedood toen de onder spervuur genomen zwarte chauffeurs de macht over het stuur verloren.

President De Klerk kon door de onlusten niet in Ventersdorp, zo'n tweehonderd kilometer ten westen van Johannesburg, komen. Zijn helikopter cirkelde zo'n half uur boven het plaatsje maar was niet in staat om te landen. Hij zei later dat hij niet gekomen was om moeilijkheden te veroorzaken en dat hij als president het recht had zijn kiezers toe te spreken.

De politie arresteerde de algemeen-secretaris van de AWB, Piet Rudolph. Hem wordt verstoring van de openbare orde ten laste gelegd.

■ VENTERSDORP — *Een Zuidafrikaanse politieman krijgt assistentie nadat hij in zijn been is geschoten door rechtse krachten bij een opstand in Ventersdorp. De rechtse extremisten probeerden president De Klerk er van te weerhouden een toespraak te houden in deze Zuidafrikaanse plaats.*

BOERENOPSTAND

De AWB was komen opdagen met tweeduizend leden en sympathisanten van andere pro-apartheid groepen om te voorkomen dat president De Klerk een toespraak zou houden. Ventersdorp is de woonplaats van AWB-leider Eugene Terreblanche. Toen het schieten voorbij was, noemde Piet Rudolph, secretaris van de AWB, de gevechten "een eerste stap in de opstand van de boeren".

Rudolph leidde een mars naar het stadhuis. Daar begonnen de gevechten toen hij een politiehond een mep met een honkbalknuppel verkocht. Dit was het sein voor zijn deels beschonken vrienden om met traangasgranaten naar de politie te gaan gooien of agenten in het gezicht te spugen.

Het stadhuis was afgezet met prikkeldraadversperringen en een duizend man sterke politiemacht met honden en waterkanonnen bewaakte het gebouw.

WRAAK

de Afrikaner Weerstand beweging maakte zaterdag bekend wraak te zullen nemen voor de dood van twee van haar leden. "De Klerk zal vanaf nu bekend staan als de slachter van Ventersdorp. De Klerk stuurt aan op oorlog. We kunnen niets anders doen dan wraak nemen", aldus Rudolph die kort daarvoor door de Zuidafrikaanse politie was vrijgelaten vanwege de amnestieregeling die geldt voor politieke gevangenen.

India ontwerpt gen rakketten

NEW DELHI — India heeft twee typen raketten van eigen ontwerp in serie vervaardigen, in het kader van een initiatief India onafhankelijk te maken op het gebied van dit soort wapens. Dat heeft een Indiase wetenschapper op het gebied van defensiekwesties verklaard, aldus het persbureau PTI vrijdag.

Abdul Kalam, die belast is met een programma voor het ontwikkelen van raketten, zei in Madras dat de aarde-grondraket Prithvi (Aarde) en de grond-luchtraket Trishul (Drietand) in 1992 klaar zijn.

De Prithvi, die met verschillende ladingen kan worden uitgerust waaronder chemische, heeft een reikwijdte van 250 km. In 1988 werd er geslaagde proeven mee uitgevoerd. De Trishul heeft een kort bereik.

Geen breuk tussen partijen

SPA/PDP-coalitie overleeft crisis

WILLEMSTAD/PHILIPSBURG —De SPA/PDP-coalitie van St. Maarten heeft de eerste crisis overleeft en houdt niet op te bestaan. De partijleiders Vance James Jr (SPA) en Millicent de Weever (PDP) hebben gisteren tijdens een vergadering de strijdbijl begraven en een gezamenlijke verklaring afgelegd waarin ondermeer staat dat het Great Bay-akkoord, de basis van deze samenwerking, nog in tact is en nageleefd wordt.

De vergadering is goed verlopen. "Een open een eerlijke gedcahtenwisseling", zo wordt in het persbericht gezegd. Vance James verklaarde achteraf dat het om een "heel vruchtbare" bijeenkomst ging. Hij zei over het zeer negatieve persbericht dat enige dagen geleden de PDP publiceerde niet veel meer te willen zeggen. "Hopelijk is het de eerste en laatste keer dat er zoiets gebeurd is. Dat hoeft ook niet, want we zullen aan tafel zitten en met elkaar praten," zo zei James, waarvan velen verwachtten dat zijn partij weer heel spoedig in de oppositie terecht zou komen na een breuk met de PDP.

Van die breuk is dus vooralsnog geen sprake. Afgesproken werd dat er minimaal één maal per maand een coalitie-bespreking plaats vindt en dat de beide partijen in de week van 12 augustus hun kandidaten voor de functie van (derde en vierde) gedeputeerde zullen voordragen. Die zullen dan vlak daarop door de eilandsraad worden toegelaten. Wat betreft de uitbreiding van de luchthaven besloten de partijen dat in overleg een financieel-technisch adviseur ingeschakeld wordt die de financiele en technische haalbaarheid van voortzetting van het project zal bestuderen. De partijen zeggen toe met zijn bevindingen akkoord te zullen gaan. De partijen zeggen verder dat het Great Bay-akkoord nog van kracht is en dat beide partijen zich daaraan houden.

Dit betekent dat de speculaties van de laatste tijd, dat alles zo goed als rond is voor een PDP-DP coalitie voorbarig bleken. Waarnemers geloven desondanks dat de basis van deze samenwerking dermate zwak is, dat het niet lang zal duren voor toch de samemwerking sneuvelt.

Vals alarm bij KLM

SCHIPHOL — Een Boeing 747-300 van de KLM heeft vrijdagmorgen de start moeten afbreken nadat de gezagvoerder van het toestel een brandmelding constateerde in een van de motoren. Volgens een woordvoerster van de KLM is er geen brand aangetroffen in de Boeing.

Het abrupt afbreken van de start, terwijl het toestel in vliegende vaart over de startbaan ging, is ten koste gegaan van twee banden. Het vliegtuig, op weg naar Los Angeles met 397 passagiers, is op de baan blijven staan om af te koelen. Inmiddels staat het toestel in een hangar en wordt het aan nader onderzoek onderworpen. De passagiers zijn met de schrik vrij gekomen.

Frankrijk rolt Italiaanse smokkelbende in mensen op

PARIJS — De Franse politie heeft een organisatie van de Italiaanse mafia opgerold, die enkele duizenden Turken en Kurden naar Frankrijk, Zwitserland en Duitsland gesmokkeld heeft.

De organisatie zou zich sinds begin 1989 op deze winstgevende smokkel hebben geworpen, aldus de Franse overheid. In de eerste zes maanden van dat jaar zouden 1.200 mensen tegen betaling van tien- tot twintigduizend gulden per persoon uit Turkije zijn gesmokkeld. Dit leverde de mafia alleen al voor de eerste twaalfhonderd mensen tussen de 700.000 en 1,5 miljoen gulden op. Daarna zouden duizenden andere mensen naar Europa zijn gesmokkeld.

De mensen, voor het merendeel Kurden, zouden zich verzamelen bij het Topkapibusstation in Istanbul. Vervolgens gingen zij in bussen via Bulgarije en Ljubljana (in Slovenië) naar Triest en Milaan in Italië. Vandaaruit ging de reis naar Frankrijk, Zwitserland en Duitsland. Van de eerste twaalfhonderd mensen zouden 783 een aanvraag voor politiek asiel hebben ingediend.

Een onderzoekrechter in Nice, Francois Boisseau, begon al in 1989 een onderzoek naar het netwerk en riep daarbij de hulp in van de Turkse en Italiaanse politie.

Tot aan Italië moesten de mensen bijna zesduizend gulden betalen aan het busbedrijf "Turak Turism" dat was opgezet door een voormalige Turkse commissaris van politie, Ahmet T., die voorheen werkzaam was op een politieafdeling voor het verstrekken van paspoorten. De man is nu voortvluchtig.

Vervolgens moesten zij nog eens duizenden guldens neertellen voor elke tussenpersoon, onder meer in drie vaste hotels die de organisatie in Ventimiglia in Italië had.

De tweede man in de organisatie is gearresteerd. Hij had in Frankrijk onder een valse naam om politiek asiel gevraagd, woonde in Italië onder een andere naam en was in Zwitserland, waar zijn vrouw en kinderen woonden, onder weer een andere naam door een rechtbank veroordeeld.

VS zeggen hulp toe aan Haïti

PORT-AU-PRINCE — De Amerikaanse vice-president Dan Quale heeft vrijdag bij een bezoek aan Haïti gezegd dat de Verenigde Staten bereid zijn honderd miljoen dollar (twechonderd miljoen gulden) van Haïti's buitenlandse schuld af te schrijven als het land bereid is een akkoord te tekenen met het Internationaal Monetair Fonds.

Veel groepen die de huidige democratisch gekozen president Aristide steunen, hebben kritiek geuit op de onderhandelingen die de regering met het IMF is begonnen. Wat die kritiek inhoudt, vermeldt het bericht niet.

In een toespraak tot het Haïtiaanse parlement, beweerde Quale dat "een vrije, concurrerende markt de bondgenoot van verandering is". Hij vroeg het parlement een handelsverdrag met de VS te sluiten en afspraken over investeringen te maken.

Haïti heeft deze week een begin gemaakt met het ontslag van ambtenaren die de vorige dictaturen hebben gesteund. De VS hebben negen miljoen dollar (achttien miljoen gulden) toegezegd voor efficiëncy-maatregelen, zoals het heette, in de Haïtiaanse ambtenarij en 250.000 dollar (Een half miljoen gulden) beloofd om de gezamenlijke strijd tegen de drugshandel op te voeren.

Moord op Italiaanse officier van justitie

REGGIO CALABRIA — Met ver scheidene schoten door het hoofd is bij het Zuiditaliaanse Reggio Calabria de 56-jarige officier van justitie Antonio Scopelliti vermoord. Dit heeft de Italiaanse politie zaterdag bekendgemaakt. Volgens de politie werd het lijk van Scopelliti vrijdag in de buurt van Villa San Giovanni bij zijn auto gevonden. De moordenaars hebben hun slachtoffer blijkbaar aan de kant van de weg opgewacht en een aantal gerichte schoten gelost. Scopelliti heeft als officier van justitie vele processen tegen maffialeden en terroristen gevoerd.

DE GROTE VAKANTIE is voorbij. Vanaf vandaag treft U bij de krant van zaterdag weer onze speciale weekendbijlage NAPA aan. Gratis voor abonnees van deze krant, in de losse verkoop verkrijgbaar voor een gulden (inclusief de zaterdagkrant).

Hospitaal organiseert conferentie anesthesisten

WILLEMSTAD —Samen met de Erasmus universiteit van Rotterdam organiseert het St.Elisabeth hospitaal voor anethesisten een internationale conferentie op Curaçao over zuurstof.

De lokale organisatie, bestaande uit onder meer Daphne Kibbelaar, hoofd van de operatiekamer van het ziekenhuis en tevens voorzitter van het CBV, verwacht ruim 150 anesthesisten uit alle hoeken van de wereld.

De wetenschappers, aangesloten bij de ISOTT-organisatie, komen 24 augustus naar Curaçao en blijven tot en met 31 augustus. Het globale thema zuurstof wordt vanuit een medisch oogpunt geanalyseerd. Vragen als: hoe circuleert zuurstof in de lucht, hoe nemen wij dat op en hoe komt het vervolgens in ons bloed terecht, komen op de conferentie aan bod. Het specifieke programma van de deelnemers wil de lokale organisatie pas in een later stadium bekend maken.

De anesthesisten verblijven in een lokaal hotel waar 90 dubbel-kamers zijn gereserveerd. De kosten worden voor het overgrote deel door henzelf gedragen. Het resterende bedrag wordt door sponsors betaald.

De organisatie ISOTT werd twintig jaar geleden door diverse biologen en medici opgericht. De internationale conferentie vindt jaarlijks in een ander continent plaats. De deelnemers komen dan vanuit onder meer Nederland, de Verenigde Staten, Canada, Japan, Engeland en Frankrijk bijeen. Kibbelaar noemt de conferentie van groot belang, omdat het niet altijd mogelijk is zo veel leden van de organisatie bij elkaar te roepen. Deze wereldorganisatie telt ongeveer 400 leden. De conferentie zal niet alleen bijdragen aan de wetenschap op Curaçao, maar ook aan het toerisme, aldus één van de leden van de lokale organisatie, Werleman. 'Er zal mond op mond reclame worden gemaakt.' Voor de deelnemers staat niet alleen de conferentie op het programma. Er worden voor hen diverse culturele activiteiten georganiseerd, zodat ze in contact komen met de lokale bevolking.

EHBO-diploma voor ALM-kinderen

WILLEMSTAD — Vrijdag 2 augustus ontving een groep van vijftien kinderen, allemaal kinderen van ALM-werknemers, hun jeugd-EHBO-diploma. Deze kinderen zijn de eersten die zo'n diploma behaalden in de Antillen. Deze groep volgde een cursus voor één week, gegeven doro Overida Arron en dr. Jan-Willem Allaart van de Medische Dienst van de ALM.

Gedurende die periode leerden zij technieken voor ongelukken en spoedgevallen. Het betreft hier een cursus voor kinderen van twaalf tot veertien jaar van de Oranje Kruis Vereniging in Nederland. Uiteindelijk moest de groep afgelopen vrijdag examen doen bij Francis Amasia, vertegenwoordiger van het Oranje Kruis op Curaçao.

Kamer in radiopraatje
"Overheid moet mensen met onderstand werk bieden"

WILLEMSTAD — **Mensen die van de onderstand leven zouden bij de maatschappij betrokken moeten worden middels een werkplan. Dit stelde deze week Paul Comenencia, woordvoerder van de Kamer van Koophandel, voor in een radiopraatje. Ook gaf hij de regering de overweging mee om de introduktie van een nieuw systeem van autobelasting te bestuderen, waarbij waarde en gewicht een rol spelen.**

De Kamer is van mening dat belastingverhoging sec geen oplossing is voor de deviezentekorten van de overheid omdat gebleken is dat dit veel ongunstige neveneffecten met zich mee brengt. "Er zouden meer creatieve oplossingen gevonden moeten worden om de essentiële kosten van de overheid te dekken", aldus woordvoerder Comenencia.

Het is weliswaar een beladen gedachte, maar toch moet volgens de Kamer gedacht worden aan betrekken van het potentieel onderstandtrekkers bij de economie en bij de samenleving door ze in ruil voor onderstand werk aan te bieden. Dit zou kunnen door een lijst overheidswerkzaamheden op te stellen waar nu geen geld voor is om die te realiseren. "Mensen met een onderstandsuitkering zouden cursussen kunnen volgen en bepaalde karweitjes kunnen opknappen", aldus de Kamer.

Dit heeft twee voordelen. Ten eerste kan de overheid die werkzaamheden op een goedkope wijze laten verrichten; de samenleving bespaart dan en ten tweede wordt een groep mensen bij de maatschappij betrokken die er nu van uitgesloten is. Bovendien zullen ze - sociale - vaardigheden leren, waardoor ze weer meer kansen hebben om later een betaalde baan te vinden. "Ook moet niet uit het oog worden verloren dat ze hierdoor zelfwaardering krijgen; ze doen immers wat voor hun onderstandsgeld."

Een tweede suggestie van de Kamer is het introduceren van een meer gediversifieerde autobelastingheffing, die gebaseerd is op waarde en gewicht van de auto. Momenteel betaalt iedereen ongeacht de grootte en de waarde van de auto een bedrag aan autobelasting. Comenencia acht dit geen solidaire regeling, want iemand die in een klein Toyota'tje rijdt betaalt in principe evenveel als iemand die in een Porsche rijdt. "Natuurlijk moet het zo blijven dat iedereen in de auto rijdt die hij wil, maar de bereidheid van diegenen die luxer rijden zou toch op z'n minst onderzocht dienen te worden."

Wel zou bij de introduktie van een dergelijke autobelasting volgens een glijdende schaal 'de economisch belangrijke voertuigen als bussen, vrachtauto's en taxi's een andere - meer soepele - regeling moeten krijgen'. Nieuwe belastingmaatregelen zouden namelijk zo min mogelijk de groei van de economie moeten beïnvloeden, meent de Kamer.

Vermeende dad[...] "hallucineerde"

WILLEMSTAD/PHILIPSBURG — De 19-jarige Sabaan T.H. verdacht van moord op zijn 18-jarige eilandgenote Brenda Hassell had gedronken en hallucineerde toen hij haar op woensdag aanviel. De man is in verzekerde bewaring.

Veel meer is niet bekend rond dit geval: de eertse moord op Saba na twee jaar. Twee jaar geleden werd op dat eiland een poli[...] om het leven gebracht[...] de motieven van de [...] recentelijke moord i[...] veel bekend. De ver[...] dader zou drugs [...] genomen en erg nij[...] geweest toen hij het [...] bij haar thuis met e[...] aanviel. Zij zat daar [...] muurtje te wachten v[...] bezoek aan een club. Z[...] leed de volgende och[...] het Sabaanse ziekenh[...]

Vraagtekens rond nieu[...] vlucht uit Koraal Spech[...]

WILLEMSTAD —De politie heeft gisteravond een [...]scheeps onderzoek gedaan in en rondom de geva[...] Koraal Specht, omdat het vermoeden bestond dat [...] gedetineerden gepoogd hadden uit te breken. Of het [...] daad loos alarm is geweest, is niet bekend. Er werd[...] losse moeren op de vloeren van enkele cellen gevonde[...]

De tip van een mogelijk plan te vluchten kwam rond één uur 's middags bij Koraal Specht binnen. De directie gaf direct de opdracht aan de opsporingsdienst en de politie om de zaak te onderzoeken. Een groep agenten rukte uit naar de gevangenis waar ze een grootscheeps onderzoek deed. Alle cellen en deuren werden gecontroleerd. Ook in de omgeving ging de recherche op onderzoek uit. 'De cellen bleken potdicht, er miste geen enkele gedetineerde en ook buiten was er niets aan de hand,' aldus politievoorlichter Davelaar vanmorgen tegenover de Amigoe. Het onderzoek werd na drie uur gestaakt. Het alarm was overigens door een 'welingelichte bron' gedaan, zegt hij.

De politie constateerde tijdens het onderzoek enkele 'technische gebreken'. Welke dat dan waren, wil Davelaar niet kwijt. 'Niet relevant.'

Adjunct-direkteur Fortin vindt niet dat hij nu al over spreken over een ontsnappingspoging. Wel werden er bij het onderzoek gisteren een vijftal moeren o[...] verspreid over een [...] cellen. Dit aantal vi[...] echter niet groot, [...] daarom niet direkt [...] deren dat er van e[...] lukte ontsnappingsp[...] ake is.

Over het onderzoe[...] de geslaagde vlucht[...] van de zes gedetin[...] vorige week zaterda[...] Fortin nog niets kwij[...] onderzoek is nog vo[...] gang'.

Idioom op scholen toe aan renovatie

WILLEMSTAD — **Curaçao is afgelopen donderdag met een splinternieuw schooljaar begonnen. Het onderwijs lijkt ontwaakt te zijn uit een jarenlange sluimering: aan de verbetering van het onderwijs wordt hard getimmerd. Diverse scholen kregen een opknapbeurt in de vakantie. Ook het studiefinancieringsstelsel onderging een face-lift. Verder zullen 660 leerlingen dit jaar beginnen met de BVO/LADVO opleiding, een novum dat geheel door Antillianen werd bedacht en opgezet. En last but not least: de invoering van de leerplicht, die dit schooljaar van kracht is geworden.**

Gedeputeerde Mendes de Gouveai, die het schooljaar officieel opende, gaf aan dat de introduktie van het nieuwe schooltype BVO/LADVO een flinke stap op weg is naar de aansluiting van de scholen op de lokale arbeidsmarkt. "Dit voorbereidend onderwijs is geschoeid op een bredere basis dan de Huishoudschool en ETAO, waardoor leerlingen een bewuste beroepskeuze beter kunnen maken". Dit type onderwijs is een voorbereiding op het Middelbaar Beroeps Onderwijs. Bij de BVO/LADVO opleiding zijn 10 scholen en 150 docenten betrokken. Onderwijsspecialisten van Curaçaose bodem hebben dit type onderwijs ontworpen, zowel wat de organisatie als de inhoud aangaat, merkte de gedeputeerde niet zonder trots op.

Curaçao heeft zich na jarenlange aarzeling eindelijk in de vaart der volkeren durven mee te laten voeren wat de invoering van de leerplicht betreft, aldus Mendes. "Het welzijn van onze jeugd gaat voor alles en de leerpicht is een van de middelen om dit te bewerkstelligen." Eindelijk zullen kinderen die nu op straat slenteren of voor een paar centen kranten verkopen 'hun waardigheid kunnen vinden'. Daar moeten de ouders echter wel aan meewerken. Zij zijn verantwoordelijk voor de toekomst van hun kinderen.

Ook aan het onderwijs buiten de Antillen werd dit jaar de nodige aandacht besteed. "We streven ernaar dat over een paar jaar niemand meer zal roepen: Ta ken a mandami?" Hiermee hangt de herziening van de studiefinanciering samen. "Curaçao maakt de opleiding in het buitenland financieel mogelijk, maar we verwachten wel dat we daar wat van terugkrijgen in de vorm van aflossingen". Moedertje overheid is streng geworden.

Na vele jaren van fysieke verwaarlozing van de scholen, werd een begin gemaakt met een grootscheepse renovatie. Dat werpt nu reeds vruchten af. "Een school die in een goede conditie verkeert heeft een positief effect op de waardigheid van de leerlingen", meent Mendes.

Een punt van aandacht blijft het idioom op de scholen. Er is een halfslachtige situatie ontstaan waarbij zowel de eigen taal, het Papiaments, als de vreemde talen niet tot hun recht komen, aldus de gedeputeerde. "Dat mag niet langer zo doorgaan; een eiland dat van toerisme en van haar buitenlandse contacten afhankelijk is, kan zich dat niet permitteren." Ook het idioom is derhalve toe aan een grondige renovatie, besluit Mendes.

Mishandeling met gietvorm

WILLEMSTAD —De politie heeft gisteren een 35-jarige man aangehouden, omdat hij ervan verdacht wordt zijn werkgeefster met een gietvorm op het hoofd te hebben geslagen.

Het slachtoffer dat een kapwond op haar hoofd had, werd naar de polikliniek gebracht. De politie leverde de verdachte over aan de recherche.

WILLEMSTAD — Vi[...] troleurs eerste klasse [...] departement van Op[...] Vervoer hebben de curs[...] controleur eerste klasse [...] goed gevolg afgelegd. [...] foto v.r.n.l. Ronny [...] hoofd van de Dienst [...] baar Vervoer die de [...] streep op de schoud[...] controleur A. Lopez b[...] E. Pieter, A. La Re[...] Kleinmoedig, I. Ro[...] Naast hem staat uiters[...] bestuurshoofd He[...] Hüeck.

Met goed gevolg

St. Maartenhuis op Curaçao in oprichting

WILLEMSTAD —Ter behartiging van de belangen van op Curacao wonende St. Maartenaren wordt hier binnenkort een 'St Maartenhouse' opgezet. Het zal tevens als schakel dienen tussen de familieleden die hun mensen hier willen contacten.

Het eilandsraadslid van de SPA, Julian Rollocks, vertrekt volgende week voor enige tijd naar Curacao, waar hij belast zal zijn met het opzetten van het St. Maartenhuis. Hoe dat er uit gaat zien is niet duidelijk. Volgens de politicus komt het nu vaak voor dat de belangen van St. Maartenaren op Curacao niet goed behartigd worden. Ook is het voor ouders van studenten of familieleden van patienten die hier opgenomen zijn moeilijk met hen in contact te treden. Daarom is zo'n huis van groot belang, aldus de politicus.

Nieuw seizoen 'Espresso'

WILLEMSTAD — Vanaf maandag 12 augustus kan men weer luisteren naar het populaire ochtendprogramma 'Espresso' via Radio Kòrsou FM Laser-Station, frequentie 101.1, elke werkdag van negen tot elf uur. 'Espresso' begint dit seizoen met vaste en nieuwe onderdelen.

Informatieve interviews, weekbladenoverzicht, recepten, en de bekende advertentierubriek beurs 101.1, behoren weer tot de programmaonderdelen. Nieuw zijn onder andere een quiz met leuke prijzen, een horoscoop, een dierenrubriek en een consumentenpraatje. Dit alles wordt afgewisseld met muziek.

Harold Hollander kwart eeuw bij de overheid

WILLEMSTAD — Op 1 augustus was het 25 jaar geleden dat Harold Hollander in overheidsdienst trad. Hij begon zijn carrière als leraar Nederlands aan het MIL en het PSC. Per 1 februari 1967 werd hij volledig aan het PSC verbonden alwaar hij in 1969 benoemd werd tot conrector, belast met onder andere de leiding van de afdeling onderwijzersopleiding. In datzelfde jaar werd hij ook benoemd tot rector van het Curaçaos Avondlyceum.

In 1973 werd hij benoemd tot rector van het Peter Stuyvesant College; daarmee werd hij de eerste Curaçaose rector van een middelbare school. Deze functie heeft hij naar volle tevredenheid van het Bestuurscollege bekleed tot 1 februari 1981, toen het toenmalige College van Curatoren, in overleg met de Universiteitsraad, na een open sollicitatieprocedure een beroep op hem deed om secretaris te worden van de UNA. Zo maakt de president-curator van de UNA, drs. Lio van Veen, bekend.

Kniptang

WILLEMSTAD —Met een kniptang probeerde een man gistermiddag een fietsenrek van de LTS door te knippen, maar werd op heterdaad betrapt door de conciërge van de school. De man nam daarop de benen. Een onderzoek door de politie leverde geen resultaat op.

ECO-NOTEN

Het werkloosheidspercentage in ZWEDEN is de afgelopen twaalf maanden meer dan verdubbeld. Eind vorige maand was 3,4 procent van de beroepsbevolking werkloos tegen 1,6 procent een jaar tevoren. Het percentage onder jongeren onder de 25 jaar lag eind juli op 6,2.

***

In HONGKONG is vrijdag een stormloop ontstaan op de kantoren van de Britse Standard Chartered bank als gevolg van geruchten dat de vergunning van de bank in Londen wordt ingetrokken en dat de instelling haar notering op de Londense effectenbeurs kwijtraakt. Standard Chartered sprak dit tegen. De bank verlengde de openingstijd en liet weten dat alle cliënten naar wens tegoeden kunnen opnemen.

***

De in Opmeer gevestigde distributeur van medische hulpmiddelen MONTIS MEDICAL wordt voor 75 procent eigendom van het Britse bedrijf INTERCARE group. De Britten nemen de aandelen voor 3,16 miljoen pond (f 10,4 miljoen) over van de oprichter en h[...] eigenaar Chr. van den De[...] Montis behaalde het [...] lopen boekjaar een [...] van f 8,4 miljoen.

***

SABENA en AIR CANA[...] gaan samen de routes t[...] Brussel en Montreal en T[...] nto onderhouden. De C[...] dese luchtvaartmaatsch[...] kan beschikken over [...] aantal stoelen in de [...] tuigen van Sabena. [...] heeft al een dergelijke o[...] eenkomst met All Nip[...] Airways op de route t[...] Brussel en Tokyo.

Functies verward

WILLEMSTAD — In een bericht in deze krant van gisteren is de naam van Ard Horvers, directeur van Caribbean Media Consultants (CMC), ten onrechte opgevoerd als 'Ard Horvers van AntillePhone'. In het betreffende artikel wordt deze Curaçaose firma door een drietal buitenlandse bronnen aangemerkt als exploitant van 'pornografie per telefoon.'

CMC-directeur Horvers wenst echter eraan te benadrukken dat zijn bedrijf, Caribbean Media Consultants, de publiciteit verzorgt voor een dertigtal bedrijven, waaronder de KLM, Van der Valk en Lipscomb. AntillePhone komt in dat rijtje niet voor. Ard Horvers: "En al was dat wel zo; ik ben natuurlijk niet verantwoordelijk voor het doen en laten van mijn klanten. Niet als het ze goed gaat en ook niet als het wat minder loopt. Ik verkoop alleen hun beleid zo goed mogelijk. Ik heb daarmee een bloeiend bedrijf opgezet: daar ligt mijn verantwoordelijkheid en nergens anders."

STATEN VRAGEN BIJKERK: BEËINDIG ACTIE

Kabinet Liberia stemt toe:

Nederlandse justitie-experts betrokken bij politie-onderzoek

WILLEMSTAD — Deskundigen van het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatie Centrum van het Nederlandse Ministerie van Justitie worden betrokken bij het onderzoek naar vermeende politie-mishandeling en criminaliteit op de Antillen. Hiervoor gaf de Antilliaanse regering gisteren groen licht na een verzoek ontvangen te hebben van de lokale onderzoekscommissie Römer. Voor hongerstaker Michiel Bijkerk zou dit aanleiding moeten zijn, de hongerstaking te beëindigen, meent de Antilliaanse politiek. Een motie met deze inhoud werd gisteravond unaniem door het Antilliaanse parlement aangenomen na een uitvoerig debat over criminaliteit in het algemeen en de Bijkerk-actie in het bijzonder. Het was premier Maria Liberia die op een gegeven moment liet weten dat Bijkerk verantwoordelijk is voor de gevolgen van zijn handelen. "Hij moet er nu gewoon mee ophouden. Sterven verandert niets en is nergens goed voor. Alleen als je hier bent kan je je goede bedoelingen in daden omzetten," zo merkte de premier op. De leden van het parlement blijken over het algemeen sceptisch ten opzichte van Bijkerk èn diens actie te staan. Diverse Curacaose en Bonairiaanse parlementariërs vroeger zich af of er eigenlijk wel van een 'hongerstaking' gesproken kan worden. Volgens hen is een 'vastenactie' een betere omschrijving.

Op de 40-ste dag van Bijkerks hongerstaking is mogelijk een doorbraak gekomen in de impasse. Bijkerk zelf besloot ondertussen de Taams-kliniek weer te verlaten en weer suiker tot zich te nemen

Of hij zich wat van de Statenmotie aantrekt of het nieuws dat Nederlandse justitie-deskundigen bij het onderzoek betrokken worden is niet bekend.

Het Antilliaanse parlement trok gisteren praktisch een hele dag uit om deze en andere zaken die met het justitie-beleid te maken hebben te bespreken. De openbare vergadering vond plaats op verzoek van oppositiepartijen MAN, DP en Nos Patria. Die trokken tijdens de eerste sprekersronde behoorlijk fel van leer tegen minister van Justitie Ivo Knoppel.

Voor hij gisteren tegen het einde van de middag aan het woord kwam, was het de beurt aan premier Liberia, die net terugkeerde van vakantie. Het was de eerste maal na enige weken dat zij zich weer publiekelijk over deze zaak uitliet. Liberia's boodschap was overigens zoals verwacht, niet direct in het straatje van Bijkerk: de politie is er voor de waarborg van de rechtszekerheid en openbare orde in een land en het 'opzettelijk destabiliseren' van deze groep is afkeurenswaardig, gevaarlijk en precentschappend. Het over één kam scheren van alle politie-functionarissen mag evenmin, oordeelt de minister-president, die wel erkende dat zich binnen het korps 'zwakke broeders' zullen bevinden: die moeten verdwijnen, zoals voor hen ook al, niet comptetente politiemensen het toneel moesten verlaten. "Ik heb vertrouwen in ons justitieel systeem en in het instituut politie," zo meldde de premier, die wees op de nog fragiele grondvesten van een jonge democratie als die op de Antillen: aan die grondvesten mag niet getornd worden, benadrukte zij.

AFDWALINGEN

Liberia ging vervolgens op filosofische en zelfs religieuze wijze in op 'afdwalingen' van de mens, afbrokkelende spirituele waarden, het ongeremd materialisme en de hebberigheid: volgens haar de oorzaken van criminaliteit en vele andere problemen. "Op een gegeven moment kunnen we gewoon geen 'nee' meer zeggen, en daar gaan de meesten de fout in." Ook de steeds zwakker wordende gezins-relaties leiden bij de jeugd tot grote dilemma's.

ONDERZOEKSTEAM

Ze kondigde aan dat haar kabinet intussen reeds de nodige stappen nam om experts van het Wetenschappelijk Onderzoek en Documenatie Centrum van het Ministerie van Justitie in te schakelen. Minister van Antilliaanse en Arubaanse zaken (en Justitie) Ernst Hirsch Ballin stemde daarmee in. Deze mensen zullen nauw samenwerken met de lokale onderzoekscommissie: door Liberia een groep "integere mensen" genoemd "die naar eer en geweten zullen handelen." Volgens haar tevens het bewijs dat de overheid aangetoond heeft te willen meewerken. Minister van volksgezondheid Stanley Inderson, die volgende week voor dienst en prive-redenen in Nederland zal zijn, zal dit verzoek verder in goede banen leiden en er zo nodig spoed achter zetten.

Evenals de meeste Statenleden bleek ook Liberia nogal argwanend over de motieven achter Bijkerk's actie en zijn denkpatroon. Haar boodschap aan hem: doodgaan is de oplossing niet, maar de uiteindelijke verantwoordelijkheid draagt Bijkerk zelf en niemand anders. Ze citeerde uit het Bijkerk-boek 'Caribiaans manifest' een "door haar" geschreven nogal scherpe, maar fictieve brief aan Bijkerk ("Hij kent me dus helemaal niet, dat is duidelijk...") en zei niet aan de indruk te kunnen ontkomen dat er politiek in het spel is.

VASTENACTIE

Een soortelijke boodschap hadden sommige parlementariërs, vooral Goerge Hueck (FOL/SI), Papa Statia (UPB) en Robby de Jongh (UPB) staken hun wantrouwen niet onder stoelen of banken. Hueck nam het op voor de politie ("als we ze nodig hebben dat weten we ze wel te vinden...") en zei de eventuele dood van Bijkerk "niet op zijn geweten te zullen hebben." Statia en De Jongh deden een dringend beroep op Bijkerk weer te gaan eten. Ze twijfelem overigens of hij echt met een hongerstaking bezig is. "Dit lijkt verdacht veel op een vastenactie," aldus de Bonaireanen.

BRANDPUNT

Rond 10 uur 's avonds, tot besluit van de openbare vergadering, werd wat als een motie gepland was ingetrokken: in de motie zou de Staten de parlementsvoorzitter opdragen de omroep KRO te benaderen met een klacht over het proramma Brandpunt. Daarin zou komen te staan dat het programma "tendensieus is en de Antillen in een verkeerd daglicht plaatsen." Na enig beraad werd besloten van deze vorm van protest af te zien. Wel zal de Statenvoorzitter de KRO-redaktie middels een brief benaderen om daarin het afkeuren van het programma uit te spreken.

De motie waarin Bijkerk verzocht wordt zijn hongerstaking te beëindigen werd unaniem aangenomen. Daarin wordt melding gemaakt van het "door de regering aan Bijkerk gedane toezegging van een onpartijdig ondezoek naar police brutality, inwilliging door Knoppel van het inschakelen van het Nederlandse onderzoekbureau en steun hiervoor van Hirsch Ballin " "(....) De Staten besluiten met mr M. Bijkerk te verzoekem om zijn hongerstaking te beëindigen en het resultaat van de commissie van onderzoek af te wachten." Indieners van deze motie waren Rufus McWilliam, Dudley Lucia (PNP) en George Hueck (FOL/SI). Copiën gaan naar de Antilliaanse gouverneur, de regering van de Antillen en de Bestuurscolleges van de eilanden.

■ *WILLEMSTAD — Hans Els, voorzitter van de Golden Cactus lobby-groep, heeft afgelopen maandag aan de waarnemend gezaghebber Dito Mendes de Gouveia een rapport overhandigd. Hierin doet Els een voorstel om 26 juli, de 'Dag van Curaçao' tot een officiele dag te benoemen. Hij wil deze historische dag hiermee meer bekendheid geven. In 1992 vieren de Latijns-Amerikaanse landen het feit dat ze 500 jaar geleden werden ontdekt.*

Van Curaçaose bodem

■ WILLEMSTAD — *Curaçaose schoonheden showden gisterenavond de 'collection 1991' van de modeontwerpster Emily de Haas, die haar kleding onder haar eigen naam presenteert. Het is de eerste keer dat zij een geheel eigen lijn samenstelde, die ook nog gedeeltelijk door haarzelf werd genaaid. Emily de Haas ontwerpt vlotte, sportieve kleding met een chique accent. Mode van Curaçaose bodem met een Italiaans tintje. De Haas gebruikt uitsluitend Italiaanse stoffen en completeert haar ontwerpen met accesoires uit dat zwoele Zuid-Europese land; een geslaagd huwelijk. De Haas verkoopt haar kleding in boutique 'Piacere' aan de Professor Kernkampweg.*

Doorbraak nabij

WILLEMSTAD —DE BONAIREAANSE HONGERSTAKER Michiel Bijkerk logeert momenteel in het huis van dokter Taams. Geruchten als zou de ex-advocaat vruchten eten werden door de arts met klem tegengesproken. "Hij eet niks". Uit betrouwbare bron vernam de Amigoe dat de toegezegde Nederlandse justitiële betrokkenheid bij het onderzoek naar vermeende politiemishandeling hoogstwaarschijnlijk het eind aan een inmiddels 41-dagen durende hongerstaking zou kunnen betekenen. Bijkerk eist dan wel een schriftelijke garantie van Nederland.

Een andere mogelijke oplossing die in het verschiet ligt is de bemiddelingspoging van een commissie, bestaande uit schrijver Frank Martinus Arion en Eugene Godfried. Zij bespraken hun voorstel met Bijkerk. De hongerstaker gaat volgens woordvoerder Arion akkoord met de strekking ervan en zal onmiddellijk weer gaan eten als de Raad van Ministers zich eveneens kunnen vinden in de schikking.

Op de brief van de bemiddelingscommissie die 6 augustus jl. naar de ministerraad werd verzonden kwam gisteren een reactie. "De Raad van Ministers heeft zich bereid verklaard met Bijkerk te praten over dit voorstel", aldus Frank Martinus Arion. Wel zou vanmiddag de meeting al plaats moeten vinden, aangezien de reactie van de Raad van Ministers gisteren de commissie bereikte. "We hadden gevraagd om een gesprek binnen 24 uur na een reactie", verklaart Arion.

Positief is ook dat Bijkerk al meteen suiker zal nemen als de vergadering inderdaad wordt belegd. "Er is dus wel enige haast bij", aldus Arion. Wat concreet de inhoud van het nieuwe voorstel is, kan hij nog niet prijsgeven. "Wat ik kan zeggen is dat het een constructieve, redelijke optie is die de impasse zou kunnen doorbreken en die gebaseerd is op participatie en vertrouwen. Tevens houdt het rekening met een mogelijk gezichtsverlies."

DOORBRAAK

Op de vraag of de betrokkenheid van deskundigen van het Wetenschappelijk Onderwijs en Documentatie Centrum van het Nederlandse Ministerie van Justitie bij het onderzoek naar vermeende politiemishandeling een doorbraak zou kunnen betekenen antwoordt Arion ontkennend. "Nee, want hij wenst daadwerkelijke participatie in de commissie Römer."

Uit betrouwbare bron vernam de Amigoe echter dat De Nederlandse justitiële betrokkenheid wel degelijk een uiteindelijke doorbraak betekent. Mits daarbij een schriftelijke garantie kan worden gegeven, aldus de bron.

...En het regende salsa....

=door Bob Harms=

EEN GROOT publiek wist gisteravond, ondanks hevige regenbuien, de weg naar het Curacao Festival Center te vinden om het tweede internationale salsa festival bij te wonen. Het festival dreigde uitgesteld te worden op grond van de weersvoorspellingen die de organisatoren binnen kregen. Maar Koning Pluvius bleek ook een salsaliefhebber te zijn en gaf zijn medewerking zodat met het festival aangevangen kon worden.

De jonge muziekgroep, Orkesta 2:20, die eigenlijk vanaf zeven uur moest optreden, had de moeilijke taak om het zeer 'koude' publiek op de been te krijgen. De inspaningen mochten niet baten. 2:20 bracht verschillende hits ten gehore, maar kon het publiek niet in de sfeer brengen. Daarna was het de beurt aan Arnell i su Orkesta, die tot een van de beste groepen van Curaçao kan worden gerekend. De groep presenteerde een groot aantal hits van internationale artiesten, maar ook de eigen compositie 'Ya ta lat'. Volgens de buitenlandse journalisten en kroniekschrijvers die momenteel op het eiland vertoeven, is dit nummer een potentiële internationale hit. Dan moet het wel in het Spaans vertaald en opgenomen worden. Explosivos was de derde lokale band die gisteravond optrad. Het speciaal voor het salsafestival in elkaar gezette repertoire viel in smaak bij het publiek. Vooral de tumba 'Aloha' bracht het publiek op de been.

Los Hermanos Moreno, de groep uit New Jersey die door Nelson en Willy Moreno geleid wordt, was de eerste buitenlandse groep die optrad. Het lang verwachte optreden van de groep, die bekend staat om een uitstekende show, viel enigszins tegen. Mischien was het de regen. In ieder geval kreeg het publiek de hits 'Dale Jamon' en 'Sopa de Pichón' te horen. De Colombiaanse groep, Grupo Caneo, trad na Los Hermanos Moreno op. Caneo wist vanaf het eerste nummer de aandacht van het publiek te trekken. Het nummer 'Maria la O' viel zeer in smaak bij de toehoorders. José Alberto 'El Canario', die als laatste optrad, was de enige artiest gisteravond die het publiek vanaf het begin van zijn optreden wist te vermaken. Zijn repertoire bestond uit oude en nieuwe hits, zoals 'Dance with me' en 'Gitana'. Maar 'Bailemos otra vez' bleef ook niet weg.

Vanavond zal naast Los Hermanos Moreno en Grupo Caneo, de Venezolaan Oscar D'Leon en de uit Puerto Rico afkomstige Gran Combo het podium betreden. Zij zullen door de lokale groepen Doble R en Grupo Era voorafgegaan worden. Verwacht wordt dat het publieksrecord van het Orquesta de la Luz (9145 personen) gebroken zal worden.

'Gastarbeiders en samenleving'

ORANJESTAD — Vakbond FTA organiseert op zaterdag 17 augustus een conferentie over de invloed van gastarbeiders op de gemeenschap. Deze conferentie is van acht uur 's morgens tot vijf uur 's middags in het FTA-gebouw in San Nicolas.

Het programma vermeldt: opening door de minister van welzijnszaken, lezing door Rudolfo Romero van de CLAT, een forum, plenaire zitting en conclusies.

Items	Ford Model 1991	Options	Price	Minimum Downp 25%	We will pay 50%	Client will pay rest
1	Escort GT 2dr., coupe	auto/t,airco,p/s,p/b,p/w,am/fm-cass	43.125,00	10.800,00	5.400,00	5.400,00
2	Escort LX 4dr., sedan	auto/t,airco,p/s,p/b,p/w,am/fm-cass	37.800,00	9.450,00	4.725,00	4.725,00
3	Escort LX 4dr., station wagon	auto/t,airco,p/s,p/b,p/w,am/fm-cass	41.750,00	10,450,00	5.225,00	5.225,00
4	Mustang LX 2dr., hatchback	auto/t,airco,p/s,p/b,p/w,am/fm-cass	54.950,00	13.750,00	6.875,00	6.875,00
5	Thunderbird LX 2dr., coupe	auto/t,airco,p/s,p/b,p/w,am/fm-cass	60.900,00	15.250,00	7.625,00	7.625,00

INGEZONDEN

Statiegel[...] verplichte[...]

BIJ MIJN gevoel van k[...] heid en machteloosheid [...] de enorme vervuiling o[...] eiland, is nu ook een [...] gevoel van kwaadhei[...] angst gekomen.

24 Juli 1991: om [...] p.m. komen we aan o[...] Rodgersbeach, tenminst[...] staat er op het bord. Het [...] eerder of we op de vu[...] belt, de dump, zijn a[...] komen! Na een halve [...] gevuld te hebben met [...] flessen, cups, blikjes, [...] luiers, etc. etc. hebbe[...] een klein stukje b[...] schoon. Zelfs een volle [...] met afval kunnen we zo [...] drum gooien. Was dat [...] de achterlaters van dat [...] te veel moeite? Ja, 5 [...] lopen naar de drum is na[...] lijk een onoverkome[...] afstand.....

Onze kinderen zijn i[...] dels in het water ge[...] maar al na 5 min[...] worden we opgeschrikt [...] een luid gegil en we [...] onze 12-jarige dochter [...] hevig bloedende [...] omhoog houden: er [...] twee grote diepe snee[...] We scheuren een T-shi[...] stukken en verbinden de [...] zo goed mogelijk om [...] hevige bloeden te ste[...] Zoon van veertien zoekt i[...] dels in het water naa[...] oorzaak: hij komt terug [...] een kapotte fles en [...] enkele stukken glas! [...] dachten eerst dat do[...] zich aan een steen ges[...] had).

We rijden zo snel mo[...] naar de polikliniek in [...] Nicolas, maar daar kan [...] niet helpen: de wonden [...] te groot en te diep. Met [...] ambulance gaan we naar [...] hospitaal, waar men al [...] onze komst op de ho[...] gesteld is. Onze dank [...] alle betrokkenen voor [...] hulp. Tussen haakjes: je [...] een berichtje in de k[...] waarin staat dat de airco [...] de ambulances niet [...] werken. Je denkt: "O, d[...] vervelend" en je leest ve[...] Hoé vervelend het is, me[...] pas als je noodgedwonge[...] zo;n ambulance terecht k[...] Een onhoudbare toestand.

In het hospitaal wordt [...] dochter geholpen: een d[...] gesneden spier wordt [...] elkaar genaaid, de wo[...] worden keurig gehecht [...] over een week of twee zal [...] hopelijk weer gew[...] kunnen lopen.

Maar de schrik zit er [...] in: door de vervuiling is [...] zelfs niet meer mogelijk [...] veilig de zee in te gaan. [...] is leuk dat jongelui in [...] vakantie wat kunnen [...] dienen door rommel op [...] ruimen, maar dat kost [...] odig geld. Net zoals dit [...] euren met onze dochter [...] odig geld zal kosten. W[...] neer houden we eens op [...] rommel maken? Gelukkig [...] het nu nog goed afgelop[...] maar wat gebeurt er [...] volgende keer? Rommel [...] niet alleen milieuvervuile[...] maar ook gevaarlijk en ko[...] baar. Het wordt tijd om [...] tiegeld op bepaalde fle[...] verplicht te stellen en g[...] bakken neer te zetten vo[...] afvalglas. Ik weet het; d[...] kost ook geld, maar "voo[...] komen is beter [...] genezen".

AMY KOOL[...]
Arub[...]

Plannen voor Vierdaagse

ORANJESTAD — Plann[...] bestaan om op Aruba e[...] groep op te richten, die aan[...] dacht gaat besteden aan d[...] jaarlijkse Vierdaagse van Nij[...] megen. Onder de Arubaanse [...] deelnemers, die enthousiast [...] op Aruba terugkeerden [...] bevonden zich onder me[...] Milo de Rosario Arends e[...] Johnny Oduber.

Bij het 75-jarig bestaa[...] schreven 38.200 personen in [...] waarvan 35.400 de eind[...] streep haalden. Enige male[...] zag men de Arubaanse vla[...] in de groepen. Gevolmach[...] tigd minister Ella Tromp [...] Yarzagaray was present en [...] overhandigde onder meer een [...] bloemenhulde aan Edwin [...] Zichem, die dit jaar ondanks [...] zijn leeftijd en bypasses de [...] Vierdaagse helemaal uitliep. [...] Gehoopt wordt dat Aruba [...] volgend jaar met een grote [...] groep kan deelnemen.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/ 14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Semaboy 127-257.

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
Zaterdag
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **King Ralph** (comedy, 14 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur **The Hard Way** (drama, 14 jr.).
Zondag
DRIVE-IN: 21.00 uur **King Ralph** (comedy, 14 jr.).
PRINCIPAL: 20.30 uur **The Hard Way** (drama, 14 jr.)

****

BOTICA (nachtdienst)
Tabao brug: Popular, tel.: 32147.

****

NACHTREGELING DOKTOREN (van 18.00-07.00 uur):
Zaterdag+zondag
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta Cruz: dokter J.S. Bermudez, Herman Gorterstraat 1, tel.: 38211
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter E. Boderie via Centro Medico San Nicolas (tel. 48833, zaterdag en zondag van 09.00-10.00/17.00-18.00 uur) of via Alarmcentrum (115).

****

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk, gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115.

****

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7, tel.: 21777): de wacht heeft dra L.G. Beke-Martinez, tel. 24696.

****

WIT GELE KRUIS ARUBA
ZUIGELINGENBUREAU (Koningstraat 22, tel.: 24444): dagelijks van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur.
Maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

****

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).

****

AIDS-HOTLINE: Vragen? Bel dan 23040/ 27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

****

FADA/PRIDE (Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999): geopend op dinsdag, woensdag en donderdag van 14.00-18.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/ drugsmisbruik.

****

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA: P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

****

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Father Murphy; 19.00 Leu fo'i Kas; 20.00 The Redd Foxx Show; 20.30 Style with Elsa Klensch; 21.45 Movie: Brain Storm'; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport! 17.00 Sunday Movie: 'The Undergrads'; 18.30 Cagney & Lacey; 19.30 Showtime; 20.30 Special: 'Aloha, Bobby & Rose' (laatste aflevering); 21.15 Week in Review; 22.00 Movie: 'Bhowani Junction'; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

****

ZONDAG
DIVERSEN
SPORT
VOETBAL (AVB): 18.00 uur (semiprof) RCA vs Estrella - RCA-sportcentrum.

****

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/ 16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

****

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur

****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen

****

Ministersechtpaar bij bisschop

■ *ORANJESTAD — De bisschop van Willemstad en Aruba, mgr. Wim Ellis, was enige weken met vakantie in Nederland. Tijdens contacten met Antillianen en Arubanen droeg de bisschop missen op in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. In Den Haag woonden gevolmachtigde minister Ella Tromp-Yarzagaray en echtgenoot Leo Tromp de mis bij.*

Wetsontwerp scheidt inkomens echtelieden

ORANJESTAD — Het wetsontwerp voor scheiding van inkomens van echtparen voor de belastingaanslag is klaar en zal volgende maand bij het parlement worden ingediend. Zo verklaarde minister van justitie mr. Hendrik Croes vrijdag aan de pers.

De scheiding gaat in met terugwerkende kracht tot 1 janauri 1990, zodat ook de belastingaanslag voor het jaar 1990 hieronder zal vallen. Voor de landskas zal deze scheiding een derving van tien miljoen florin aan inkomens betekenen.

De minister zei ter gerustestelling dat het niet de bedoeling van de regering is om deze tien miljoen florin terug te krijgen door belastingverhoging of andere maatregelen.

Derde kwartaal wegenbelasting

ORANJESTAD — Tot 15 augustus kan het derde kwartaal van de Nummerplaatbelasting worden betaald. Zij die nog niet betaald hebben, kunnen zich aan loket één van het Ontvangerskantoor vervoegen, uiterlijk 15 augustus, want de volgende dag begint de politiecontrole.

Bij het niet in het bezit hebben van een kwitantie voor het derde kwartaal wordt de bestuurder beboet.

Colombiaan nog niet uitgeleverd

ORANJESTAD — De Colombiaan H., die op verzoek van de Amerikaanse justitie aangehouden werd, zit nog steeds opgesloten op Aruba. Zoals bekend, heeft de Amerikaanse justitie ook om uitlevering van H. verzocht.

Minister van justitie mr. Hendrik Croes gaf op vrijdag desgevraagd te kennen, dat volgens de uitleveringsprocedure de Verenigde Staten zestig dagen de tijd hebben om de documenten met beschuldigingen tegen H. naar Aruba te sturen. Hier zal het gerecht zich over deze documenten buigen en een advies opstellen voor de gouverneur.

Minister Croes zei te hebben vernomen dat deze documenten onderweg zijn. "Het is niet bekend of H. lid is van een drugskartel", aldus de bewindsman.

2500e passagier

ORANJESTAD — De belangstelling voor een duikboottocht naar de zeebodem met de 'Atlantis' blijft groeien. In korte tijd kon men de 25.000 passagiers aan boord begroeten. Dat wordt aanstaande vrijdag om vijf uur bij het ticketoffice tegenover McDonalds gevierd.

Housekeepers

ORANJESTAD — Aruba Executive Housekeepers Association zal van 8-14 september aanstaande de internationale housekeepersweek vieren met sociele en educatieve activiteiten.

Op 8 september wordt om tien uur 's morgens een mis opgedragen in de St. Franciscuskerk te Oranjestad; van 9 tot en met 14 september worden dagelijks seminars gehouden voor respectievelijk de room-attendants, laundry-attendants, maintenance en houseman, housekeep en executive housekeepers. De sprekers gedurende deze week zijn Benir McSweeney, laundry consultant uit Miami; Joan Pietersz van Tourist Development op Curaçao; Eileen Penyfeather en Beto Ruiz van Aruba zelf.

Op 15 augustus wordt om half vijf in Talk of the Town een vergadering gehouden voor alle leden van de Aruba Executive Housekeepers Association.

'Laclé gaat KABNA aanpakken'

AVP vindt dat overheid zich belachelijk maakt

ORANJESTAD — De Arubaanse Volkspartij (AVP) is in een verklaring van mening dat de Arubaanse regering zich weer eens belachelijk maakt, door de mededeling van minister van financiën ing. Roland Laclé voor vertrek naar Nederland, dat hij het KABNA en minister Hirsch Ballin even flink gaat aanpakken.

Hierbij worden de woorden aangehaald die premier Nelson Oduber bij overname van de regering destijds uitte: "De wereld begint niet in Nederland en eindigt niet in de Verenigde Staten". Oduber zag toen meer heil in samenwerking met de nabuurlanden in plaats van Nederland en de Verenigde Staten.

Aangehaald worden ook de woorden van de huidige bewindsman van financien, toen een delegatie naar Nederland trok om achthonderd miljoen gulden van Nederland te krijgen, anders zou Aruba bankroet gaan en bestond er geen toekomst meer voor Aruba. Toen de Nederlanders echter vroegen waar dat geld voor nodig was, hadden de Arubaanse bewindslieden geen antwoord. Beleefd doch dringend werd hen verzocht, aldus de AVP, naar huis te gaan en aldaar een integraal plan op te stellen met daarin vermeld in concreto de moeilijkheden en om om hoeveel geld het in werkelijkheid ging. Dit te meer daar het kabinet-Eman zojuist begonnen was met de afbouw van het ontvangen van ontwikkelingsgelden.

De Arubaanse regering krijgt blijkbaar maar geen medewerking van de heren van KABNA om te komen tot de realisering van een aantal projecten. Meer in het bijzonder, is de minister van financiën zeer ontevreden over het feit dat een woningbouwproject van ongeveer 250 woningen al geruime tijd gestagneerd is. In dezelfde adem vertelt de minister er echter bij dat het integraal economisch financieel plan, welk de Nederlandse regering geëist heeft, nog niet gereed is of in ieder geval nog geen goedkeuring heeft verkregen.

Het begint zo langzamerhand spreekwoordelijk te worden hoe amateuristisch de huidige Arubaanse regering te werk gaat. Om de haverklap geven ze zichzelf een brevet van onvermogen. Nu gaat het er om dat het KABNA de ministers blijkbaar in het algemeen niet au serieux nemen, dit is toegespitst op een woningbouwproject. De AVP acht het belangrijk deze zaak in een ruimer verband te plaatsen.

Dit plan is dan nu bijna twee jaar later in Nederlandse ogen nog niet zover afgerond dat het inderdaad een integraal plan is waarmee gewerkt kan worden. Dit is ook begrijpelijk als men de minister hoort verkondigen, dat een project voor de bouw van 250 woningen gestagneerd wordt, terwijl het bekend is dat Aruba op de kortst mogelijke termijn vijfduizend nieuwe woningen nodig heeft. Dan klinkt het aantal van 250 belachelijk en dat zal dan ook de reden zijn waarom men zich in Nederkand bedenkelijk achter het oor krabt over de stennis die men trapt over dit project, terwijl het bekend is dat een groot aantal commerciële woningbouwprojecten opzettelijke weggeziekt zijn en dat het plan van de vorige regering om te komen tot massaal eigen woningbezit, door een volledig nieuw financieringssysteem in te voeren bij minister Kelly, in de la verdwenen is.

Daarom lijkt het waarschijnlijk dat men zich in Nederland verbaasd afvraagt waar die mensen toch mee bezig zijn op Aruba. Het IMF-rapport geeft hier een duidelijk overleg over.

Er heerst een totaal onbegrip vooral van de minister van openbare werken over de werkelijke problemen van Aruba. Het IMF vermeldt met klem dat de stagnatie van de bouw van de woningen bijna geheel aan het zeer trage tempo van de betreffende minister ligt.

Air Aruba: tien nieuwe bestemmingen Venezuela

ORANJESTAD — Aruba heeft op luchtvaartgebied het recht gekregen om op tien nieuwe punten in Venezuela te landen. Dit is het resultaat van luchtvaartbesprekingen die de afgelopen drie weken gevoerd werden tussen autoriteiten van Venezuela en Aruba.

Minister van vervoer en communicatie Elio Nicolaas verklaarde dat het hier gaat om vliegvelden — onder andere te Ciudad Bolívar — die internationale luchthavens zullen worden.

Het bereikte protocol houdt in dat ook Venezolaanse luchtvaartmaatschappijen meer vluchten op Aruba mogen uitoefenen. Minister Nicolaas heeft het protocol al getekend namens Aruba en wacht nu op de ondertekening door zijn Venezolaanse collega, alvorens de overeenkomst officieel te laten ingaan.

Minister Nicolaas maakt dit weekeinde wel een uitzondering voor Servivensa — een dochtermaatschappij van Avensa — die al veel passagiers voor Aruba geboekt heeft. De minister zei deze uitzondering te maken in het belang van het toerisme en het feit dat er reeds boekingen werden gedaan.

ORANJESTAD — Gouverneur Felipe Tromp en zijn echtgenote mevrouw R.C. Tromp-Gomez zullen in verband met een korte vakantie van 11-21 augustus in het buitenland verblijven. Gedurende deze periode zal mr. Maximo Croes het ambt van gouverneur van Aruba waarnemen.

Bingoboekje voor bejaarden

■ *ORANJESTAD — Het carnavalscomité van Sun Resorts heeft een bingoboekje geschonken aan de bejaarden van Centro Kibrahacha zodat ook zij kunnen deelnemen aan de grote bingo van Sun Resorts. Deze bingomiddag is zondag 1 september in de Ballroom van Aruba Concorde Hotel.*

Op de foto: Mina Richardson neemt namens de andere bejaarden het bingoboekje in ontvangst van de leden van het comité.

Driehonderd gastarbeiders welkom in de bouwsector

ORANJESTAD — De Werkgeversvereniging Arubaanse Bouwnijverheid (WAB) heeft de regering kunnen tonen dat er een groot tekort is aan bouwvakkers. Teneinde dit tekort zoveel mogelijk te verhelpen, besloot de regering om in de periode van nu tot eind maart 1992 driehonderd gastarbeiders in de bouw toe te laten.

Minister van justitie mr. Hendrik Croes gaf te kennen dat dit niet betekent dat er driehonderd nieuwe gastarbeiders toegelaten zullen worden. Gastarbeiders, die al op Aruba werkzaam zijn en wier verblijfs- en werkvergunning binnenkort verlopen, kunnen verlenging van hun contract krijgen. Ook buitenlanders die illegaal op het eiland verblijven en in de bouw werkzaam zijn, komen in aanmerking nu legaal aan het werk te gaan.

Minister Croes verklaarde dat het tekort mede veroorzaakt wordt door personen die vroeger bij de raffinaderij hebben gewerkt en die liever op nieuw werk bij een raffinaderij wachten. Een ander verschijnsel is het zeer hoge ziekteverzuim onder de bouwvakkers. Zo heeft de minister zelf kunnen constateren dat op maandag vorige week bij een aannemer, die werkzaamheden bij Setar uitvoert, 65 procent van de werknemers niet op het werk verscheen. Wanneer zoveel mensen zich ziek melden, dan veroorzaakt dit schade aan de positie van de SVB, aldus minister Croes. Hij zei, dat er een groot tekort is aan metselaars, timmerlieden en tegelzetters.

Charles St. Paul weer terug met Rio Girls

ORANJESTAD — Voor het zevende achtereenvolgende jaar brengt Charles St. Paul een show met The Rio Girls op Aruba. Dit maal in de Fandangoclub van het Golden Tulip Aruba Caribbean Hotel.

Een van de belangrijkste sterren in deze show is Beverly Houston. The Rio Girls, vier schoonheden uit Brazilië, vullen het goedverzorgde programma, dat tijdens de eerste presentatie het publiek in haar ban hield. Daarin had Charles St. Paul een belangrijk aandeel, vooral voor de humoristische wijze waarop hij zijn show presenteerde. Bij het lied 'Old Time rock and roll' kreeg het publiek kans zijn stem te laten horen, hetgeen de stemming erin bracht. De hotelband GMT begeleidt de show op professionele wijze.

Charles St. Paul bracht de zaal terug naar de tijd van Ray Charles met zijn lied 'Georgia' en het publiek in sfeer met zijn 'Big Bamboo'. Bij het optreden van The Rio Girls ontbrak de samba niet. Met 'O lele O lala' kwam de stemming erin, die nog verhoogd werd toen de heren in de zaal gelegenheid werd geboden om met The Rio Girls een 'lambada' te dansen. Beverly Houston wist met haar liederen en wijze van zingen de zaal te boeien, vooral bij 'Wind beneath my Wings' genoot de zaal.

De eerste presentatie van deze show, die de komende weken in het Golden Tulip te zien valt, was voor de vertegenwoordigers van de communicatiemedia, die mede genoten van de uitstekende service door staf en personeel van het hotel.

Promessen

ORANJESTAD — Maandag 12 augustus 1991 zal een bekendmaking verschijnen in de lokale kranten waarin wordt aangekondigd dat op 16 augustus 1991 schatkistpromessen aan tooder zullen worden uitgegeven tot een bedrag van twaalf miljoen florin. Deze schatkistpromessen zullen worden afgelost op 15 november 1991.

Ledenvergadering Basketbalbond

ORANJESTAD — Aruba Basketball Bond houdt op 15 augustus een buitengewone algemene ledenvergadering. Op de vergadering zullen mededelingen worden gedaan over een groot toernooi in de maand september en het houden van clinics voor spelers, officials en bestuurders van de basketbalsport. De vergadering begint om half acht 's avonds in de grote zaal van het Wilhelminastadion.

Kolonels bij gouverneur

■ WILLEMSTAD — Dinsdag 6 augustus hebben de kolonels der mariniers J. de Bruijn (links) en F. van Kappen (rechts) een beleefdheidsbezoek gebracht aan gouverneur mr. Jaime Saleh. Kolonel Van Kappen zal ingaande 23 augustus de functie van chefstaf bij de commandant der Zeemacht in het Caribisch gebied overnemen van kolonel De Bruijn, die binnenkort met functioneel leeftijdsontslag zal gaan. Kolonel Van Kappen is tevens waarnemend commandant der Zeemacht in het Caribisch gebied.

Israël bereid naa[r] Syrië te luisteren

JERUZALEM — Een hoge ambtenaar heeft vrijdag laten weten dat Israël bereid is te luisteren naar Syrische eisen over de door Israël geannexeerde Golanhoogten. Volgens Yossi Ben-Aharon, directeur-generaal van het ministerie van premier Yitzhak Shamir, moeten echter op de voorgestelde vredesconferentie eerst een groot aantal andere onderwerpen met Syrië worden besproken.

"We zullen hen vragen wat zij bedoelen met de vrede waar over zij praten. En wat zij gaan doen met de (Syrische) joden, hun machtsovername in Libanon en de terroristen in hun land", aldus Ben-Aharon.

Volgens de ambtenaar zal Jeruzalem ook aan Syrië vragen zijn grondwet te herzien waarin nog altijd het bestaansrecht van de staat Israël wordt ontkend. "Wij zijn bereid te luisteren naar wat zij hebben te zeggen over de Golanhoogten. Maar eerst willen we antwo[ord] op de vragen die ik [heb] genoemd", aldus [Ben-]Aharon in een vrijdag [gepu]bliceerd interview me[t de] Israelische krant Ye[dioth] Ahronoth.

Israel bezette de G[olan]hoogten van zijn aartsv[ijand] Syrië in de zesdaagse o[orlog] in 1967 en annexeerde [het] gebied in 1981. Sha[mirs] rechtse regeringscoal[itie] heeft altijd gezegd deze s[tra]tegisch gelegen hoogvl[akte] nooit te zullen opgeven.

Syrië heeft een voo[rstel] van de Verenigde Staten [geac]cepteerd om in oktober [vre]desgesprekken over [het] Midden-Oosten te voe[ren]. Israel heeft laten we[ten] alleen aan zo'n conferentie zullen deelnemen als het [kan] instemmen met de nog [aan] te wijzen vertegenwoordi[gers] van de Palestijnen. Sommige van de 11.000 jo[den] die zich op de Golanhoo[gten] hebben gevestigd zijn b[ang] dat Shamir bij deze on[der]handelingen hun gebied [zal] opgeven in ruil voor de e[ven]eens door Israël bezette we[ste]lijke Jordaanoever en Ga[za]strook. De minister van de[fe]nsie Moshe Arens zei vrij[dag] te hopen dat de bespreking[en] met Syrië over meer zu[llen] gaan dan grondgebied. "[Als] het enige onderwerp van di[s]cussie tussen ons en Sy[rië] over het grondgebied g[aat,] ben ik bang dat we niet [ver] zullen komen."

VS-minister van justitie Thornburgh dient ontslag in

KENNEBUNKPORT — De Amerikaanse minister van justitie Richard Lewis Thornburgh heeft vrijdag zijn ontslag ingediend. Dit heeft een medewerker van het Witte Huis meegedeeld.

Thornburgh heeft gezegd zijn functie op te geven omdat hij kandidaat wil zijn voor de senaat nadat een zetel aldaar vakant is geworden door het overlijden van John Heinz, die namens de Republikeinse Partij voor de staat Pennsylvania senator was. Heinz kwam op 4 april om het leven bij een vliegtuigongeluk.

Het ontslag van Thornburgh is "met gemengde gevoelens geaccepteerd door president George Bush", zo zei de Witte Huis-functionaris, die niet bij naam genoemd wilde worden. Volgens hem gaat het ontslag volgende week in.

Het is nog niet duidelijk wie president Bush zal aanwijzen als opvolger van Thornburgh. De 59-jarige minister van justitie werd in 1988 door de voorganger van Bush, Ronald Reagan, benoemd. Volgens Witte Huis-woordvoerder Marlin Fitzwater is de kans aanwezig dat Bush met de benoeming zal wachten tot september, wanneer het congres terug is van reces.

Thornburgh diende voor zijn ministerschap twee termijnen als gouverneur van Pennsylvania.

Door de noordelijke bril:
Zuidelijk netwerk bekritiseert VN-conferentie over milieu '92

GENEVE — De noordelijke staten proberen een eenzijdig stempel te drukken op de volgend jaar in Brazilië te houden conferentie over milieu en ontwikkeling van de Verenigde Naties. Dat staat in een vrijdag in Genève uitgegeven document van het zogenoemde 'zuidelijk netwerk voor de ontwikkeling van Afrika'.

Volgens deze niet-gouvernementele organisatie dreigt de VN-conferentie een bijeenkomst te worden, zonder positieve gevolgen voor gebieden op deze planeet die het toch al moeilijk hebben. "In de tot nu toe geproduceerde stukken ter voorbereiding op de conferentie wordt de vraag naar de verantwoordelijkheid voor de huidige milieuschade pijnlijk ontweken. Het lijkt of de voornaamste oorzaken van alle ellende en verval naar de achtergrond worden geschoven", zo staat in het document.

Het zuidelijk netwerk vermoedt dat de conferentie moet dienen als "facade voor de rechtvaardiging van allerlei te nemen milieumaatregelen". Maar volgens de organisatie zal de conferentie nauwelijks kunnen dienen als "instrument voor een radicale verandering van het overheersende sociaal-economische systeem op aarde".

"De noordelijke landen zijn simpelweg niet bereid de werkelijke oorzaken van de milieucrisis te erkennen. Daarom wordt de agenda van de conferentie ten bate van de eigen belangen gemanipuleerd", schrijven de samenstellers van het tachtig pagina's tellende document.

Zij vervolgen: "Op de conferentie worden klaarblijkelijk alleen maar ontwikkelingsmodellen behandeld die haalbaar zijn vanuit een noordelijk gezichtspunt. Uitgangspunt blijft het schadelijke, agressieve, op winstbejag gebaseerde noordelijke maatschappijmodel. De zuidelijke landen krijgen de plicht opgedrongen een andere beschaving over te nemen".

KOLONIALISME

"Naar onze mening kan een nieuwe wereldorde alleen worden bereikt via een veranderingsproces van normen, structuren en instituties. De tot nu toe gehanteerde ontwikkelingspolitiek van de noordelijke landen is een met andere middelen toegepaste, vernederende voortzetting van het kolonialisme", zo luidt een van de stellingnamen in het document. Het zuidelijk netwerk verwijt onder meer de kerken in Afrika met hun theorieën te hebben bijgedragen aan de onderwerping en afhankelijkheid van de inlandse bevolkingen aan "vreemden". "De bewoners van Afrika is systematisch voorgehouden dat hun heidendom en zogenaamde primitieve levenswijze minderwaardig zouden zijn. De koloniale heersers hebben altijd gedaan alsof zij een van God verkregen recht hebben om de bodemschatten en rijkdommen in Afrika te exploiteren", aldus het zuidelijk netwerk.

Volgens de netwerk-leden moeten de verkeerde, racistische religieuze theorieën en de voorstelling van de 'geheiligde onderdrukking' worden afgeschaft.

Verantwoordelijk voor het document van het netwerk is Sibusiso Bengu, rector van een Zuidafrikaanse universiteit. Hij is in juni als rector aangetreden. Voordien was hij dertien jaar verbonden aan de Lutherse Wereldfederatie in Genève, waar hij zich bezighield met ontwikkelingspolitiek.

Het zuidelijk netwerk wil in samenwerking met andere niet-gouvernementele organisaties bereiken dat de VN-conferentie in Brazilië zich volgend jaar duidelijk uitspreekt ten gunste van het zuidelijke concept van een "humane, alternatieve beschaving".

Autoverkoper bekent moord op Frans echtpaar en kinderen

VALENCIENNES — De vijf mensen wier stoffelijke resten dinsdag in een bos bij het Belgische Deloeil zijn gevonden zijn met voorbedachte rade vermoord. De verdachte van de moord, de 27-jarige D.G., lokte zijn slachtoffers in een hinderlaag om ze vervolgens dood te schieten. De lichamen heeft hij daarna verpakt in plastic zakken en gedumpt in het bos bij Deloeil. Dat heeft het parket in het Noordfranse Valenciennes vrijdag verklaard.

G. zit inmiddels vast en zijn vriendin S.V. (20) is gearresteerd wegens medeplichtigheid. "De twee hebben een bekentenis afgelegd", aldus de verklaring.

Een jogger ontdekte dinsdag de vijf lichamen bij Deloeil. De stoffelijke resten werden geïndentificeerd als het echtpaar Frederic en Anne-Marie Roucolt, hun dochtertje en twee neefjes. De familie woonde in Wallers, in de buurt van Valenciennes.

G. was in eerste instantie als getuige opgeroepen in de moordzaak. De man had enige tijd geleden Frederic Roucolt een tweedehands auto verkocht maar kon de benodigde papieren niet leveren. Roucolt liet daarop Guedin weten van de wagen af te zien en eiste het koopbedrag van 5.000 franc terug.

KARABIJN

G. kocht daarop een karabijn en lokte Roucolt naar zijn huis onder het voorwendsel dat hij het geld zou terugkrijgen. Roucolt kwam met de gekochte auto en een tweede wagen die werd bestuurd door zijn vrouw. Na de moord verborg G. de lijken in plastic zakken en liet ze bij Deloeil achter. De politie vond na de arrestatie in het huis van G. plastic zakken van hetzelfde merk als waarin de stoffelijke resten waren aangetroffen. De "gekochte" auto van Roucolt stond nog in de garage. De Renault waarmee de familie naar huis zou terugkeren is vrijdag teruggevonden in een kanaal in België.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 u[ur]; dinsdag- en donderdagmorgen geslo[ten].

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-1[...] uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zater[dag] van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.[...] 12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubi[...])
openingstijden: maandag t/m donder[dag] van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zater[dag] van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zon[dag] vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur g[ele]genheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 u[ur] schaakles en -training voor de jeugd va[n] 7 tot 23 jaar.

****

ZONDAG
VOLLEYBAL
(Federashon di Vòlibòl Kòrsou)
hoogklasse
17.00 uur (dames) Watakeli vs Shu[...];
17.00 uur (heren) Silver Blasters vs S[...]mahakchie;
18.30 uur (dames) Green Socks vs X[...]rianen;
18.30 uur (heren) Watakeli vs Bi[...] Olympia - sportzaal Sentro Depor[tivo] Kòrsou.

****

WERELDTITEL OP INDRUKWEKKENDE WIJZE VEROVERD

Marcel Dennert negende in eindrangschikking

Stephen Smeulders wereldkampioen sunfish-zeilen!

WILLEMSTAD - Curaçao heeft een wereldkampioen! Stephen Smeulders is gisteren wereldkampioen sunfishzeilen 1991 geworden. En hij deed dit indrukwekkend. Was vorig jaar het verschil tussen de nummer één (Scott Kyle) en de nummer twee (Nancy Haberland) slechts een half puntje, nu volgde Paul-Jon Patin op eerbiedwaardige afstand (tien punten) als tweede. De nu onttroonde Scott Kyle werd derde.

Ook gisteren, in de zeven en achtste race, toonde Smeulders dat hij momenteel de beste sunfish-zeiler ter wereld is.

De ochtendrace wilde maar niet starten. Eens, tijdens het WK in 1975 te Miami, waar Derrick Fries wereldkampioen werd, werden de boten vanaf 09.00 uur telkenmale teruggeroepen om uiteindelijk om 15.00 uur (!) wel door te mogen gaan. Dit WK-record werd op Curaçao niet gebroken, maar zes 'recalls' mogen er ook zijn. In totaal werden voorafgaande aan de goede start, dertien zeilers op grond van het reglement gediskwalificeerd.

Oud-organisator van een WK te Aruba, Kervel Sr., pleitte er gisteren dan ook voor de bekende 'minuut' te verlengen tot vijf minuten, waardoor de jury wat meer overzicht heeft op het gerommel voor de start. Komt een boot namelijk een minuut voor de start over de finishlijn dan is deze automatisch uit de race.

Het kwam vanmorgen zelfs voor dat een zeiler een andere zeiler over de lijn 'duwde'. Samen werden ze uit de race gehaald. Een van de oorzaken van de vele 'valse starts' was ook een verkeerde stroming. In tegenstelling tot andere dagen bleek de bovenstroming nu van west naar oost, dus richting startlijn, te ziin.

Fries was na de echte start goed weg. Smeulders was bij de eerste boei vierde om vervolgens de volgende (gijp)boei als eerste te ronden. Saurage volgde hem. Fries lag toen op een derde plaats. Dit was het begin van de 'botendans'. Bij elke boei lag een ander van het genoemde drietal op kop. Smeulders ging uiteindelijk als eerste over de finish.

Eenmaal op de wal bleek echter dat Kyle een protest had ingediend tegen .... Smeulders. Wat was er aan de hand? De jury noteert de nummers van de gediskwalificeerde boten. Een van de deelnemers die uit de race werd gehaald, vertelde op de wal aan een ander dat 'Smeulders op dat moment nog voor hem zeilde, dus nog meer over de finishlijn' zou zijn geweest. Kyle ving dit op en diende een protest op basis van dit verhaal in bij de protestcommissie. Deze zou dit protest na de laatste race echter afwijzen.

De middagrace was door de vele valse starts in de ochtend en wederom weer twee valse starts nu dicht het punt genaderd dat de race zou worden afgelast. Het reglement zegt namelijk dat na 16.00 uur niet meer kan worden gestart. Negen minuten voor deze deadline ging alles goed.

Slechts Derrek Fries, bij de tweede recall door de jury uit de race genomen, bleef echter als een van de drie gediskwalificeerde zeilers doorvaren en lag de gehele race op kop en finishte als eerste. In de uitslag van de race werd hij evenwel op de laatste plaats gezet.

De echte winnaar werd de Venezolaan Agner Rios, die voor veteraan Swan finishte. Patin werd derde. Smeulders eindigde in deze race als zesde. Hij moest Martinborough en de Amerikaan Zane Yoder ook nog voor laten gaan.

Een andere prestatie werd geleverd door Han(d)s Veger: hij eindigde weer consequent als laatste. Dat in de eindrangschikking Marcel Dennert negende is geworden geeft alleen maar nog meer glans aan dit geslaagde kampioenschap.

Stephen Smeulders, die voorafgaande aan een van de eerste Curacao Regatta's in een interview ooit eens heeft gezegd: 'Als ik achter mijn tweede pilsje zit, moeten de anderen hun boot nog aftuigen', heeft door het op imposante wijze veroveren van de wereldtitel getoond dat hij inderdaad meer dan goede zeilcapaciteiten bezit!

De eindrangschikking van het 21e Kodak wereldkampioenschap Sunfish-zeilen is als volgt (met tussen haakjes het aantal behaalde punten):

1, en wereldkampioen, Stephen Smeulders (Cur, 14.25).

2. Paul-Jon Patin (Vst, 24.25); 3. Scott Kyle (Vst, 28.75); 4. Hank Saurage (Vst, 38); 5. Randall Swan (Vst, 40); 6. Donnie Martinborough (Bah, 42); 7. Derreck Fries (Vst, 53); 8. Maurizio Constanzo (Ven, 53); 9. Marcel Dennert (Cur, 77); 10. Eduardo Cordero (Ven, 78). 20. Nancy Haberland (Vst, 145).

De overige Curaçaoënaars: 21. Paul Marchena (152); 22. Wim van der Gulik (155); 31. Jeroen Kibbelaar (226); 38. Rick Geurds (264); 43. Niek Kort (276); 45. Marc Schillebeeckx (291); 52. Peter Smeulders (316); 55. Job Habraken (341); 58. Hans van de Straaten (393.2); 61. Rene Brandt (411); 67. Frans Versteeg (441); 80. Winfried Merkies (497); 29. Barbara Brandt (554).

De wereldkampioen Stephen Smeulders op het droge omringd door v.l.n.r.: Peter Smeulders, de wereldkampioen zelf, Marcel Dennert en Rick Geurds.

Rechtsde voorzitter van het organisatie-comité Alex Roose (met zijn onafscheidelijke attributen), met naast hem de voorzitter van de internationale bond, de Amerikaan Alan Scharfe.

Speciale hoed met pluim!

Van alle kanten lof voor goed organisatie

WILLEMSTAD - 'Als ik zou hebben gezeild zoals men hier op Curaçao het 21e Kodak wereldkampioenschap sunfish-zeilen heeft georganiseerd, werd ik met afstand wereldkampioen.'

Een van de best verpakte lovende woorden over de organisatie van het nu achter ons liggende wereldkampioenschap opgetekend uit de mond van een van de deelnemers, die al een groot aantal WK's heeft gezeild.

En het wàs een goed georganiseerd kampioenschap. Lopend tussen de deelnemers voor of na een race kon men slechts bewonderende opmerkingen horen over de organisatie van dit kleurrijk evenement.

Het kwam tot uitdrukking in de aandacht die werd besteed aan het programmaboekje, waarin bijvoorbeeld de bladzijden waren aangegeven met witte nummers in het zwarte zeil van..., hoe kan het anders: een sunfishbootje.

De voorlichting naar de media was uitstekend. Alhoewel niet elke tak van de Curaçaose media-boom evenveel aandacht aan dit toch wel zeer unieke evenement schonk, kon men te allen tijde snel en goede informatie verkrijgen als men dit wilde.

Kervel Sr., de organisator van de de WK's op Aruba, verbaasde zich over de precisie waarmee de Olympische driehoek was uitgezet en, belangrijker, door de boeien ook op zijn plaats werd gehouden. 'Als je weet hoe diep de zee hier is, is dit een grote pluim op de hoed van de organisatie.'

De Amigoe heeft voor prestaties zoals deze een speciale hoed met pluim. Deze is voor de complete organisatie. De hoofdsponsor Kodak mag er trots op zijn hieraan zijn naam te hebben verbonden. Namen van mensen uit de organisatie noemen is hier niet op zijn plaats, het organisatie- comité als geheel heeft iets fantastisch gepresteerd.

Over Curacao zal na dit gebeuren in ieder geval nu ook door de vele deelnemers met aanhang in hun land lovend worden gesproken.

Romario dolt met Italiaanse verdediging

PSV en Sampdoria spelen met het mes op tafel: 2-0

AMSTERDAM - Samporia en PSV hebben toernooivoetbal niet verward met vriendschappelijk voetbal. Onder de wankelmoedige leiding van scheidsrechter Bakker werd letterlijk en figuurlijk gevochten, met als resultaat zes gele kaarten en twee rode.

De directe en indirecte aanleider van de grimmigheden was Romario, niet omdat de Braziliaan het beginpunt van grofheden was, wel omdat hij de uitslag met twee treffers bepaalde en omdat hij nadrukkelijk liet zien geen enkel respect voor het beste clubelftal van Italië te bezitten. Vooral dat laatste prikkelde Samporia bovenmatig.

Het kost Amsterdam moeite de kwaliteiten van PSV te erkennen. Met natuurlijk Romario als uitzondering. De spits verwierf al vlug bewondering met een schitterende openingstreffer, na voorbereidend werk van Vanenburg en Chovanec en probeerde vervolgens de verdedigers van Samporia te dollen. Het kostte hem wat trappen, want Vierchowod, Bonetti en Pari laten zich niet voor aap zetten.

De strijd tussen de kampioenen van Nederland en Italië was in ieder geval een echte wedstrijd waarin steeds scherper gespeeld werd. PSV had het voordeel dat Samporia zijn voorbereidingsperiode een kleine twee weken later was begonnen, maar het nadeel dat door blessures van Popescu, Ellerman, Scheepers, Van Tiggelen en Gerets slechts twaalf echte A-spelers beschikbaar waren.

De afwezigheid van het vijftal bracht onder andere De Jong, Chovanec en Kalusha in het veld en Koeman in het hart van de verdediging.

Geen ideale oplossing, zoals bij vlagen bleek. Het geslepen middenveld uit Genua, met Lombardo, Cerezo en Silas maakte er af en toe gehakt van, maar de opmerkelijk attente Van Breukelen voorkwam tegenover Mancini en Cerezo dat kleine tekortkomingen grote gevolgen hadden.

PSV voetbalde iets minder "glad" dan de Italianen, maar zeker zo gedurfd, al was het maar omdat Kalusha en Vanenburg het aantal Eindhovense aanvallers geregeld op vier brachten. Dergelijk offensief voetbal is geen gebruik in de Serie-A.

Het evenwichtige duel kwam in de tweede helft niet aan een gelijkmaker toe, omdat Romario opnieuw scoorde na een snelle actie van Kalusha, wat hinderwerk van Kieft en een slap moment van doelman Pagliuca. Nadat Cerezo een klein half uur voor tijd was weggestuurd na trappen van de provocerende Chovanec, was de wedstrijd afgelopen.

Hoewel Romario anders wilde doen geloven en Vialli tien minuten voor tijd aantoonde ook een slagvaardige spits te kunnen zijn. Vierchowod trouwens weigerde ook te berusten en schopte in de slotseconden de doorbrekende Heintze genadeloos onderuit. De tweede rode kaart.

Timmermann niet naar WK atletiek

DARMSTADT - Ulf Timmermann, de Olympische kampioen kogelstoten, zal niet deelnemen aan de strijd om de wereldtitels, die 24 augustus in Tokyo begint.

De Duitser nam het besluit vrijdag na een bezoek aan de professor Armin Klumper in Freiburg. Timmermann heeft reeds geruime tijd last van zijn rechter been en heup, wat hem zeer hindert bij het aanglijden voor een stoot.

Eerder deze week had hoogspringer Carlo Thranhardt besloten niet naar Tokyo te gaan. Hij voelt zich onvoldoende in vorm. Het is niet uitgesloten dat nog meer namen uit de Duitse ploeg wegvallen.

De 400 meter lopers Thomas Schonlebe (houder van de wereldtitel) en Jens Carlowitz kampen met respectievelijk blessures aan de achillespezen en een knie.

Snelle voorsprong voor Belgen

Mechelen verslaat Dynamo Bukarest

ROTTERDAM - Het Rotterdam-toernooi is na een wedstrijd matig voetbal tussen KV Mechelen en Dynamo Bukarest (3-2) al bijna uit de kosten. Om de begroting rond te krijgen zijn over twee dagen slechts 25.000 toeschouwers nodig. Vlak voor het begin van het tweede duel, waarin thuisclub Feyenoord aantrad, waren die er al bijna.

Ook in dat opzicht dient het Rotterdamse evenement ongeveer op de helft te worden ingeschat vergeleken met de gelijktijdig gehouden Amsterdamse tegenhanger. In het Olympische stadion zijn ongeveer 40.000 toeschouwers nodig, om de financiële cijfers kloppend te krijgen.

De clubs in Rotterdam zijn ook ongeveer de helft waard van die in Amsterdam (Ajax, PSV, Samporia en Fluminense) opdraven. Het Rotterdam-toernooi wordt voor de eerste keer in veertien jaar georganiseerd door de stichting Feyenoord zelf.

Middelen om een topbezetting te realiseren waren niet voorhanden. Het kleurloze Dynamo Bukarest kwam nog als gevolg van de transfer Sabau naar Feyenoord.

In Roemenië is de club nummer drie. Ook Galatasaray en KV Mechelen zijn in eigen land geen nummer een.

Dynamo Bukarest, dat sinds het WK voetbal in 1990 al vijtien spelers verkocht -Damaschin naar Feyenoord was voorlopig de laatste transactie-, achterhaalde in de openingswedstrijd in eerste instantie verrassend KV Mechelen.

De Belgen stonden door treffers van Severeyns en Leen al vrij snel op 2-0. Gemakzucht in de formatie van de Nederlanders Bogers en Eijkelkamp leidde tot twee doelpunten van de Roemenen. Aanvaller Demolari scoorde ze beide, waarvan een keer uit een strafschop.

De voormalige kampioen van België, voor de eerste keer getraind door de van Club Brugge overgekomen Leekens, won echter alsnog door een fraaie vrije trap van nieuweling Bartholomeeussen. De van Ekeren overgekomen neo-international zorgde daarmee tevens voor het maximale aantal van zes punten voor Mechelen. Drie voor de overwinning, drie voor de gemaakte doelpunten.

Argentijn Batistuta

Fiorentina koopt topschutter

FLORENCE - Fiorentina heeft Gabriel Batistuta, de topscorer van het Argentijnse elftal tijdens de Zuid-amerikaanse titelstrijd, ingelijfd. De 22-jarige middenvoor van Boca Juniors tekende vrijdag het contract in Buenos Aires.

Fiorentina moet 4,6 miljoen gulden overmaken voor de aanvaller. Het deed vrijdag in de Argentijnse hoofdstad een aanbetaling van 2 miljoen gulden. De Italiaanse club had een optie op de speler voor het seizoen 1992-93. De club gaf aanvankelijk de voorkeur aan de talentvolle middenvelder Latorre. Maar dat was voor de Copa America.

Feyenoord in eigen tournooi niet opgewassen tegen Galatasaray: 1-2

ROTTERDAM - Een bescheiden bezet eigen toernooi heeft Feyenoord niet kunnen inspireren tot een leuke aanzet van het nieuwe seizoen. Met middelmatig spel verloor de formatie van Hans Dorjee op de openingsdag van het voetbalevenement in Rotterdam van de Turkse bekerhouder Galatasaray, 1-2.

KV Mechelen werd daardoor de voornaamste kanshebber op de eindzege van het Rotterdam-toernooi. De Belgische ploeg met de Nederlanders Bogers en Eijkelkamp versloeg Dynamo Bukarest, 3-2. Zondag treft Feyenoord op het slotstuk van het evenement de oud-kampioen van België.

Meer dan het spel was de opstelling waarmee oefenmeester Hans Dorjee van Feyenoord zich voorstelde aan het eigen legioen logisch. Zowaar zit er eindelijk enige samenhang in de Rotterdamse ploeg, hoewel dat aan het resultaat nog niet viel te merken. Dat hoeft in deze fase van het seizoen niet dramatisch te zijn.

Het centrale duo De Wolf/ Fräser moet in staat worden geacht de meeste koppels van spitsen voldoende tegenstand te bieden. Vrije man Metgod krijgt daardoor gelegenheid tot aanvallende impulsen. Op de flanken geldt voor Scholten en Witschge hetzelfde, hoewel Dorjee met Van Gobbel en Heus voor beide posities alternatieven achter de hand heeft. Ook in dat opzicht is Feyenoord vooruit gegaan.

Het middenveld met de aanvallend ingestelde solist Sabau en de defensief corrigerende Bosz lijkt vast te staan. Voorin houdt Feyenoord eveneens de vleugels bezet. Kiprich (of Tamment) op rechts, Blinker (of Witschge) op links. Hoe het met de positie van centrumspits zit blijft onduidelijk. Damaschin deed vrijdag nog niet overdreven veel goed.

BOSZ ERG GOED

De 14-voudig Roemeens international werd in de Kuip ook overvleugeld door de andere nieuweling, de van het Franse Toulon overgenomen Bosz. De middenvelder, in Nederland eerder uitkomend voor Vitesse en RKC en keer doorgedrongen tot de selectie van het Nederlands elftal, speelde hard, doch zorgvuldig en nuttig als "laatste" man van het middenveld. Ofwel als een type dat Feyenoord nodig had. Zowaar een aankoop waar een gedachte achter zit, dus. Bosz groeide uit tot beste speler van de avond.

Feyenoord als geheel imponeerde nog niet tegen de met ex-Volendammer Berghuis spelende Turkse bekerhouder. Achterin werden weinig kansen weggegeven, voorin werden er te weinig gecreëerd. Het eerste doelpunt kwam ook op naam van een tegenstander. Rotariu, ook Roemeens international, kopte in eigen doel, nadat Metgod een verre inworp van De Wolf had verlengd.

Evenals vorig seizoen zocht Feyenoord vaak vergeefs naar de juiste opening, was er na de rust sprake van een forse terugval, deed Sabau te weinig met zijn kwaliteiten en was de aanval zwak.

Dat alles gaf Galatasaray, na rust met de eerder in Nederland actieve Yucedag in de ploeg, de kans gelijk te komen. In de 53e minuut rondde de goed spelende Poolse international Kosecki een individuele actie af met een "strak" schot, waarop doelman De Goey geen kans had.

Voor Feyenoord kon het echter erger. In de 67e minuut werd de ploeg zowaar in het eigen toernooi op achterstand gezet, iets wat in de recente jaren van malaise zelfs niet zo vaak voorkwam. Yucedag scoorde 2-1 voor Galatasaray, op aangeven van Tugay.

Mendes roept specialisten terug

Maandag overleg Eilandsraad aanpassing studiefinanciering

WILLEMSTAD — Gedeputeerde Mendes de Gouveia heeft de studiefinancieringsdeskundigen Kleinmoedig (Stichting Studiefinanciering Curaçao), Jean-Pierre en Trom (Dienst Onderwijs) voor een openbare Eilandsraadvergadering teruggeroepen uit Nederland. Maandagmorgen om negen uur zal het overleg over studiefinanciering, dat mede op verzoek van de MAN-fraktie werd aangevraagd, gehouden worden. De gedeputeerde van onderwijs kan nu alvast melden dat de gewraakte 10 procent rente over studieschuld omlaag zal gaan en dat de ouderlijke bijdrage wél afgetrokken wordt van het uiteindelijke leenbedrag. Woensdag zullen de drie onderwijsspecialisten weer naar Nederland terugkeren om hun begeleidingwerk van de nieuwe lichting bursalen te hervatten. Gedeputeerde van onderwijs Mendes vindt de opstelling van de MAN in deze onverkwikkelijk. 'Martina speelt een politiek spelletje waar ik niet aan mee wil doen.' Zoals de Amigoe berichtte heeft de blauwe partij verzocht om een speciale bijeenkomst van de Eilandsraad om de studiefinancieringsperikelen te bespreken. De MAN is vooral fel gekant tegen de terugbetalingsregeling en het rentepercentage van 10 procent.

Mendes geeft aan dat hij vorige week dinsdag in een radiopraatje al aankondigde een vergadering te overwegen en dat hij reeds voorzorgsmaatregelen had genomen om enkele specialisten terug te roepen. 'Nog geen uur later kwam toen de fax binnen van de MAN met het verzoek voor een algemene Eilandsraadvergadering.' Mendes laakt dit gedrag van de oppositiepartij en vindt het onheus dat Martina later opeens middels een brief aan de Gezaghebber liet weten 'dat de gedeputeerde de volle verantwoordelijkheid in deze draagt'.

'Misschien ligt het aan onze wijze van voorlichten maar er zijn talloze verkeerde interpretaties van het huidige studiefinancieringsstelsel'. De gedeputeerde wijt dit onder meer aan het feit dat de regering 'met de rug tegen de muur stond'. Er moest op korte termijn een beslissing genomen worden, immers een nieuwe lichting zou spoedig weer vertrekken. Het komt erop neer dat de Stichting Studiefinanciering Curaçao, die het pakket studiefinanciering van de overheid in handen kreeg, overhaast een aantal beslissingen moest nemen, terwijl er bijvoorbeeld nog geen duidelijkheid was over de rente die zij zou moeten gaan betalen op de kapitaalmarkt. Er moest een studie leenovereenkomst gemaakt worden, want de procedure om aanspraak te maken op de Wet Studie Financiering van Nederland moest snel doorgang kunnen vinden. 'De leenovereenkomst is op dit moment nog niet bindend want alleen de ouders hebben ondertekend. Een contract moet altijd door twee partijen ondertekend worden, in dit geval de SSC', aldus Mendes.

De voorwaarden zijn scherp gesteld: binnen vijf jaar terugbetalen en 10 procent rente over het leenbedrag. 'We moesten een rentepercentage bepalen en hebben ons gericht op het gangbare percentage in Nederland.' Die 10 procent zal uiteindelijk lager uitvallen, aldus de gedeputeerde. 'Het is toch eenvoudiger om mensen een herzien contract te laten tekenen met soepeler voorwaarden, dan om eerst met een laag percentage aan te komen en ze er dan later van te overtuigen dat ze voor meer moeten tekenen', verklaart hij. De gedeputeerde kan nog niets zeggen over het uiteindelijke rentepercentage. 'Er moet nog bekeken worden onder welke voorwaarden wij kunnen lenen op de kapitaalmarkt, maar het zal zeker lager uitvallen.'

De gedeputeerde is van mening dat de overheid een bijdrage moet leveren aan de studiemogelijkheden van de bevolking. 'Daarom zullen wij een deel van de interest voor onze rekening nemen.'

Ook de status van de ouderlijke bijdrage is verkeerd geïnterpreteerd, aldus Mendes. Deze regeling is niet nieuw. Ouders betalen naar draagkracht maandelijks een bedrag aan de SSC. Het verschil is alleen dat tot voor dit schooljaar de bijdrage nooit werd geïnd. Daar is nu verandering in gekomen met het strakkere beleid van de overheid inzake studieleningen.

In tegenstelling tot wat gesuggereerd werd, wordt de ouderlijke bijdrage wél van de uiteindelijke studieschuld afgetrokken. Dat geldt ook voor de basisbeurs die middels de WSF, voor alle Nederlanders geldt. Ook de aanvullende lening en de beurzen waarin de WSF voorziet, worden met de uiteindelijke schuld verrekend. 'De Curaçaose overheid schiet deze bedragen voor; later verrekenen we dat met Groningen', aldus Mendes.

Hij geeft toe dat er nog heel wat werk verricht moet worden om een soepel en rechtvaardig studiefinancieringssysteem te bereiken. Daarbij zal ook rekening worden gehouden met de economische en sociale behoefte van afgestudeerden. 'Wij zullen disciplines waar veel behoefte aan is stimuleren en gunstiger leenvoorwaarden verstrekken; waar er teveel van zijn zal een strenger beleid gevoerd worden', aldus de gedeputeerde. Stel dat er teveel artsen zijn, dan zullen studenten die de medische studie willen gaan volgen het volle pond onder strakke voorwaarden moeten terugbetalen. Als er echter veel behoefte is aan accountants dan zal deze opleiding gestimuleerd worden met aantrekkelijke leenvoorwaarden. Op dit moment is het wat prematuur om nu al te kunnen zeggen waar de exacte behoefte ligt; dat wordt de komende tijd onderwerp van studie.

Laura en Lee Towers op Curaçao

WILLEMSTAD —*Lee Towers en echtgenote Laura werden afgelopen donderdag op Hato welkom geheten door voorzitter Jacques Visser (links) van de stichting Vrienden van de dierentuin. De Nederlandse zanger zal hier op 14 augustus een fundraising concert geven: alle gelden gaan naar de dierentuinstichting die verschillende plannen in petto heeft. Het eenmalige optreden van Lee Towers, die tot 15 augustus op Curacao verblijft, vindt plaats in het Caribbean hotel. Voor dit concert zijn nog kaartjes te krijgen. Aan deze happening verlenen verder een aantal lokale artiesten - evenals Towers - belangeloos hun medewerking. Dat zijn George Willems, Libia, en Tom Presti.*

Marokko laat driehonderd gevangenen vrij na 15 jaar

BONN — Marokko heeft in de afgelopen weken ongeveer driehonderd gevangenen uit de geannexeerde westelijke Sahara vrijgelaten. Dat heeft de mensenrechtenorganisatie Amnesty International vrijdag in Bonn meegedeeld.

Volgens Amnesty-woordvoerder Susanne Erdel hebben de mannen en vrouwen gedurende vijftien jaar onder zeer zware omstandigheden in geheime gevangenissen vastgezeten. "Niemand wist of ze nog wel in leven waren. De Marokkaanse autoriteiten hebben altijd consequent gelogen over hun gevangenschap", aldus Erdel.

Amnesty wil dat ook de andere gevangenen uit de westelijke Sahara - "nog enkele honderden" volgens Erdel - nu worden vrijgelaten. De mannen en vrouwen zijn destijds opgepakt wegens vermoedelijke samenwerking met de bevrijdingsbeweging Polisario, die sinds 1975 naar onafhankelijkheid van de westelijke Sahara (een voormalige Spaanse kolonie) streeft.

De Rode Halve Maan, de islamitische zusterorganisatie van het Rode Kruis, heeft vorig jaar een lijst met namen van 800 verdwenen bewoners van de westelijke Sahara opgesteld. De huidige vrijlatingen staan waarschijnlijk in verband met het vredesplan dat de Verenigde Naties voor het omstreden gebied hebben ontwikkeld.

"Alle vrijgelaten gevangenen hebben de afgelopen jaren ernstige lichamelijke en psychische schade opgelopen", zei Erdel die sommigen betitelde als "menselijke wrakken". De meesten zijn teruggekeerd naar hun familie, maar hebben van de Marokkaanse autoriteiten geen identiteitspapieren ontvangen en zijn volgens Amnesty vlak voor hun vrijlating nog flink geïntimideerd.

Uit mededelingen van diverse vrijgelatenen blijkt dat sommige collega-gevangenen de schrikbarende omstandigheden niet hebben overleefd dan wel zelfmoord hebben gepleegd.

Het VN-vredesplan behelst internationaal toezicht op een met ingang van 6 september geldende wapenstilstand en een referendum in januari volgend jaar. De ongeveer zeventigduizend stemgerechtigde bewoners van de westelijke sahara moeten kiezen tussen onafhankelijkheid of aansluiting bij Marokko. Polisario heeft alvast de "Democratische Arabische Republiek Sahara" uitgeroepen.

Vrijbuiterij makelaardij

WAT ZIJN dat nu voor schelmenstreken? Menigeen vraagt zich dat af. Hoe kan de regering nu toestaan, dat er zwermen makelaars uit Nederland dit eiland overstromen, terwijl de regering geen bescherming biedt aan ons, die hier geboren zijn en hier moeten zien rond te komen in deze moeilijke tijden. Het valt helemaal niet mee om rond te komen en nu dat die "wijze" (of "onwijze"?) wet voor gepensioneerden in werking is getreden, hebben de lokale makelaars het nog veel moeilijker dan vroeger, want bij zwermen tegelijk zijn de Nederlanders naar Curaçao gekomen en openen links en rechts kantoren om dezelfde diensten te bieden die reeds door onze eigen mensen worden verleend op het gebied van het kopen en verkopen van onroerend goed.

Als die Nederlanders nu een investering meebrachten, bij voorbeeld een paar duizend woningen bouwen voor verhuur of verkoop, dan zouden wij daarvoor alle begrip kunnen opbrengen. Dit is echter niet het geval. De Europese kantoren plaatsen advertenties in de krant, waarin zij vragen om huizen om te verhuren of te verkopen aan lokale klanten en aan anderen die zich hier willen komen vestigen, zodat van de zijde van die kantoren op geen enkele investering behoeft te worden gerekend. Zij spelen het spelletje van "wij nemen drie of vier mensen in dienst" en daarmee hebben zij zich al verzekerd van de vereiste vestigingsvergunning om op Curaçao zaken te kunnen doen.

Ik vraag mij af, waar al die politici blijven die voor onze mensen moeten opkomen. Waar blijven al die politieke partijen die mensen langs sturen om op de makelaarskantoren van Curaçaoënaars een "cheque" op te halen voor de verkiezingscampagne? Verdienen onze lokale mensen hun geld hier op Curaçao, zij besteden het ook hier; de groep Nederlanders waar wij het over hebben, verdienen het hier, maar zij maken het over naar Nederland. Is dit de manier waarop de overheid de deviezenvlucht tegengaat?

Tot dusver hebben zich al minstens tien Europese makelaarskantoren hier gevestigd. Hoeveel zijn er nog onderweg naar het dorstige paradijs? In deze kwestie behoort de overheid een gezonder beleid te voeren, want dit is een ernstige zaak, gezien het grote aantal lokale gezinnen wier brood hier op het spel staat.

Het zou van meer voorzichtigheid hebben getuigd, indien men deze Europeanen had aangeraden om zich te laten vertegenwoordigen door een kantoor dat reeds op Curaçao gevestigd was en aan wie zij klanten zouden sturen op basis van provisie. Op deze manier kunnen ook onze lokale mensen een graantje meepikken in deze toestand welke geschapen is door de toelatingsregeling voor gepensioneerden; dan zouden niet alle voordelen uitsluitend toevallen aan die Nederlanders die in Nederland door hun hoofdkantoor vertegenwoordigd worden en hier op Curaçao hun pas gevestigd kantoor hebben en te werk gaan zo van 'to hell with the Antillean realtors'.

Daar komt nog bij, dat sommige van deze "invallers" zo groot zijn, dat zij met gemak het gras voor de voeten van de lokale makelaars kunnen wegmaaien, ook al maken zij bijna geen winst, als zij maar de zekerheid hebben dat zij spoedig die lokale makelaars kunnen "begraven" om daarna naar goedvinden te kunnen doen en laten.

Thans valt te bezien, wie voor onze lokale mensen zal opkomen in deze trieste zaak, waarin de overheid zich behoorlijk misrekend heeft door de deur wagenwijd open te zetten zodat Jan en alleman een vergunning kan krijgen om onze mensen de strop om te komen doen, terwijl wij altijd op waardige en eerlijke wijze onze diensten hebben verleend aan de bevolking en aan ieder die zich tot ons heeft gewend. Het woord is thans aan U. Dank U zeer.

ELIAS BRONSWINKEL
Curaçao

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8696.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

GALERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya Grandi 70): openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

LW: openingstijden Slachthuis i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

****

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk, Kralendijk:
maandag t/m zaterdag om 18.45 uur; zondag om 08.00 en 19.00 uur.
Coromotokerk, Antriol:
maandag t/m zaterdag om 19.30 uur; zondag om 09.00 en 18.00 uur.
Ludovicuskerk, Rincon:
maandag t/m zondag om 19.30 uur.

KLACHTENBEZORGING doorgeven aan de heer E.A. van der Ree, Kaya Lisboa 9.

****

Uitspraak op 21 augustus

Broers Cuntrera vechten hun uitzetting via rechter aan

KRALENDIJK — In de door de broers Paolo en Gaspare Cuntrera aangespannen rechtszaak om een vestigingsvergunning te krijgen en zich metterwoon op Bonaire te vestigen, heeft Procureur Generaal mr. Robert Pietersz kort geding-rechter mr. J.H. Bosch duidelijk gewezen op het feit, dat beide broers wel degelijk betrokken zijn bij de georganiseerde misdaad. Volgens het aprilnummer van Business Week zijn beide broers leden van de Cuntrera-Caruanaclan. Aan het hoofd daarvan staat de oudste broer Pasquale Cuntrera.

Advocaat mr. Bertie Braam zag woensdag tijdens de behandeling van het kort geding geen enkele reden om de beide broers en hun gezin niet toe te laten op Bonaire. Niet alleen hadden ze volgens de advocaat twee dure condominiums gekocht bij Sand Dollar, waar bedragen tussen de twee en driehonderdduizend dollar voor waren neergeteld, maar bovendien beschikten de broers Paolo en Gaspare Cuntrera over bewijzen van goed gedrag die afgegeven zouden zijn in Venezuela en Canada.

Ook brach Braam naar voren dat zijn beide cliënten geen enkele binding hadden met drugs en dat daarvan ook geen enkel bewijs voorhanden was. Een mening, die geenszins gedeeld werd door Procureur-Generaal (PG) mr. Robert Pietersz, ook al kon deze geen bewijzen van het tegendeel op tafel leggen. Wel benadrukte Pietersz dat de reputatie van beide heren — die tegenover Sand Dollar het zogenaamde Isla del Sol Resort & Casino willen gaan exploiteren — uiterst twijfelachtig is.

Pietersz baseerde zich daarbij op artikelen in Newsweek van 29 juli 1991 en vooral op een uitgebreid artikel dat op 18 april 1988 onder de titel 'The Sicilian mafia is still going strong' in Business Week verscheen. De ondertitel van het artikel refereerde aan de Cuntrera's zeggende dat 'The alleged drug dealings of the Cuntrera-Caruanaclan suggest the mafia is as virulent as ever'.

Het feit dat mr. Braam naar voren bracht dat Paolo en Gaspara Cuntrera in Palermo (Sicilië) van rechtsvervolging ontslagen waren, maakte weinig indruk op mr. Pietersz. Hij verwees er naar, dat het een bekend feit is, dat iemand van rechtsvervolging ontslagen zou kunnen worden in het geval er bij voorbeeld een administratieve fout gemaakt zou zijn. Naar de mening van Pietersz wil dat nog niet zeggen dat er niets aan de hand was. Het enige dat vast stond, is dat er geen rechtsprocedure plaatsvindt.

PG mr. Robert Pietersz was zeer gedecideerd waar het ging om de betrokkenheid van de Cuntrera's. Wel merkte hij op, dat het uitermate moeilijk was om gedetailleerde bewijzen te krijgen. Trouwens achtte mr. Pietersz bewijzen niet direct noodzakelijk. Hij legde rechter mr. J.H. Bosch uit dat de beide broers op basis van verkregen inlichtingen geweigerd zou kunnen worden zich op Bonaire of in de Nederlandse Antillen te vestigen.

De twijfel is genoeg, vond mr. Pietersz en bij baseerde zich daarbij op het artikel in Business Week. Daarin wordt onder andere melding gemaakt dat de Cuntrera-Caruanaclan alarmerend sterkere maffiabanden heeft gekregen. Volgens het Amerikaanse blad hebben onderzoekers er melding van gemaakt, dat de in Caracas zetelende familie met aan het hoofd Pasquale Cuntrera samen met Nicolo 'Nick' Rizzuto voor biljoenen dollars heroïne en cocaïne verscheept hebben naar de Verenigde Staten.

De laatste tien jaar, aldus het onderzoeksteam, hebben de Cuntrera's de eerste viool gespeeld in de maffiahandel via hun bases in Engeland, Canada, Zwitserland, Venezuela en Sicilië (Italië). Business Week zegt dat Pasquale Cuntrera zijn belangen heeft gevestigd in Venezuela, waar hij met beide belangrijke politieke partijen banden zou hebben. Het huwelijk van Paolo Cuntrera met Antonina Caruana verbond de families van Pasquale Cuntrera en Alfonso Caruana nog sterker met elkaar. Paolo is Pasquales jongere broer en Antonina is de nicht van Alfonso.

Uiteraard zijn de internationale artikelen ook op Curaçao bekend en naar de mening van de PG mr. Robert Pietersz zou het een logisch gevolg zijn van de weigering om een vestigingsvergunning te verlenen, dat de Cuntrera's evenmin als toeristen op Bonaire zullen worden toegelaten. Dat zij zich al een condominium hebben aangeschaft bij Sand Dollar is voor Pietersz geen enkele reden af te wijken van de normale gang van zaken. Hij vindt de aankoop een risico, dat genomen is wetende dat de mogelijkheid bestond dat er geen verblijfsvergunning werd verleend.

Braam: "Mijn cliënten wilden op Bonaire komen wonen. Zij zijn betrokken bij een project en zij hebben een onderkomen gekocht. Nu horen zij dat ze niet op het eiland kunnen blijven. Dit is onrechtvaardig".

Zoals bekend, heeft gezaghebber mr. George Soliana de Cuntreraclan medegedeeld dat zij binnen twee maal 24 uur vertrokken moeten zijn. Of rechter mr. Bosch er ook zo over denkt, zal bekend zijn op 21 augustus.

Minister Smits met BC

KRALENDIJK — Begin deze week vergaderde het Bestuurscollege van Bonaire met de minister van handel, industrie en werkgelegenheid (HIW), drs. ing. Chucho Smits. Onderwerp was de komende decentralisatie van HIW. Aanwezig was ook het hoofd van de dienst op Bonaire, Richard Dammers, die zoals bekend tevens waarnemend gezaghebber is. De eventuele decentralisatie zou met zich mee kunnen brengen dat Dammers overgaat in eilandsdienst en dat houdt in dat hij niet meer als waarnemer voor gezaghebber Soliana zou kunnen functioneren.

Op de foto het BC op de achtergrond, minister Smits rechts midden en Richard Dammers rechts onder.

Amsterdammers winnen: 2-0

Ajax toont tegen Fluminense al vorm

AMSTERDAM - Fluminense heeft Amsterdam vrijdagavond zand in de ogen gestrooid. Los Carioca-zand, want als zodanig voetbalden de Braziliianen in de openingswedstrijd van het Amsterdam-toernooi tegen Ajax.

De beperkte tegenstand wekte de schijn, die overigens zeer dicht bij de werkelijkheid kwam, dat Ajax echt goed voetbalde. Te meer omdat de snelle - zonder Witschge - patronen ook effectief werden afgerond. Van Loen, voor rust twee keer en Vink zorgden met drie kopballen dat de doelmatigheid niet onbeloond bleef.

Op de waarde van de treffers was slechts de opmerkelijke passiviteit van de Braziliaanse verdedigers vlak voor doelman Ricardo Pinto af te dingen. Ajax had het verder ook niet te moeilijk. De vleugels Van 't Schip en Roy kregen ruim de tijd voor balaanname, hun verdienste was de vaak ongekend rappe voortzetting van de acties.

Had coach Edinho, zelf ooit een gereputeerd verdediger, achterin zijn zaakjes niet zo best voor elkaar, op andere plekken van het veld ging ook van alles mis. Uiteraard ook omdat Ajax weigerde mee te werken aan Braziliaanse kunstjes.

De gretigheid van Groenendijk, Jonk, Winter en natuurlijk Wouters haalde al het leuke uit de hoge-hoedtrucs en wat overbleef was ongeorganiseerd, ondoelmatig voetbal, waaaran in feite alleen Carlinhos en Renato zich wisten te onttrekken. Fluminense had in aanval en verdediging gewoonlijk een man te weinig en op het middenveld vaak een te veel, die zich voornamelijk bezig hielden met elkaar in de weg lopen.

Ajax kon daardoor vrijwel onbelemmerd overschakelen van het gestoei met amateurs naar de toets van het Amsterdam-toernooi. Tegen Samporia zal pas blijken of slordigheidjes, zoals fouten bij het spelen op buitenspel, het soms kinderachtige balverlies en de terugval na rust voornamelijk te wijten waren aan een totaal niet inspirerende tegenstander.

***

Evenals zijn Franse collega Peugeot heeft de Britse autofabrikant ROVER besloten zich terug te trekken van de Amerikaanse markt. In de eerste helft van dit jaar verkocht Rover in de VS 1198 auto's en vorig jaar waren het er 3317. In 1987 vonden nog 14.171 auto's van Rover een Amerikaanse koper.

***

KRALENDIJK — De weg naar Nikiboko ligt regelmatig bezaaid met cups en andere ongerechtigheden die met zwierige hand uit de auto's worden gegooid. Hoewel de Reinigingsdienst (RD) afgelopen week de weg nog heeft schoongemaakt, bleek vandaag de rotzooi weer in overvloed aanwezig.

Twee jonge Nederlandse toeristen besloten met een plastic zak een handje toe te steken. Ongevraagd en zonder enig opzien te baren vulden zij zak na zak met ongerechtigheden, die de weinig milieubewuste medemens op straat had gedeponeerd. Hulde voor deze twee.

Nederlandse reinigingsdienst

FRANKFURT - Schalke'04, dat vorige week zaterdag zijn rentree in de Bundesliga maakte, heeft van de Duitse voetbalbond een boete van ruim 28.000 gulden opgelegd gekregen.

De club was er in de beslissende fase van het vorige seizoen niet in geslaagd bij thuiswedstrijden de eigen supporters rustig te houden.

Schalke wordt verweten te weinig veiligheids-functionarissen te hebben ingezet en onvoldoende garanties te hebben geboden voor de zekerheid van tegenstanders en arbitraal trio. In de wedstrijd waarin het kampioenschap werd veilig gesteld en bij het laatste duel van het seizoen ontregelden ontstuimige fans een normaal verloop.

In het eerste geval liepen supporters al voor het eindsignaal het veld op, in het tweede ging een aanhanger zover de bal te veroveren en tegen de paal te schieten. Na beide duels liepen supporters massaal het veld in en trokken de spelers van Schalke de kleren van het lijf.

WEB voor de rechter gedaagd

K.v.K.: 'Wanprestatie en onrechtmatig handelen WEB'

KRALENDIJK — Verontrust door de prijsontwikkelingen voor elektriciteit op Bonaire, heeft de Kamer van Koophandel (K.v.K) op 17 oktober een brief gericht aan het Bestuurscollege zonder dat de K.v.K. evenwel een aanvaardbaar antwoord had gekregen. Samen met andere instanties werd er op 8 januari van dit jaar opnieuw een brief aan het BC gestuurd, terwijl op 27 februari een brief aan president-commissaris van het Water- en Energiebedrijf (WEB) nv werd gestuurd. Ook een telegram aan gedeputeerde Ramoncito Booi die qualitate qua president-commissaris WEB is, gaf geen enkele genoegdoening. De dreiging een rechtszaak aan te spannen tegen het WEB is nu werkelijkheid geworden.

Op 2 augustus heeft advocaat mr. L.A. Halley in opdracht van de K.v.K., de Sunset Beach Hotels en de Tropical Resorts een zaak geëntameerd tegen het WEB op Bonaire. De zaak draait er in principe om, dat deze bedrijven met het WEB een overeenkomst hebben gesloten tot het afnemen van elektriciteit volgens vastgestelde tarieven. Halley wijst erop, dat deze tarieven voor zover hem bekend is, zijn vastgesteld met goedkeuring van de betreffende minister van handel, industrie en werkgelegenheid (HIW). Die tarieven zijn dan ook op 1 juli 1985 officieel gepubliceerd.

Het addertje onder het gras is echter dat in de algemene tarieven van het WEB ook een zogenaamde brandstofclausule is ingevoerd die het utiliteitsbedrijf de mogelijkheid biedt om vijf fluctuerende brandstofprijzen de tarieven aan te passen.

BRANDSTOFCLAUSULE

De tarieven van het WEB zijn gebaseerd op een prijs van 205 gulden per duizend liter dieselolie. Voor elk bedrag van één gulden dat op de eerste dag van een kalendermaand hoger of lager is dan de genoemde 205 gulden per duizend liter, zal de prijs voor die maand verhoogd of verlaagd worden met ongeveer een derde cent per kiliwattuur (kWh). Daarvoor is echter wel toestemming van de betreffende minister nodig.

Wat de Kamer nu niet wil accepteren, is het feit dat het WEB niet de totale elektriciteitsprijs verhoogt — en dus de tarieven aanpast — maar een brandstofclausule wil toepassen die niet overeenkomt met de gestelde regels. Ten overvloede zegt mr. Halley dat sedert de vaststelling van de brandstofclausule in januari 1986 sterke schommelingen zijn geweest in de prijs van de dieselolie. Het WEB heeft daar echter nooit rekening mee gehouden. In feite heeft het utiliteitsbedrijf — waarvoor zoals bekend het management wordt uitgevoerd door de Curaçaose Utilities Services — geheel eigenmachtig en voor zover bekend zonder goedkeuring van de minister een andere brandstofclausule toegepast dan door het utiliteitsbedrijf zelf gepubliceerd is. Dit, zo zegt mr. Halley namens zijn drie cliënten, kan beschouwd worden als onrechtmatig handelen en een wanprestatie tegenover de gebruikers.

Zoals bekend, is er de laatste jaren van de zijde van verschillende politieke partijen, de persmedia en met name de K.v.K. geattendeerd op de onhoudbare zaak van de brandstofclausule. De K.v.K. heeft meerdere malen getracht inzicht in de zaak te krijgen, maar inmiddels is deze instantie tot de conclusie gekomen, dat het WEB kennelijk geen duidelijkheid van zaken wenst te geven.

De K.v.K., Sunset en Tropical zeggen in de afgelopen jaren aanzienlijke schade te hebben geleden door de handelswijze van het WEB. De schade wordt trouwens nog steeds geleden nu het de Kamer duidelijk is, dat het WEB zijn handelwijze gewoon continueert. De schade bestaat nu uit het feit dat er een hogere prijs betaald moet worden voor het verbruiken van elektriciteit dan volgens de overeenkomst nodig is. Om die schade vast te stellen is een ingewikkelde berekening nodig en zal na verloop van tijd een schadestaatprocedure vastgesteld moeten worden.

'Bali'

DE TENTOONSTELLING van Ria Houwen werd geopend door het hoofd cultuur van het Antillenhuis Ronnie Martina. Hij sprak er onder meer zijn waardering over uit dat Ria Houwen plekken op het eiland bezoekt en schildert die de meeste Curaçaoënaars niet eens kennen. Vooral de schoonheid van die plekken trof hem.

Martina: "Bij de toeristische promotie denken we wel eens dat we moeten herhalen wat anderen al hebben. Toen Cuba voor de Amerikanen wegviel, kwamen er casino's. En hoog vaak promoten we het eiland met veel palmen en stranden. We hebben wel enkele palmen en stranden, maar als mensen palmen willen zien, kunnen ze beter naar Bali gaan. Ria laat ons zien dat wat wij zelf hebben, ook mooi is, zoals de noordkust, of een joekel van een cactus".

Krachtig werk van tere Ria Houwen

VOORSCHOTEN — In Galerie Mercedes te Voorschoten exposeert Ria Houwen een serie aquarellen en olieverfschilderijen die de noordkust van Curaçao laten zien, maar die eigenlijk haar innerlijke kust uitbeelden. Voor haar is Curaçao de spiegel van haar ziel geworden; zij kijkt intens naar het landschap, dat vervaagt onder haar blik — of misschien juist scherper wordt — de kleuren worden intenser en zij selecteert die kleuren uit haar blikveld die in haar ziel iets losmaken. Dat was vroeger vaak het rood, nu nog maar sporadisch aanwezig, dat is nu aan de noordkust het geel.

Het gul aanwezige geel in haar werken over de noordkust is een opmerkelijke verandering voor een Nederlandse die in 1974 de donkere vennen en de zware luchten van De Peel ontvluchtte. Iemand die zoveel van kijken en vooral van zien afhankelijk is als Ria Houwen heeft de invloed van dat zwarte, grijze mistige moerasgebied ook met volle blik ondergaan en ze heeft geprobeerd zich daaraan te ontworstelen. Zelf zegt ze dat ze hunkerde naar de lichtvoetigheid van de tropen, maar daarmee waren de allesbepalende jeugdjaren nog niet uitgewist.

Aanvankelijk maakte ze op Curacao dan ook werk dat weliswaar getuigde van een grote liefde voor Curaçao, maar het werk zelf was nog geen Curaçao. Uit haar schilderijen bleek een fascinatie voor het zwarte ras: prachtige sterke mannenfiguren en dansende Afrikanen, bijna aards en tastbaar. Knap vakwerk.

De schilderijen en aquarellen die ze in Nederland exposeert, gaan verder dan dat vroege werk. Ze is gefascineerd door de ruige noordkust, waar de turbelente zee tegen de rotswand spat, opgejaagd door de passaat. Daar plonst het helle licht uit de gigantische ruimte. Daar zijn in de gestolde rotswand geheimzinnige spleten en holen, waarin indianen roetsporen en wandtekeningen hebben nagelaten.

Ria Houwen herschept de aanwezige oer-elementen aarde, water, lucht en vuur. De structuur van de rotsen roept bij haar herinneringen op aan het oer-begin van deze ruige wereld toen de aarde openbarstte, vloeide en stolde. Naar dat ogenblik grijpt zij compositorisch terug.

Op de doeken trekken de donkere spleten de aandacht. Het zijn geheimzinnige aardse, warme, vrouwelijke gaten. Maar al gauw wordt het oog evenzeer getrokken door de royale hoeveelheid geel die ernaast is en het aardse overstijgt. Zo ontstaat voor het oog een merkwaardige harmonie tussen deze contrasten. Niet de donkere spleten staan centraal en ook niet de vele gele vlekken, maar de spanning die er tussen deze twee bestaat. De een versterkt de ander, ze kunnen niet buiten elkaar.

Ria Houwen laat lichaam en geest samenvallen. De warme aarde en dat wat de aarde ontstijgt. Het krachtige oer-geweld van het begin en de esthetiek van de volmaakte compositie.

Dit werk gaat verder dan de visie van een Hollandse op een exotisch Curaçao. Het raakt de dramatiek van de eigen ziel en laat die samenvallen met de dramatiek van de Curaçaose samenleving. De eigen aard van Ria Houwen — gekenmerkt door een merkwaardige spanning tussen aardse erotiek en geestelijk leven, tussen schuchterheid en onaantastbaarheid — gaat samenvallen met die van een maatschappij waarin magie en Westerse techniek onverbrekelijk samengaan en elkaar versterken. Een hoogst persoonlijke visie op de ruige natuur en een overtuigende herschepping van de oerelementen.

Liverpool blijft kopen

LIVERPOOL - Liverpool heeft Mark Walters van Glasgow Rangers gecontracteerd. De veelzijdige voetballer kostte de Engelse topclub ruim vier miljoen gulden.

Manager Graeme Souness sprak van een belangrijke aanwinst. "Het voordeel van Walters is dat hij op meerdere posities is te gebruiken. Met hem kunnen we vele kanten op."

Het is de derde grote aankoop van Souness, die vorig seizoen eveneens overkwam van Glasgow Rangers, in korte tijd. Voor ongeveer 17 miljoen gulden haalde hij eerder Dean Saunders en Mark Wright in huis.

In Engeland wekken de transacties van de club verbazing. Liverpool sloot het vorige seizoen af met een tekort van ruim een miljoen gulden.

MENSEN

Maanwandelaar overleden

■ *GLENWOOD SPRINGS — James B. Irwin, op een archieffoto uit december 1971 in een ruimtepak zoals hij dat droeg tijdens de maanexpeditie van de Apollo 15.*

De voormalige astronaut **James Irwin** is donderdagavond op 61-jarige leeftijd overleden aan een hartaanval. Dat hebben collega's van Irwin vrijdag bekendgemaakt. Irwin was de zevende mens die voet zette op de maan. Als bekeerd christen organiseerde hij later expedities om op zoek te gaan naar de resten van de ark van Noach. Irwin leed al enkele jaren aan een hartkwaal. De ex-astronaut had al drie hartaanvallen overleefd en een by-pass-operatie achter de rug. Irwin landde in juli 1971 op de maan als bemanningslid van de Apollo 15. Irwin omschreef bij terugkeer op aarde zijn verblijf op de maan als een "christelijk ontwaken". Hij richtte in 1972 de organisatie High Flight op die bij de Turkse berg Ararat op zoek ging naar mogelijke resten van de ark. Irwin nam sinds 1982 deel aan de zoekexpedities. Hij laat een vrouw achter en vijf kinderen.

Leven van vuilnis

■ *MANAGUA — Een groep kinderen scharrelt rond tussen de resten van een stuk vee op een vuilnisplaats. Op de stortplaats leven verschillende gezinnen die de resten van de vuilnisbelt als enig middel van bestaan hebben. Ondertussen waarschuwt de Nicaraguaanse regering voor het gevaar van cholera als gevolg van de slechte hygiënische omstandigheden.*

Berings laatste rustplaats

Het mysterie rond de tot nu toe onbekende laatste rustplaats van kapitein **Vitus Bering** (1680-1741) lijkt opgelost. Leden van een archeologische expeditie zijn bij opgravingen op het eiland Bering, gelegen tussen Siberië en Alaska, gestuit op resten van zes bemanningsleden van Berings schip St. Peter. Bovendien hebben de onderzoekers, Denen en Sovjet-wetenschappers, twee zware kanonnen van het schip blootgelegd die door een drie meter dikke zandlaag waren bedekt. De archeologen menen dat een van de lijken die van kapitein Bering is, zo meldde vrijdag het Sovjet-persbureau Tass.

Bering was een Deense zee-officier in Russische dienst die met twee spectaculaire expedities wereldgeschiedenis heeft gemaakt. In 1728 bereikte hij, in opdracht van tsaar Peter de Grote, vanuit de zee van Ochotsk de aziatische oostkaap en de naar hem genoemde Beringstraat. Als leider van de grote noordexpeditie vond Bering in 1741 de kust van Alaska, Kodiak en de Aleoeteneilanden.

Op de terugweg leed de St. Peter in november 1741 schipbreuk voor de kust van een eiland dat later Bering is genoemd. De kapitein zou, hevig lijdend aan scheurbuik, geen commando over het schip hebben kunnen voeren. Een maand na de schipbreuk stierf hij. Enkele leden van de bemanning wisten later Siberië te bereiken.

Te jong voor miljoen

Een Amerikaanse **jongen** heeft niet de half miljoen dollar mogen meenemen die hij in Las Vegas met een gokmachine had gewonnen, omdat hij nog niet de speelgerechtigde leeftijd van 21 jaar had bereikt.

De jongen werd gedwongen een briefje te ondertekenen dat hij akkoord ging met het afstaan van het geld. Eerder was een meisje met kordate ouders dit overkomen, die een proces aanspanden om het geld alsnog te krijgen, maar de rechter was onverbidde lijk.

Wega di Number Kòrsou

8 5 1 3 9 6 10 4 2

4923
8440
7530

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur NAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Steegstra, Bob Harms, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Issell (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondenten:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

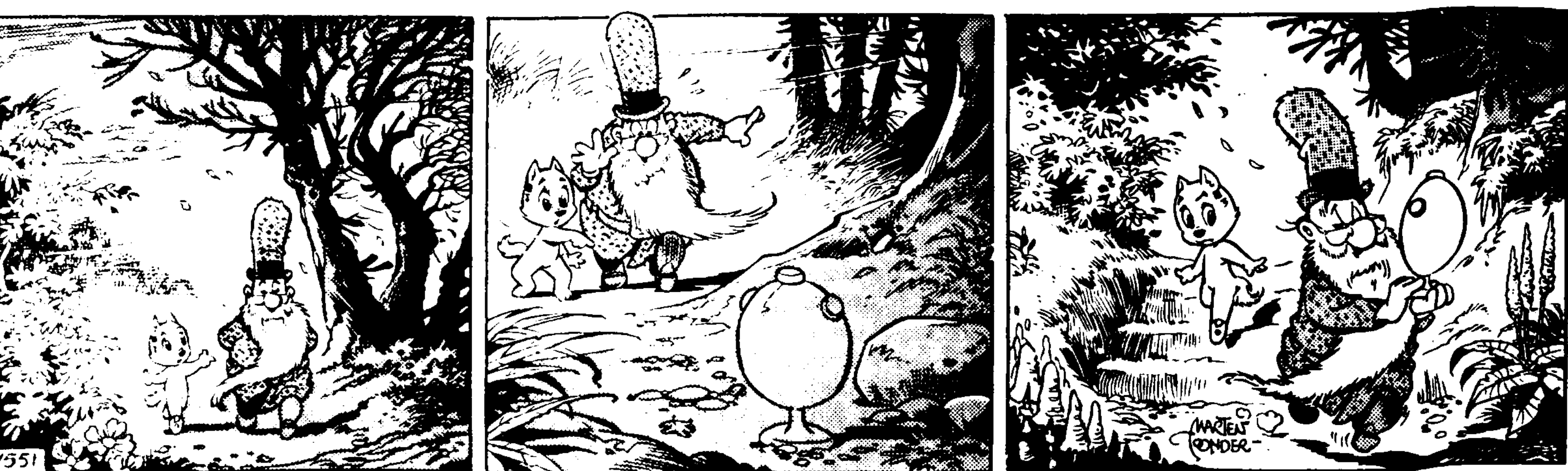
DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso):
E.A. van der Ree, Kaya Lisboa 9

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen vijftien gulden per maand

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en het Verdwijnpunt door Marten Toonder

7551 — Professor Prlwytzkofski klaarde op, toen Tom Poes hem de moeilijkheid had uitgelegd.

"Der apparatoes staat alzo nog bij der Boml", sprak hij. "Dat is ja treffelijk. Dan kan ik ener bestudering maken van der knoppenervaren en der werking tot ener lozing brengen. Blijf rustig, bid ik u; alles komt in der schoonste ordening". Hij begon opgewekt te lopen, maar Tom Poes was er niet zo gerust op.

"Het is niet zo gemakkelijk", zei hij zorgelijk. "Het toestel mag vooral niet beschadigd worden, en als er op de verkeerde knop gedrukt wordt, kan er van alles gebeuren. Misschien vergaat de wereld dan wel!"

"Nah, nah", suste de geleerde. "Zo ener gewelddadigheid geschiedt niet zo licht. En kijk maar aan! Daar staat der apparaat ja!" Hij wees op de verdwijnpunter, die glanzend en verlaten op de heuvel stond, en verhaastte zijn tred.

'Maar heer Ollie is er niet meer!" riep Tom Poes geschrokken uit. "Wie weet wat er gebeurd is — hij kan wel iets verkeerds hebben gedaan!"

"Praw", hernam de geleerde raspend. "Der Boml? Wellicht is hij slechts zijne handen gaan wassen. Maakt u zich toch gene hersenspinningen".

Zo sprekende pakte hij het toestel voorzichtig op en liep er snel mee heen, terwijl Tom Poes hem ongerust volgde.

"Het mag niet verplaatst worden", zei hij waarschuwend. "Want dan kan heer Bommel het verdwijnpunt niet meer terugvinden. U kunt hier toch wel proeven nemen?"

"Neen", spraj de professor met grote zekerheid. "Dit vraagt om wetenschappelijker aanvatting in mijner laboratorium. Laat u mij toch maken — en verstoor mij niet".

HBO

ZATERDAG
17.30 Movie: 'Police Academy: Their First Assignment' (1985, Guttenberg/Bubba Smith)
19.00 Movie: 'Spies Like Us' (Chevy Chase/Dan Aykroyd)
21.00 Movie: 'Young Guns II' (Emilio Estevez, Kiefer Sutherland)
23.00 Tales From the Crypt
23.30 HBO Comedy Hour
24.30 Movie: 'The War of the R (1989, Michael Douglas/)
02.30 Movie: 'Blind Fury' (Rutger Hauer/Brandon Call)
04.00 Movie: 'Spies Like Us' (Chevy Chase/Dan Aykroyd)
05.45 Tales From the Crypt.

ZONDAG
12.45 Movie: 'Men at Work' (Emilio Estevez/Charlie Sheen)
14.30 Movie: 'Mad Max Beyond Thunderdome' (1985, Mel Gibson/ Turner)
16.30 Movie: 'Krull' (1983, Ken M Lysette Anthony)
18.30 Movie: 'How I got Into Co (1989, Anthony Edwards/C Parker)
20.00 Movie: 'The Freshman' (Marlon Brando/Matthew Broderick)
22.00 Dream On
22.30 Movie: 'Men at Work' (Emilio Estevez/Charlie Sheen)
24.15 Movie: 'Peacemaker' (Robert Forster/Lance Edwards)
01.50 Movie: 'The Godfather' (Marlon Brando/Al Pacino)
04.50 Movie: 'Eye of the Eagle Inside the Enemy' (1988, W field/Shirley Tesoro).

CBS

ZATERDAG
20.00 Claws
20.30 Vidiots
21.00 NFL Preseason Football at Browns (L).

ZONDAG
19.00 60 Minutes
20.00 Murder, She Wrote
21.00 Movie: 'World's Oldest Li Bridesmaid' (Donna Mills/ Wimmer)
23.00 CBS News.

TELECURAÇAO

ZATERDAG
17.30 Telefiesta met tante Irma;
18.00 Studio Sport;
19.00 Cocktail Turístiko met Captain Sterling;
20.00 Telenotisia;
20.30 Samenvatting Panamerikaanse Spelen op Cuba;
21.00 Teatro Klasiko: 'Fort Vengeance';
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 vervolg Teatro Klasiko;
22.30 Estreno: 'Dymonds';
23.30 Sluiting.

ZONDAG
16.00 Sena di Señor;
17.00 Sala di Konsierto;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku..... Ivo;
18.30 Wil di Suerte;
19.30 Samenvatting Panamerikaanse Spelen op Cuba;
20.00 Telenotisia;
20.30 Shete Dia;
21.00 Sine di Gala: 'Grand Slam III';
22.30 Wrestling;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)
* * * * * *

NBC

ZATERDAG
20.00 amen
20.30 Down Home
21.00 Golden Girls
21.30 Empty Nest
22.00 Sisters.

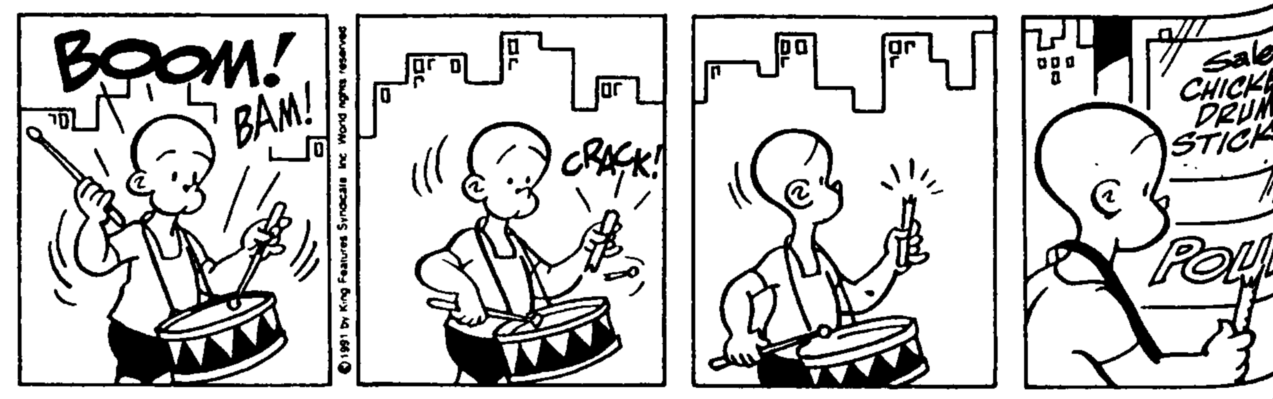
ZONDAG
19.00 To Be Announced
20.00 Expose
20.30 Real Life with Jane Pauley
21.00 NBC Sunday Night at the Movies.

TBS

ZATERDAG
18.05 World Championship Wrestling
19.05 Major League Baseball Houston Astros at Atlanta Braves (L)
21.50 U.S. Olympic Gold Pan American Games from Havana (L)
24.05 Movie: 'Grizzly' (1976, Christopher George)
02.05 Night Tracks
05.05 Night Tracks.

ZONDAG
13.00 Movie: 'Midway' (1976, Charlton Heston)
16.35 Andy Griffith
17.05 Tom and Jerry's Funhouse
17.35 Captain Planet and the Planeteers
18.05 WCW Main Event
19.00 Movie: 'Heat Wave' (1990, Blair Underwood/Cicely Tyson)
21.00 National Geographic Explorer
23.00 Network Earth.

HENRY By Dick Hodgins

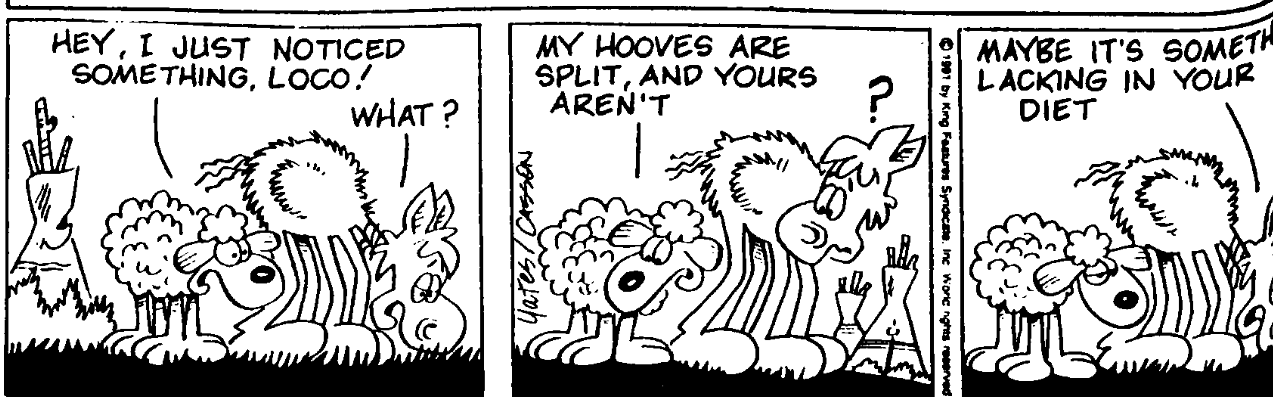
BONER'S ARK By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY By Mort Walker

REDEYE By Bill Yates & Mel Casson

Bührmann-Tetterode geeft lening uit van 150 miljoen

WILLEMSTAD — Bührmann-Tetterode Antilliana nv, kantoorhoudende op Curacao, gaat over tot het geven van een vijfjarige 9¼ procent obligatielening voor een bedrag van NLG 150 miljoen. De uitgifte zal geschieden tegen een koers van 100,70 procent, waardoor het effectief rendement 9,07 procent zal bedragen. De lening zal onvoorwaardelijkgegarandeerd worden door de moedermaatschappij Bührmann-Tetterode nv in Amsterdam, Nederland. Voor de lening zal een notering aan de beurs in Amsterdam aangevraagd worden.

Ingezetenen van de Nederlandse Antillen mogen zich niet inschrijven op deze lening, tenzij zij in het bezit zijn van een vergunning van de Bank van de Nederlandse Antillen of een non-resident status hebben. Op 13 augustus aanstaande, zal op Curaçao ten kantore van Bührmann-Tetterode Antilliana nv de ondertekening van de uitgifte-overeenkomst plaatsvinden tussen de directie van Bührmann-Tetterode Antilliana nv en vertegenwoordigers van Rabobank Nederland als leider van het bankensyndicaat.

Vorige maand is Bührmann-Tetterode Antilliana nv overgegaan tot het uitgeven van een lening van vijfhonderd miljoen Luxemburgse francs op de Luxemburgse kapitaalmarkt.

De Bührmann-Tetterode Groep is ontstana in 1963 door een fusie tussen twee gerenommeerde ondernemingen, te weten G.H. Bührmann's Papiergroothandel en Lettergieterij Amsterdam v/h N. Tetterode. Beide bedrijven hadden een historie, die terugging tot het midden van de negentiende eeuw.

Tot de BT-Groep behoren ongeveer zestig bedrijven, waarvan het merendeel gevestigd is in Nederland en andere Westeuropese landen. Echter ook in Noord-Amerika en het Verre Oosten is de groep vertegenwoordigd. BT is wereldwijd actief met vijf divisies in drie strategische sectoren. De eerste twee sectoren betreffen "service en distributie", de derde "produktie en verkoop".

De BT-Groep realiseerde in 1990 een omzet van NLG 5,6 miljard met een netto winst van NLG 260 miljoen.

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
voor de dienstdoende arts belt U tel.: 624900/625100.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 682222 op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van 08 00-24 00 uur.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS
voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 682344, 682412 en 682947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Na 17.00 uur bereikbaar: zuster R. van Velthoven, tel.: 76728.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15, tel.: 692231/692232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Concencion, tel.: 685381, pageboy 027-053 b.g.g. 691838.
kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141, tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Concencion, tel.: 685381.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Pisas, tel.: 642955 b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

STICHTING VAN HET WITE GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17, tel.: 680222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 648225 of 672699.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
10 augustus 1991 vanaf 08.00 uur tot 12 augustus 1991 om 07.00 uur:
Dokter Schoop, Sentro Mediko Santa Rosa, tel.: 676666; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 672215 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Mercelina, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
9 augustus 1991 vanaf 17.00 uur tot 12 augustus 1991 om 07.00 uur:
Dokter Nivillac, Spreekkamer: Brievengat, tel.: 76280/76281; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 615828 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
9 augustus 1991 vanaf 17.00 uur tot 12 augustus 1991 om 07.00 uur.
Dokter Cummins, Spreekkamer: Barber, tel.: 641605; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 690361 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucacius, Spong en Tweed).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG

Otrobanda
Union, Breedestraat 137, tel.: 623575.
Punda
Wilhelmina, Hendrikplein 13, tel.: 612380/613078.

ZONDAG

Otrobanda
del Pueblo, Breedestraat 82, tel.: 625333/625444
Punda
Juliana, Julianaplein 6, tel.: 54500.

DIVERSEN

VERLOF
BEGRAFENIS

(van 10.00-14.00 uur)
10 augustus: H.R. Andrade, Vesuviusstraat 19.
12 augustus: A. Michel, Dr. Martin Luther King Boulevard 42

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa **(op zaterdag):** voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is **op zaterdag** van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 685544): openingstijden van maandag t/m vrijdag

DIERENASIEL
kantooruren maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 10.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

CURINFEST
20.00 uur tweede internationale Salsa Festival (optredens van Eksplosivos, ERA, Oscar d'Leon, Grupo Caneo en Hermanos Moreno) - Curaçao Festival Center.

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
08.30-18.00 uur 'Carla Costa' (SJU).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30. 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur ds G.J. Schüssler.
Tamarijn
(Mahaaiweg/hoek Jasmijnweg)
09.30 uur ds O.G. Haasnoot.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds H. Gilhuis.

NOACH-KAPEL

zaterdagavond
19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Marinebasis Parera.

* * * * * * * * * * * * * * * *

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Half bewolkt, tijdelijk zwaar bewolkt, met enkele plaatselijke buien, mogelijk vergezeld van onweer. Matige tot vrij krachtige oostelijke wind (tussen twaalf en twintig knopen). Tijdens buien harde windstoten tot 28 knopen.

WEEROVERZICHT:
Onder invloed van een zwakke storing, afkomstig van de intertropische convergentiezône en dat zich vanochtend boven het zuidoostelijk deel van het Caribisch gebied bevond, wordt zeer vochtige en onstabiele lucht aangevoerd. Hierdoor zullen er in de komende 24 uur enkele plaatselijke buien boven de Benedenwindse eilanden tot ontwikkeling komen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Station	Vanmorgen 08.00 A.T. Het weer	Afgelopen 24 uur Max	Min	Neerslag mm
Aruba	zwaar bewolkt	32	25	2.0
Bonaire	half bewolkt	33	25	1.7
Curaçao	half bewolkt	31	25	13.7
St Eustatius	licht bewolkt	31	26	0.3
St Maarten	licht bewolkt	34	28	0.0
Amsterdam	geheel bewolkt	26	15	sp
Boston	regen	25	18	8.1
Chicago	licht bewolkt	26	14	0.0
Detroit	onbewolkt	29	15	0.0
Kingston	zwaar bewolkt	34	27	0.0
Miami	licht bewolkt	34	24	14.2
New York	zwaar bewolkt	24	22	29.0
Paramaribo	licht bewolkt	33	24	sp
Philadelphia	licht bewolkt	25	21	60.2
Port-au-Prince	licht bewolkt	30	24	0.0
Port of Spain	half bewolkt	28	23	0.0
San Juan	licht bewolkt	32	27	0.0

Gezaghebber kondigt salsa-week af

■ WILLEMSTAD — *De gezaghebber van Curacao, drs Elmer Wilsoe, heeft op maandag jongstleden in verband met het tweede internationale salsa feestival, deze week tot de officiele salsaweek uitgeroepen. Het een en ander vond plaats in de grote vergaderzaal van het Bestuurscollege. Op de foto de gezaghebber tijdens de afkondeging in bijzijn van de organisatoren en bestuurleden van de stichting Arts and Entertainment Promotions.*

Bernadina 25 jaar bij overheid

■ WILLEMSTAD — *Op 8 augustus werd het feit herdacht dat Rudsel Bernadina 25 jaar in overheidsdienst werkzaam is. Begonnen als chef binnendienst bij de Telefoondienst Curaçao en belast met onder andere de introduktie van semi-elektronische openbare installaties en huistelefooncentrales, heeft hij zich onder meer in de afgelopen 25 jaar verdienstelijk gemaakt als docent bij de MTS voor de tem-cursus op Aruba, samensteller en coördinator van de technische telefooninstallatie tot zijn benoeming als directeur van de LRD in februari 1989. Minister Gilbert de Paula sprak hem toe en overhandigde hem een enveloppe met inhoud.*

Invitashon

Esposo, yunan i rumanan di e defuntu
Rofina Virginia Bernardus-Sambo
mihó konosí komo Shishi

ta invitá tur famia, amigu i konosínan na okashon di su di dos aniversario di morto na un **Santu Sakrifisio di Misa**, kual lo tuma lugá **djahuebs 15 di ougùstus pa 6.30'or p.m. na Misa di Fatima na Suffisant**

Por fabor konsiderá e anunsio aki komo un invitashon personal

"Dios ta mi Wardador, pues mi no tin falta di nada."
(Ps. 23:1)

Na nomber di famia Todd Dandaré nos ta anuncia morto inesperá na Barranquilla, Colombia, di:

Reyes TODD DANDARE
na edad di 74 aña

Acto di entiero ta tuma lugar dialuna 12 di Augustus pa 4'or di atardi, saliendo for di iglesia San Francisco pa santana catholico den Boerhaavestraat.

E restonan mortal lo ta for di 2'or di merdia den misa San Francisco na Playa.

Aruba, 8 Augustus 1991.

Funeraria Zepp Wever

Cu gran duele den nos curazon nos ta anuncia fallecimento di nos mama, wela, bisabuela y suegra:

MARIA REGINA HENRIQUEZ- CROES
"NINA"

Na nomber di su yiunan:
Reggie y Olga Henriquez-Arends
Marjorie y John Mansur-Henriquez
Erwin y Antoinette Henriquez-Heinstra
Ellen y Coby Alders-Henriquez

Su nietonan: Desiréé, Reginald, Richelle, Fernando, Aimee y Gilbert, Alexander Mireille, Diandra.

Su bisanieto: Gilbert-Scott
Su subrina- y subrinonan
Su cuñánan:
Sra. vda. Didi Croes-Croes
Sra. vda. Ali de Veer-Henriquez
Sra. Scotty y Aida Barbour-Henriquez
Sra. vda. Etty Henriquez-Ruiz
Sr. Boyce y Annie Wynn-Henriquez (Inglatera)
Sra. vda. Clo Merryweather-Henriquez (Inglatera)
Sra. vda. Elsa Koopman-Henriquez (Hulanda)
Sr. Vi y Paula Henriquez-van Swol

ta invita tur famia-, amigo- y conocirnan pa asisti na e acto di entierro, cual lo tuma lugar Dialuna 12 di Augustus 1991, pa 4.30 'or, saliendo for di Kerki Protestant na Playa, y despues pa santana Protestant na Playa.

E restonan mortal lo ta reposá den kerki na Playa for di 2 'or.
E servicio religioso lo ta di 4 'or pa 4.30 'or.

Aruba, 9 augustus 1991

IN MEMORIAM
A UNA MADRE

Curaçao, 6 de Agosto 1991

Me parezco tanto a ti.

Cada dia, me parezco más a ti, Madre mía,
Que en mi voz te oigo,
En mi espejo te veo,
y tantas veces te cito.

Dia a dia me llenan tus recuerdos, Madrecita,
Con todas tus cosas,
Con tus gracias
e idiosincracias.

Cinco años pasaron ya, Madra Amada,
Que así de repente
para siempre, decidiste,
Con tu Señor reunirte.

En mi ser tu imagen, Madre Santa,
dejaste grabado, incrustado,
y te siento,
y te imito,
Porque me parezco tanto a ti.

Roxanne.

NEW YORK - Braniff International Airlines heeft zich gevoegd bij de diverse Amerikaanse luchtvaartmaatschappijen die in de problemen verkeren. De maatschappij heeft woensdag laten weten uitstel van betaling te hebben aangevraagd om zich te vrijwaren van de vorderingen van schuldeisers. Braniff blijft haar vluchten normaal uitvoeren.

De maatschappij zegt in moeilijkheden te zijn gekomen door twee oorzaken. Zo zijn haar de landingsrechten op de luchthaven van Los Angeles ontzegd, waardoor de lijnvluchten tussen Dallas en die stad moesten worden geschrapt. De andere oorzaak ligt in een volgens Braniff onterechte verklaring van een leasemaatschappij in Miami die zegt dat de maatschappij een overeenkomst niet is nagekomen. Braniff wil voor beide gevallen de rechter inschakelen.

Gezocht een terrein met een grootte van 1500 à 2000 m².
Gelegen in het 2e district.
Bel: 680083 van 8.00 tot en met 20.00

TE KOOP
in goede staat verkerende auto:
VOLKSWAGEN 1987
Automatic - airco - AM/FM radio
Vraagprijs: NAF 10.000,–
Te bevragen bij:
HUDIG-LANGEVELDT (ANTILLEN) N.V. telef. 614168
(tijdens kantooruren)

TE HUUR AANGEBODEN
voor vakantiegangers
Volledig ingerichte
Appartementen
Inl.: 370670

TE HUUR
APPARTEMENT
voor vakantie-gangers
f. 275,- per week
Tel.: 674708

FLAT TE HUUR
gemeubileerd
Kaya San Hosé 4
Tel.: 691093
na 5 uur 's middags

De lekkerste ROTIE'S pom, pastei, bamie, nassie, chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie moksie, bruine bonen, bloedworst kunt U elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht v/d week
Koraal Partir kav 87
tel. 674103

pasfoto di koló! 4 pa 6=
HATO - AUGUSTINUS

OPROEPING

Openbare vergadering van de Eilandsraad op maandag 12 augustus 1991 om 09.00 uur in de Statenzaal.

AGENDA

1. Ingekomen stukken.
2. 'E maneho di Bestuurscollege tokante finansiamentu di estudio na Kòrsou, na Hulanda, den region i na Merka'.
3. 'Desaroyonan industrial riba tereno di Refineria Isla'.

Willemstad, 8 augustus 1991.

De Voorzitter,
Drs. E.R. Wilson

Zondag 11 augustus vanaf 12.00 af te halen de echte
INDONESISCHE RIJSTTAFEL
met
Sajor kerri, sambel goreng telor, kip, sate, frikandel, sambel goreng lering vlees, pisang goreng, kroepoek en sambel badjak.
NAF 10.00
Ook hebben wij: Nasie- en Bami goreng, Lemper, Ba-Pao, loempia, Mini roti en telor asin
Fam Kerper, Canadaweg 8, telf 683459
Slamat datang dan makan

Fax machines Copiers
MINOLTA
MUSKUS
Erisweg 28 Zeelandia

ATTENTIE HUIZENBOUWERS
Laat Uw verdiepingsvloeren prefabriceren in beton door
WANDAC N.V.
Bespaar hierdoor veel tijd en geld.
Sta Rosaweg 163 - Tel.: 676116

TE HUUR
Gemeubileerde DIRECTIE-WONING
Tony Koentje
Tel.: 75389

TIMMERMAN KEUKEN-BOUWER
voor part-time werkzaamheden gezocht.
Kennis van Europese bouwpakketten gewenst.
Tel. 369123 of 676984
(zowel tijdens als na kantooruren)

Let op
Bent U zwak in Wisk-Natuurkunde
Wacht niet tot het te laat is.
Doe er nu wat aan.
Probeer met Bijles.
Tel. 53256

Schildersbedrijf
Perfect
Gedipl. Mr. Schilder
Tel.: 601766
369127
Fax.: 369127

RECEPTIONIST/SECRETARY

Requirements
- MAVO IV
- Must have knowledge of administration
- Female 25-35 years of age
- Fluent in English, Spanish, Dutch
- Must be able to work independently as well as in team

Kindly send your application and curriculum vitae to:
PERSONAL MANAGER, P.O. Box 276
Be sure to mention your telephone/contact number

VACATURE

Voor onze service-afdeling hebben wij een
dynamische en werkwillige, gezonde jonge dame
nodig:

- Lichte administratie
- Kassa
- Tikwerk

Wij bieden een goed salaris en een prettige werksfeer.

Gelieve sollicitaties te richten aan:
WINKEL BROTHERS N.V.
P.O. Box 3423 - Curaçao, N.A.

Curaçao Foods Trade Inc.
is de importeur van de merken
Cadbury, Geisha,
Brunswick, Haribo, van Melle, Borden,
Pampulha en Dak.

Ter uitbreiding zoeken wij

SALES REPRESENTATIVES

werkzaamheden
Binnen uw rayon bent u verantwoordelijk voor de verkoop van onze produkten, waarbij u met bestaande en nieuwe klanten de contacten moet onderhouden.

wij vragen
Representatieve kandidaten met minimaal 3 jaar ervaring in verkoop buitendienst. Kennis van voedingsprodukten of huishoudelijke artikelen.
Representatieve verschijning.
Beheersing van Papiaments en Nederlands.

wij bieden
Een verantwoordelijke en afwisselende baan, met veel ruimte voor initiatief.
Een aantrekkelijk salaris.

Bent u geïnteresseerd en bent u aan een nieuwe uitdaging toe, stuur dan voor 15 Augustus een brief en pasfoto naar:

Curaçao Foods Trade Inc..
Polaris/Michiganweg z/n

Mata Seru Gaitu
Sentro di Mata Seru Gaitu.
Op de weg naar Fuik, tegenover Hoenderberg
Tel.: 671793 / 674342
Heeft 30 verschillende BOUGAINVILLEA'S

Vaar mee met **Sailing Ship Insulinde** N.V.
KLEIN CURAÇAO
Dinsdag 13 augustus
van 9.00 uur tot 19.00 uur
Inclusief een saladebuffet
Prijs per persoon: ANG 60,-
Bel voor meer informatie in kantooruren: 656310

UITNODIGING

In het kader van de De la Try Ellis lezingencyclus van de UNA zal

Drs. Manfred L.J. van Veghel
Promovendus aan de Universiteit van Amsterdam
Afdeling Mariene Biologie

op donderdag 15 augustus 1991 om 20:00 uur een lezing houden, getiteld:

HET KORAALRIF EN ZIJN TOEKOMST
— De voortplanting van koraaldieren —

Plaats	:	Aula
Datum	:	15 augustus 1991
Tijdstip	:	20:00 uur
Voertaal	:	Nederlands
Toegang	:	Vrij

Dr. VALDEMAR MARCHA
Rector-Magnificus
UNA
Universidat Nashonal di Antia

UITGIFTE VAN OBLIGATIES TEGEN 15% RENTE PER JAAR!

Het toerisme is in opgaande lijn en vele hotelprojecten zijn gestart of zullen zeer snel starten met de bouw. Uiteraard zullen deze activiteiten weer meer toeristen brengen.
Op het gebied van die attracties wordt er niet zo veel geinvesteerd als nodig zou zijn, dit ook mede door de instelling van onze financierders. Nieuwe nog nooit eerder geinplementeerde projecten zijn hoe goed ze ook kunnen zijn moeilijk financierbaar en dus alleen pas als de eigen inbreng zeer hoog is en de garanties volledig zijn komt zo'n onbekend project in aanmerking voor een financiering.
Alleen het maken van nieuwe hotels en appartementen complexen is bij onze Curaçaose investeerders en financierders in de mode. Wat gebeurt er echter als de toerist wegblijft omdat hij niet genoeg opwindende ervaringen heeft meegemaakt? Juist dan houden we de toerist over die alleen komt om bruin te bakken en deze besteden zeer weinig geld zodat en onze gemeenschap te kort komt en de investeerders in luxe hotels hun rendement zullen missen. Alleen een opwindend verblijf met goede ervaringen zullen ons prachtige klimaat ondersteunen en door de mond op mond reklame ervoor zorgen dat er bezoekers vervolg komt.
Nibra N.V. is bezig met een exclusieve attractie voor Curaçao namelijk een passagiers onderzeeër die plaats zal bieden aan 8 passagiers en tot een maximum diepte zal kunnen duiken van 60 meter. De mogelijkheden zijn legio daar Curaçaose wateren helder zijn en vele mooie duikspots bezitten. (wrakken; grotten; koralen; sponsen; enz.)
Om de volgens Amerikaanse wetten goedgekeurde onderzeeër, die reeds op Curaçao aanwezig is, ook hier op het eiland goedgekeurd te krijgen is het nodig een en ander te regelen. Omdat er meer vermogen en voorzieningen aan de submariner zullen worden aangebracht is een keuring nodig die pas zal worden gedaan, door de scheepvaart inspectie, wanneer de ABS de onderzeeër heeft geklassifiseerd. Al deze handelingen en verbeteringen kosten geld dat wij trachten te verkrijgen uit de opbrengst van onze aandelen en obligatie uitgiften. De aandelen zullen per stuk F 400,= gaan kosten in twee categorieën, dat wil zeggen stemgerechtigde aandelen (A) en niet stemgerechtigde aandelen (B). Volgens speciale regels geven wij een terugkoopgarantie van F 300,= op de aandelen (B) gedurende een periode van 2 jaren. Iedere aandeelhouder ontvangt ieder jaar (5 jaar lang) een gratis ticket per aandeel dat recht geeft op een trip met de duikboot. De berekende investment return rate is 23% uitgaande van slechts 40% van de maximum capaciteit.
DE OBLIGATIES worden aan toonder uitgegeven ten bedrage van F 1000,= per stuk. De looptijd is 2 jaren en de rente is 15% per jaar. Na afloop van deze periode zal terugbetaling ineens plaatsvinden. De rente over deze obligaties wordt jaarlijks ten kantore van onze onderneming uitgekeerd.
Als zekerheidstelling voor onze terugkoop-garantie en de terugbetaling van de obligatielening zullen de onderzeeër en de te verkrijgen financiering (wanneer ABS heeft geklassificeerd) dienen. De taxatiewaarde, door fabrikanten van de onderzeeërs gegeven wanneer afgebouwd en door ABS geklassificeerd, bedraagt $ 450.000,=.
Afgebouwd en vaarklaar volgens Amerikaanse wetgeving, (voor 6 passagiers onderzeeër), zal de waarde nog $ 300.000,= bedragen. Met betrekking tot de haalbaarheid van ons project zullen de Bijlagen duidelijke taal spreken. Deze Bijlagen kunnen op verzoek bij U thuis ter inzage worden gegeven. Wij verwachten dan ook het vertrouwen te krijgen, van U, zodat U in ons project een goede belegging ziet met een zeer goed rendement. Uw reactie zien wij dan ook gaarne tegemoet. U kunt ons bereiken onder de navolgende telefoon nummers 371877 en 601564.

Zomerboeketjes **Bon Apa**
George Maduroweg 21 A

Cursus praktijkdiploma BOEKHOUDEN
Een nieuwe cursus start maandag 12 aug. 19.00 u
Inschrijving: vóór de les op 12 aug. vanaf 18.30 u
RADULPHUS COLLEGE lok. 10
Docent: Th. Buysman, drs. Economie, bevoegd leraar, 612

SALE
Fine Antique Klein Bloempot
Interiors & Decorations
Franse Bloemweg 30 of Mahaai 9B/Tel.: 3763

Om ruimte te maken voor nieuwe zending:

10% KORTING

op mooie mahonie meubels van:
grote kasten, boekenkasten, schrijft fels, diverse tafels, eettafels en stoele Glaswerk, koper-werk, porselein, sieraden, prenten, enz.
SALE

PLAZA HOTEL
RESTAURANT & CASINO

Werken achter de schermen in het hotel

Een modern hotel is afhankelijk van elektriciteit en techniek. Achter de schermen staan vakmensen klaa om problemen te voorkomen. Een belangrijke servic aan onze gasten. Voor deze afdeling achter de schermen zoeken wij met spoed

*** Elektrisch en Technisch geschoolde engineering medewerkers (full-time)**

Goede beheersing van de Nederlandse, Engelse en Spaanse taal is vereist, evenals een minimum leeftijd van 20 jaar. Uw schriftelijke sollicitatie stuurt u vóór augustus 1991 t.a.v. de heer R. van Gemeren, Plaza Hotel Restaurant & Casino, Postbus 813, Willemsta

PLAZA HOTEL RESTAURANT & CASINO
Plaza Pier, Curaçao, N.A. Telefoon 612 50

VREUGDEN

Wie goed heeft leren dansen, heeft altijd veel plezier, en U zich zeer zeker voordoen en opscheppen. De
C.A.C DANSSCHOOL
met jaren ervaring, biedt U de gelegenheid om binnen en maanden van U een prima danser(es) te maken.
Binnenkort aanvang nieuwe kursus.

Bel nog heden 53172 en laat de rest maar aan ons over.

JOB OPPORTUNITY

Well established International Operation requires for im diate employment a

MALE or FEMALE employe

who can comply with the following requisites:

- In possession of a Mavo or Havo-Diploma
- Valid Drivers License
- Provide an absolutely clean police record
- Able to travel to Miami on Company business
- Willing to provide local customers with pa pickup/delivery service
- Willing to work on weekends or holidays scheduled
- Fluency in English, Dutch and Papiamento (ve and in writing)
- Must have a pleasant personality and firm charac
- Willing to learn and work with custom documen

Company provides excellent compensation and be plus job training in Puerto Rico.

Please send resume with recent passport pictur recommendations to:

P.O. Box 3008
Willemstad
Curacao
" letter OBC "

ÑAPA
AMIGOE
ZATERDAG 10 AUGUSTUS 1991
Weekend Bijlage

RUIM 400 BURSALEN die hun middelbare studie op Curacao, Bonaire en St.Maarten hebben afgerond, zijn vorige week vertrokken voor verdere studie. Ze gaan naar Venezuela, naar de Verenigde Staten, naar andere landen in de regio, maar de grootste groep gaat naar Nederland. Helaas blijkt hun verblijf daar niet altijd van een leien dakje te gaan. Dat komt niet alleen door de studie, maar ook de nieuwe omgeving, door aanpassingsproblemen, moeite met de Nederlandse taal en de andere mentaliteit die daar heerst. Het is allemaal vreemd en moeilijk. Sommigen leren zich al vlug aan te passen aan de nieuwe levensomstandigheden, anderen hebben er meer moeite mee. Al een tijd worden deze problemen onderkend en probeert men er iets aan te doen. In Nederland door o.m. de Stichting Studentenbegeleiding Nederlandse Antillen (SSNA), die zich met de begeleiding van de studenten bezighoudt, maar men heeft besloten ook op Curacao de studenten in spé voor te bereiden op hun nieuwe leven. Daartoe is in februari/maart zowel in Nederland als in de Antillen een project voorbereid, waarvan een deel dit jaar in werking is getreden met een cursus voor aanstaande studenten op de UNA.

OLIVA PEETERS EN HARRY HENDRIX TEVREDEN OVER EXPERIMENT

Al was de tijd wat aan de korte kant...

Bursalen beter voorbereid op studie in buitenland

= Door Nel Casimiri =

Elke student heeft een cursus van acht dagen meegemaakt waarin hij of zij wegwijs werd gemaakt, voor zover dat hiervandaan mogelijk is. Omdat het te veel jongeren waren om in een keer te begeleiden, is de groep in tweeën verdeeld. De eerste begon al half juni, meteen na de examens, de tweede groep begin vorige maand. De cursus werd gegeven door docenten van verschillende scholen op Curacao.

BEGELEIDING

Twee personen die het project in Nederland hebben voorbereid, zijn naar Curacao gekomen om de cursisten, en vooral de leraren die de cursus geven te begeleiden en het programma zonodig aan te passen. Het is uiteindelijk een heel nieuw project en het is niet altijd makkelijk om vanuit Nederland te bekijken waar hier precies de knelpunten liggen. Wel is er contact geweest met instellingen waar veel Antilliaanse studenten hun opleiding volgen, maar waar voor de samenstellers van de cursus de Antillen nog een onbekend gebied was, vonden ze het beter ter plaatse te begeleiden. Het project ter voorbereiding, opvang en begeleiding van Antilliaanse studenten is in Nederland opgezet door het IOWO in Nijmegen, een instituut voor onderwijskundige dienstverlening. Oliva Peeters is psychologe en haar hoofdtaak aan dat instituut is advisering en verzorgen van nascholing van docenten aan het MBO, het HBO, het WO, en aan bedrijfsopleidingen. De laatste tijd besteedt zij ook veel tijd aan begeleiding van studenten via hun docenten. Dat is erg in opkomst in Nederland, omdat de scholen daar tegenwoordig zichzelf moeten bedruipen van een bepaald bedrag aan geld en dat bedrag is weer afhankelijk van het rendement van de school. Dat rendement moet dus goed zijn.

SOCIOLOOG

De tweede begeleider op Curacao is de socioloog Harry Hendrix, die werkzaam is bij de Hogeschool Nijmegen, een van de partners naast het IOWO, die de ontwikkeling van het project op zich heeft genomen. De derde partner is de katholieke Hogeschool Tilburg. Harry Hendrix doceert aan deze Hogeschool sociologie en organisatiekunde. Hij werd betrokken bij dit project vanuit de functie die hij tien jaar lang vervuld heeft in het preventiewerk, met name in de geestelijke gezondheidszorg. De cursus voor bursalen is in Nederland door een projectgroep van acht mensen, o.l.v. het IOWO voorbereid. Zij kregen deze opdracht pas in april. Bij de voorbereiding van het gehele project, zoals dat besproken is op Curacao in februari, zijn zij dus niet betrokken geweest. Deze cursus voor bursalen is maar een onderdeel van dat hele project. In dat grote kader wordt deze cursus voorgesteld en naar aanleiding van dat voorstel is men op 20 april begonnen met de voorbereiding.

In april beginnen met een cursus die in juni van start moet gaan, dat is wel een heel korte voorbereidingstijd?

Oliva: 'Het is inderdaad heel kort dag, te kort. Het duurde zo lang voor het contract klaar was. We waren al twee maanden bezig, we waren zelfs al op Curacao, voor het contract getekend werd.'

Harry: 'Maar dat maakt het ook wel leuk.'

Oliva: 'Onder druk werk je harder dan wanneer je alle tijd hebt. Maar nu werden bijvoorbeeld de cursisten te laat gewaarschuwd dat ze verplicht waren aan de cursus deel te nemen.'

Oliva Peeters en Harry Hendrix zijn best tevreden met het experiment dat dit jaar werd ondernomen bij de voorbereiding van de bursalen op hun studie in Nederland.

Harry: 'De organisatie hier is te laat op gang gekomen. Ook de gegevens die we nodig hadden, hebben we te laat gekregen. We begonnen op maandag op de UNA en we wisten niet of we 200 of 300 studenten zouden krijgen. Of je met groepen van vijftien of met groepen van twintig man moet werken maakt veel uit. Al improviserend zijn we er goed uitgekomen. Maar als je meer tijd hebt kun je werken met kleinere proefgroepen. Nu moesten we de hele groep in een keer doen, d.w.z. de groep voor Curacao in twee gedeelten. De tweede keer hebben we al veel kunnen bijstellen op grond van de eerste cursus.'

BIJGESTELD

Wat moest er dan worden bijgesteld?

Harry: 'De studenten hadden b.v. veel behoefte aan praktische informatie. We hadden op de eerste cursusdag een panel van oudstudenten gepland. Bij de tweede cursus hebben we nog eens zo'n panel ingevoerd op de laatste dag. Ook hebben we een film vertoond over sexuele voorlichting. Daar bleek veel behoefte aan.'

Oliva: 'In Nederland hebben we een programma ontwikkeld en daarvan een boek samengesteld. Dat boek is voor de cursisten. Daarnaast hebben we een nog veel dikkere klapper voor de docenten gemaakt. Dat is een draaiboek, een soort receptenboek, waarin alle lessen beschreven worden, soms zelfs met de letterlijke tekst. Voor de cursus begon, hebben de docenten twee dagen scholing gehad over de cursus die ze gingen uitvoeren.'

Harry: 'Het is wonderlijk goed verlopen. De eerste week moesten veel docenten tussendoor nog naar rapportvergaderingen op school. Ze hebben zelf trouwens ook soms aangeven waar het beter was het programma te wijzigen, zo waren er o.a. een aantal taalonderdelen, vooral taalvaardigheden te hoog gegrepen voor leerlingen op MBO-niveau. Het was ook de bedoeling dat alle leerlingen een logboek bijhielden. Aan het eind van de dag moesten ze dat bijschrijven. Maar de meeste leerlingen waren te moe aan het eind van de dag. Ze zijn niet gewend om tot 's middags vier uur door te gaan met werken. Daarom hebben we het bijschrijven van het logboek verplaatst naar de volgende ochtend. Het doorgaan tot vier uur 's middags hadden we opgenomen in het programma om de werkdag zoveel mogelijk te laten lijken op een werkdag in Nederland, maar we hebben er niet aan gedacht dat het klimaat hier anders is.

We hebben ook uitgelegd aan de studenten, dat het een manier is om hun uithoudingsvermogen op de proef te stellen. Maar het was toch te zwaar. Ze waren ook net klaar met hun examens...'

Oliva: 'Ze moeten ook nog veel regelen voor hun reis en sommigen hadden een vakantiejob en zo.'

Harry: 'De cursus is door het departement verplicht gesteld en er is ook gesproken over sancties. Maar ze hebben het pas zo laat gehoord. Het is onredelijk om sancties te stellen, om te zeggen dat je geen beurs krijgt als je niet hebt meegedaan. Maar wij staan daarbuiten. Dat is een zaak van de Dienst Onderwijs.'

REACTIES

Hoe waren de reacties van de deelnemers aan de cursus?

Harry: 'Heel wisselend. We zijn nu bezig met de evaluaties en op bijna alle programma onderdelen zijn de reacties heel verschillend. Dat ligt soms ook aan de groep of aan de docent, in hoeverre die de studenten weet te motiveren. En sommige onderdelen waarvan we merkten dat ze geen succes waren, hebben we later veranderd.'

Oliva: 'De eerste dagen vonden ze het moeilijk. Dat kwam ook omdat we het probeerden op net zo'n manier te doen als in Nederland, bijvoorbeeld op een Sociale Academie. Later wenden ze aan het in een kring zitten en discussiëren, een mening geven. De eerste dagen gingen ze zitten om te horen wat ze in Nederland zouden kunnen verwachten. Wij hebben geprobeerd ze mondig te maken.'

Harry: 'Wat we later genoemd hebben, het actiever meedoen met het onderwijsprogramma. Hier is het onderwijs wat meer passief. Oliva: 'Ze moeten zelf de dingen uitzoeken. Zelfstandiger worden. En ze moeten leren dat er van hun verwacht wordt dat ze een mening hebben, en die mening ook uiten.'

Harry: 'De rollenspelen vonden ze heel leuk en boeiend. Voor sommigen was het alleen een spel. Zij begrepen de meerwaarde niet. Dat heeft ook weer te maken met hoe goed een docent kan motiveren.'

De cursus bevatte ook een taalprogramma. Moeten de kinderen in acht dagen hun Nederlandse taal verbeteren waar ze al tien tot twaalf jaar mee bezig zijn geweest?

Harry: 'Het taalprogramma bevat een aantal onderdelen. Het is bedoeld om te motiveren, om te laten zien hoe belangrijk taal voor ze is. We hebben wel commentaar gehad, dat het voor de VWO-ers te makkelijk was. Maar als ze acht dagen lang kunnen oefenen in een groep met het praten van Nederlands, kan dat van betekenis zijn.'

Oliva: 'Ze weten dan wat het is om de hele dag Nederlands te moeten praten.'

Harry: 'In een van de evaluatiebrieven stond dat het Nederlands van de studenten zo gebrekkig is, dat ze dat in acht dagen niet goed zouden kunnen leren. Dat klopt, dat geldt voor 50% tot 70% van de mensen die we gehad hebben. Ze weten nu hoe belangrijk het is om Nederlands te praten. Als ze door de taal het onderwijs niet kunnen volgen, beginnen ze meteen met een achterstand.'

Oliva: 'Op St.Maarten is de voertaal veelal Engels. Een van de studenten uit St.Maarten vertelde :'Ik heb ontdekt dat ik veel meer Nederlands kan spreken, dan ik dacht dat ik zou kunnen.' Het gaf haar een stuk zelfvertrouwen.'

Harry Hendrix (links) en Oliva Peeters (derde van links) met een aantal van hun cursisten die het voorlichtingsprogramma aan de UNA volgden.

Maar de studenten hebben in die acht dagen toch ook veel Papiamentu gesproken, vooral in de pauzes onder elkaar? Wat is dan het verschil met school?

Harry: 'Het programma vraagt veel participatie door praten. En wij hebben de illusie dat ze zullen blijven oefenen, ook thuis, door bijvoorbeeld te lezen. Voor veel leerlingen, bijv. de VWO-ers, is lezen geen probleem, maar voor MBO-studenten kan veel lezen helpen, ook straks in Nederland. Ze kunnen dan de colleges beter volgen, hun studie beter begrijpen. Ik weet niet of we erin geslaagd zijn. Ik vind het vooral een houding-kwestie. Als studenten overtuigd zijn dat een voorbereiding op de studie belangrijk is, zijn ze al een heel eind. Voorbereiding is belangrijk, in plaats van het maar op je af te laten komen en te denken, ik zie wel als ik eenmaal in Nederland ben.

Oliva: 'Ze krijgen in Nederland ook nog een vervolgcursus van acht dagen.'

PROGRAMMA

Als de studenten in Nederland aankomen worden ze opgevangen door de SSNA. Ze krijgen gezamenlijk wat voorlichting en overnachten in Leiden in een hotel. De volgende ochtend gaan ze naar Zoetermeer. Daar krijgen ze hun OV-jaarkaart. Vandaar gaan ze naar de plaats waar ze gaan studeren. Daar kunnen ze o.l.v. hun gedelegeerde de praktische zaken regelen, zoals hun kamer inrichten, een bankrekening openen, een fiets kopen, e.d. Dan hebben ze een dag vrij. Op die dag kunnen ze familie bezoeken of uitrusten. Sommigen hebben wat langer vrij. Dat hangt af van de begindatum van de introductie van hun eigen opleiding. Voordat die introductie begint hebben ze namelijk nog een achtdaagse cursus. Die cursus wordt gegeven in zo'n vijftien plaatsen in Nederland. De groepen op Curacao waren ingedeeld naar opleiding, in Nederland gebeurt dat weer, maar nu komt er ook een indeling naar regio bij.'

Oliva: 'Voor de opleiding begint hebben dan ze al veel mensen leren kennen, op Curacao en in Nederland. Het is goed als ze veel contact onderling hebben, maar niet uitsluitend. Ze moeten ook omgaan met mensen van de eigen school, ook met Nederlanders.' Harry: 'Het is juist ongunstig als ze alleen maar Curacaose vrienden hebben.'

Oliva: 'Maar ze hebben elkaar wel nodig.' Harry: 'Als ze te veel blijven hangen in hun eigen kring zegt dat ook iets over de personen zelf, over hoe ondernemend ze zijn.' Oliva: 'Daarom stimuleren we het ook dat ze meedoen met de introductiedagen van hun eigen studierichting.'

Waarom een cursus van acht dagen op Curacao en een cursus van acht dagen in Nederland? Waarom niet alles meteen in Nederland?

Oliva: 'Het is de bedoeling dat dit programma volgend jaar wordt uitgebreid over het hele laatste schooljaar en wat studie- en beroepskeuze betreft ook over het voorlaatste jaar, net als de sociale en verbale vaardigheden. Daarom was het ook zo belangrijk hier de cursus aan de docenten over te dragen en met hun te bespreken hoe het programma in de komende jaren aangepast zou kunnen worden.'

Wordt die cursus door dezelfde docenten gegeven?

Harry: 'Dat hoeft niet. We zijn wel blij dat we zoveel docenten gevonden hebben die wilden meewerken.

Oliva: 'Onze vraag naar docenten bevatte een profielschets: mensen die op de hoogte zijn van de Antillen en van Nederland, maar er hebben bijvoorbeeld ook contractanten meegedaan die nu in de vakantie weer naar Nederland teruggingen. Een van hen doet straks in Nederland ook weer mee.'

Er hebben toch ook docenten meegedaan die Nederland niet of nauwelijks kennen?

Harry: 'Dat was af en toe moeilijk.' Oliva: 'We hebben ze veel feed-back gegeven. Zij konden minder informatie geven. Het is door de studenten heel erg gewaardeerd dat de docenten zo veel vertelden over hun eigen ervaringen.'

Harry: 'Daarom werd een bepaald programma onderdeel bij de ene docent ook beter gewaardeerd dan bij de andere docent, want het maakt een heleboel uit of je het zelf ook hebt meegemaakt In feite is het een tweeweekse cursus, een soort crashcursus deze keer, die we later uitspreiden over

Vervolg op pag. 9

IN DIT NUMMER van Ñapa :

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: **Norbert Hendrikse**
LAYOUT: **Solange Isselt**

GROENE LIJN IS NU LIJN VAN DE ANGST...

Yitzak Shamir: 'We zullen stad nooit opgeven'

Jeruzalem blijft twistappel Israeliërs en Palestijnen

JERUZALEM - Een stad, twee hoofdsteden. Dat is de formule waarmee sommige Palestijnen en linkse Israeliers hopen de lont uit het kruitvat van de kwestie Jeruzalem te halen. De status van de 5.000 jaar oude stad in de heuvels van Judea is opnieuw een obstakel voor het Amerikaanse plan om te komen tot een vredesconferentie over Midden-Oosten.

De regering van Israel wil niet onderhandelen met Palestijnen uit het geannexeerde Oost-Jeruzalem. De joodse staat vreest dat daardoor de Israelische aanspraken op de stad als zijn ongedeelde en eeuwige hoofdstad worden ondermijnd. Voor de Palestijnen vormt de stad hun culturele, economische en politieke centrum. Zij willen dat het de hoofdstad van hun toekomstige staat wordt.

De vorige poging van de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, James Baker, om vredesbesprekingen tussen Israeliers en Palestijnen tot stand te brengen, mislukte vorig jaar doordat Israel weigerde te praten met Palestijnen uit Oost-Jeruzalem of Palestijnen die zijn uitgewezen. Israel veroverde het oostelijke deel van Jeruzalem samen met de westelijke oever van de Jordaan in 1967 op Jordanië. Oost-Jeruzalem werd vervolgens geannexeerd, een stap die door de internationale gemeenschap niet is erkend.

NOOIT OPGEVEN

De Israelische premier, Yitzhak Shamir, heeft gezworen Jeruzalem nooit op te geven. Hij weet dat hij voor dat standpunt op de steun van de publieke opinie in Israel kan rekenen. 90 procent van de Israeli's is tegen het opgeven van de soevereiniteit over het Arabische deel van de stad, zo bleek uit een onlangs gepubliceerd opinieonderzoek. Daarentegen zijn zeven van de tien burgers van de joodse staat bereid een deel van de bezette westelijke Jordaanoever en de Gazastrook af te staan. In de bezette gebieden wonen circa 1,75 miljoen Palestijnen.

Islamitische en christelijke Palestijnen verschillen niet van mening over de Palestijnse aanspraken op de stad. Zij wijzen iedere concessie af die afbreuk doet aan hun claim op de stad die voor islamieten de derde heilige stad is en ook voor christenen een bedevaartsoord is.

Vorige week hebben een aantal vooraanstaande Palestijnen, onder wie een belangrijke adviseur van de leider van de Palestijnse bevrijdingsorganisatie (PLO), Yasir Arafat, hun goedkeuring gehecht aan een model voor een nieuw Jeruzalem. Dat gebeurde tijdens de ondertekening van een overeenkomst over een vredesplan voor de stad met linkse Israeli's, vorige week op de Stanford universiteit in de Verenigde Staten. Tot de ondertekenaars behoorde Nabil Shaath, Arafats diplomatieke adviseur.

"Het is voor het eerst dat iemand die verbonden is aan de PLO een dergelijk voorstel voor Jeruzalem heeft ondertekend", aldus Moshe Amirav, lid van de gemeenteraad van Jeruzalem en deelnemer aan de conferentie aan de Stanford universiteit.

SOUVEREINITEIT

Het overeengekomen model staat de joodse staat toe de soevereiniteit over de stad te behouden. Maar dat neemt niet weg dat het plan in de ogen van rechtse Israeli's een vloek is en het volgens vele progressieve Israeli's slechts een utopie behelst. De stad zou moeten worden bestuurd door een overkoepelend gemeentebestuur dat onderverdeeld moet worden in twee deelgemeenten, een Palestijnse en een Israelische.

"Wij praten over twee hoofdsteden in een stad met een vrij verkeer en zonder fysieke barrieres tussen de twee delen", na afloop van de conferentie in de VS. Ook de vooraanstaande Palestijnse nationalist, Faisal Husseini, verklaarde het voorstel te steunen. Husseini die dit jaar in de gesprekken met de Amerikaanse minister Baker in Jeruzalem steeds de delegatie van de Palestijnen leidde, was op dat moment ook in Zweden.

"Uiteindelijk is onze visie op Jeruzalem die van een verenigde stad ... Met gelijke rechten voor iedereen in het (Arabische) oosten en het (Israelische) westen", aldus Husseini.

Hoewel de Israelische regering spreekt van een ongedeelde stad, is dat beeld voor veel inwoners een droom. Muren van angst en achterdocht blijven de stad verdeeld houden. Het verdwijnen van de vroegere grensaanduidingen, het prikkeldraad en het beton tussen het Jordaanse en het Israelische deel hebben daar niets aan veranderd. Israelische autobestuurders slaan af voordat zij de Damascuspoort in Oost-Jeruzalem bereiken en weten dat zij niet verder moeten rijden. De enige Israeliers die op veel plaatsen in de Arabische wijken komen zijn de paramilitaire politiemensen. Het handjevol Palestijnen dat zich in het westelijke deel van de stad waagt, valt daar op en gedraagt zich nerveus.

GROENE LIJN

"De groene lijn -- de lijn die de grens van Israel tot de oorlog van 1967 aangeeft --is teruggekomen en het is nu een lijn van de angst", zo zei Amirav in een verwijzing naar de groeiende kloof als gevolg van de ruim drie jaar durende palestijnse volksopstand in de bezette gebieden.

Veel Israeli's durven die lijn niet over te steken omdat zij bang zijn dat zij worden neergestoken, of dat hun auto's in brand worden gestoken. "Dit is niet een stad. Dit zijn er twee ... Er is geen andere kans voor Israel dan om de kwestie Jeruzalem aan te pakken. Het is de kern van het arabisch-Israelische conflict", aldus Amirav.

Jeruzalem is sinds de bezetting door Israel van het oostelijk deel van de stad, de Gaza-strip en de vlakte van Golan het toneel gebleven van protest- demonstraties van Palestijnen, die met geweld worden onderdrukt door Israelische militairen. Ook het vredes-initiatief van V.S.-minister James Baker dreigt vast te lopen op de onwil van beide partijen om concessies te doen t.a.v. het beheer van de Heilige Stad.

De Molukken zijn in ontwikkeling achtergebleven bij de rest van Indonesië. Djakarta mikt op het toerisme voor verbetering van de situatie, maar minister Pronk voelt meer voor hulp ter leniging van de armoede, verbetering van het milieu en ge... rechten voor de vrouw

Meer aandacht voor armoede en milieu

Pronk 'te calvinistisch' voor toerisme op Molukken

JAKARTA - De ironie wil dat minister Jan Pronk, die naar eigen zeggen te calvinistisch is om van toerisme te houden, bij zijn bezoek aan de Indonesische archipel op Ambon landde toen daar de week van de "Tourist promotion and food festival" gaande was. Indonesië heeft 1991 tot het jaar van het toerisme uitgeroepen en tot in alle uithoeken van de archipel leidt dat tot festivals met folklore en lekkere hapjes. Pronk begon in Ambon aan het eigenlijke doel van zijn bezoek aan Indonesië, namelijk de situatie op de molukken in ogenschouw nemen. Acht dagen heeft hij er voor uitgetrokken om op even zoveel eilanden projecten te bezoeken en met de lokale autoriteiten te spreken.

Niet alleen vanwege zijn afkeer van vakantie krijgt de bewindsman zorgelijke trekjes bij het horen van de voornemens van de Indonesische regering om het toerisme op de Molukken te stimuleren. Hij is bang dat de exploitatie van de paradijselijke Molukse stranden ingegeven is door de behoefte aan buitenlandse deviezen en weinig te maken heeft met verhoging van het levenspeil van de plaatselijke bevolking.

Volgens Radius Prawiro, coördinerend minister van Economische, Financiële en Industriële zaken, bij wie Pronk op bezoek was, houdt het *going East-beleid* van de Indonesische regering in dat met name onderwijs en sociale infrastructuur een extra injectie krijgen. Er moeten meer kleine ziekenhuizen en scholen komen in afgelegen gebieden en de bereikbaarheid daarvan moet worden vergroot door de aanleg van wegen, havens en kades. Daarnaast zal de Indonesische overheid particuliere investeringen in vooral houtverwerking en visserij stimuleren, aldus Radius Prawiro.

ACHTERGEBLEVEN

Op de vraag of hij het eens is met de Nederlandse bewindsman dat de Molukken in ontwikkeling zijn achtergebleven bij andere delen van Indonesië, zegt Prawiro dat er gebieden zijn waarvan de groei inderdaad lager is dan het gemiddelde. Hij plaatst dan, evenals minister Saleh Afiff van Nationale planning en ontwikkeling dat later op de dag doet, de Molukken in het rijtje van provincies dat achterblijft bij de rest: het westelijk gedeelte van Sumatra, het westelijke gedeelde van Aceh, Midden Kalimantan, Sulawesi, Irian Jaya, Lombok en Timor.

De Molukken liggen nog altijd gevoelig in de Indonesische politiek en het is niet de bedoeling dat er al te veel expliciete aandacht gaat naar deze eilanden die in 1950 een onafhankelijke republiek uitriepen. Minister Afiff: "Pronk is het met ons eens dat de hulp niet alleen op de Molukken geconcentreerd moet worden maar dat er een strategie moet worden ontwikkeld om de verschillen tussen de provincies te verkleinen".

Van het ontwikkelingsgeld dat Indonesië ontvangt zal de komende jaren ruim tien procent ten goede komen aan de zwakkere regio's, zo zet Radius Prawiro uiteen. Over de promotie van het toerisme op de Molukse eilanden wil de minister niets kwijt. Daarover moet de gouverneur van de Molukken zelf maar een boekje open doen, vindt hij.

CRITERIA

Beide Indonesische ministers zeggen zich van harte te kunnen vinden in de drie criteria die minister Pronk in zijn beleidsnota "Een wereld van verschil" heeft genoemd voor de goedkeuring van ontwikkelingsprojecten. De drie criteria - armoedebestrijding, aandacht voor het milieu en versterking van de positie van de vrouw - krijgen volgens de bewindsman lieden hoge prioriteit in het Indonesische beleid. Pronk zet daar echter vraagtekens bij. De kloof tussen arm en rijk in Indonesië neemt toe, aldus de minister, ook al ontkent de Indonesische regering dat met zoveel woorden.

Hij heeft de Indonesische ministers in zijn onderhoud over de bilaterale ontwikkelingshulp voorgehouden dat hij de nederlandse hulp wil concentreren op arme regio's en dat hij daarbij grote industriële en infrastructurele projecten wil uitsluiten. Indonesië is volgens Pronk in staat om voor grote projecten op commerciële basis bronnen aan te boren. De Nederlandse steun moet ten goede komen aan de sociale sector, kleinschalige landbouw en drinkwatervoorzieningen.

Dat Nederland meer ontwikkelingshulp wil bestemmen voor Oost-Indonesië gebeurt overigens op verzoek van de Indonesische autoriteiten, aldus minister Pronk. Al het aan Indonesië ligt gaat Nederland tevens projecten in Irian-Jaya financieren. Pronk zei er weinig voor te voelen geld voor het voormalig Nederlands Nieuw Guinea via overheidskanalen te laten lopen, want aldus Pronk, "het Indonesische beleid is niet helemaal afgestemd op de belangen van de oorspronkelijke bevolking".

JAVANISERING

Zoals bekend heeft de *javanisering* van het door Papua's bevolkte gebied tot ernstige ontwrichting en botsingen geleid. Pronk is voor Indonesië een lastige minister. Een columnist in de Indonesische krant *Kompas* bekritiseerde de komst van de Nederlandse bewindsman. Pronk, aldus de columnist, heeft toch de beschikking over de cijfers van de Wereldbank, over de Indonesische staatsbegroting, over de besteding van ontwikkelingsgelden? "Kan het kleine volk met wie hij van gedachten wisselt hem deze cijfers soms geven? Het lijkt onwaarschijnlijk. Waartoe dient die inspectie dan. Behalve als een soort show die voor ons pijnlijk is?". Maar de columnist besluit zijn stuk met "als teken van vriendschap" te zeggen: "Welkom minister Pronk".

Philips werpt zich op interactieve CD

EINDHOVEN - Philips heeft een onderneming opgericht die zich gaat bezighouden met de ontwikkeling en uitgifte van interactieve compact discs (cd-i) voor de Europese markt. Dat heeft het Eindhovense elektronicaconcern vorige week bekendgemaakt. Philips interactive media Europe krijgt vestigingen in de Benelux, Frankrijk, Italië, Groot-Brittannië, Spanje en Duitsland. De hoofdzetel komt in Londen. In de VS kent Philips al American interactive media, een samenwerkingsverband met Polygram.

De cd-i is een compact disc met behalve geluid ook tekst, bewegende beelden en grafische voorstelling, die afzonderlijk of in combinatie door de gebruiker zijn op te roepen. De cd-i heeft een wereldstandaard die door onderlinge afspraak tussen Japanse en Europese producenten is opgesteld. In de tweede helft van dit jaar zal de afspeelapparatuur worden gelanceerd in de VS en Japan. In het midden van het volgende jaar worden de spelers ook in Europa beschikbaar. Een interactief schijfje gaat tussen de vijftien en vijftig dollar kosten terwijl een speler zo'n duizend dollar moet opbrengen.

In de jongste Philipsplannen is nu voorzien dat het aantal beschikbare titels op cd-i voor de invoering van het systeem al flink wordt opgevoerd en beschikbaar komt in verschillende talen. Hiertoe gaat de onderneming samenwerkingsverbanden aan met verschillende uitgeverijen en ontwerpers van de programmatuur. Toepassingen van de interactieve cd zijn vooral denkbaar in het onderwijs en het bedrijfsleven. Op de schijfjes kunnen onder meer cursussen, encyclopedieën en muziekprogramma's hun weg vinden naar de afnemers.

Op 25 maart maakte Philips bekend samen met de Britse uitgeverij Maxwell taalcursussen op cd-i te willen produceren. Het concern heeft al verbintenissen - geen joint ventures - met onder meer de Amerikaanse uitgevers Rand Mc Nally (landkaarten), ABC sports, Time Life books, het Duitse Bertelsmann en het Franse Hachette. Philips interactive media Europa wordt ondergebracht in een nieuw op te richten houdstermaatschappij, Philips electronic media. Alle softwarebelangen van Philips op het gebied van cd-i komen onder de nieuwe houdstermaatschappij te vallen, zo heeft T. Meyer, directeur consumentenelektronica van Philips, laten weten.

Meyer noemde de hergroepering van de activiteiten op het gebied van elektronisch uitgeven een belangrijke stap. De maatregel is genomen gezien de publieke reacties op en de verwachtingen van de markt van cd-i, aldus Meyer. Directievoorzitter van Philips electronic media wordt Gordon Stulberg, ook directievoorzitter van American interactive media.

TOKYO - De Europese en Amerikaanse automobielfabrikanten hebben in juli minder auto's verkocht in Japan. Voor de zevende achtereenvolgende maand is de Japanse import van buitenlandse auto's verminderd. In juli daalde de invoer met 3,9 procent tot 19.518 vierwielers ten opzichte van dezelfde maand van vorig jaar, zo heeft de Japanse vereniging van automobielimporteurs gemeld.

Volgens een woordvoerder van de vereniging ging de invoer omlaag door hoge rentetarieven en de vertraging van de Japanse economische groei.

You're not guilty because you're ignorant, but you are guilty when you resign yourself to ignorance.
G. MANZINI

DE 'ANDRES BOYS': EEN STELLETJE ONGEREGELD

'Hoe kan je zo'n vrouw laten lopen...'

Een snelle meid in Nederland

= door Marcel Frans =

IK WEET BIJ God niet hoe ze zich in leven heeft gehouden al die maanden. Ze leefde zonder aanwijsbare middelen van bestaan. Nooit heb ik een duidelijke bron van inkomsten kunnen ontdekken. Desalniettemin ging ze altijd smaakvol en hip gekleed door het leven. Stukjes textiel losjes om haar weelderige vormen. En.... die heupen. O,.... die heupen! De deining op het trottoir bezorgde menig automobilist hartkloppingen. De Avenue-achtige make-up, de Cosmopolitan-smile, de Ebony-curls. — De snelle Curaçaose meid in Nederland —.

Ik ontmoette haar anderhalf jaar geleden op het postkantoor. Ze had een heel stel formulieren over de tafel gespreid en zat naar de stroom mensen te kijken. Ik ben toen heel onnozel naast haar gaan zitten lezen. En toen ik na tien minuten genoeg had van al die ellende in de wereld, sloot ik de krant en vroeg beleefd of ik haar van dienst kon zijn. Samen hebben wij de formulieren ingevuld. Na een half uur was ze geen vreemde meer. Ik wist zelfs de naam en geboortedatum van haar dochter. Ik achtte me meester van de situatie.

Fina maakte zich zorgen over de opleidingskansen van haar dochter. 'Ze komt pas van de zesde klas en op Curaçao heeft men haar goed gevonden voor het Radulphus College', zei ze luid. Verder morde ze over een schoolhoofd die haar dochter naar de MAVO wilde sturen. Ik sprak haar niet tegen en stelde haar gerust door te zeggen dat slimme dochters toch de goede weg vinden. De glimlachte maar scheen niet overtuigd te zijn van mijn zondagsfilosofie. 'Morgen zal ik nog twee andere scholen aanschrijven', zei ze moedig en maakte aanstalten om op te stappen. Met veel verbaal geweld, overredingskracht en verder ronduit smoesjes en leugens bood ik aan te helpen en peuterde een telefoonnummer los.

Ik heb toen twee dagen lopen informeren naar onderwijsmogelijkheden voor twaalfjarige meisjes. Al dit speurwerk bracht mij in kontakt met een oude Surinaamse dame, een onderwijzeres in ruste. Ze kende het probleem en bood op haar beurt aan te helpen. Haar zwager was leraar spaans op het gymnasium. Na een week bellen en veel scheve Hollandse gezichten kwam dochterlief alsnog op het VWO.

OOM EDWARD

Ik was al zo'n beetje oom Edward geworden. Ik was er kind aan huis. Fina's kookkunst was te gek en aangezien ik nooit afsloeg gingen mijn gedachten uit naar een hechtere relatie. Maar net toen ik begon te vissen naar haar financiële resources, bracht ze haar dochter naar een nicht en verdween naar het zuiden.

Nilda was een lief meisje met veel begrip voor haar moeders situatie. Ze zei dat mama was gaan werken in Brabant. Het scheen dat Fina's lekkernijen mijn verstand hadden uitgeschakeld. De onschuld in Nilda's tintelende ogen maakten mij enigszins wakker. Hoe kan je van een miserabele bijstandsuitkering een hoogpolig kamerbreed tapijt kopen? En hoe zat het met die dubbeldek drie-sterren ijskast?

Uitgerekend Fifi was schreeuwend het café binnengekomen om mij op de hoogte te stellen van Fina's terugkeer. 'Say, wasn't it Edward's girlfriend walking in the street just now?', had hij toen gezegd. Ik heb haar toen maar opgebeld en een half uur staan kletsen over Amsterdam en over mijn bezigheden tijdens haar afwezigheid. Ik had de hoorn nauwelijks op de haak gelegd of Fifi kwam met opgeheven handen naar me toe. 'Je bent een uilskuiken, een sufferd en bovenal een veel te nette jongen. Buriku bestia, ken a traha'bo. Ga vandaag nog naar haar toe en vraag haar wat je kansen zijn. Hoe kan je zo'n vrouw laten lopen? Santa Catharina bendita, help deze onnozele sufkop. Hulanda ta buta Antiano bira kens. Nee, hij is geen Antilliaan, een Antilliaan is niet zo stom'.

De 'jongens' hadden geamuseerd zitten kijken naar dit tafereeltje. Ze hadden zelf heftig gespeculeerd over het wel en wee van ene Fina in het zuiden. Na dagenlang gissen en roddelen zijn ze blijven hangen tussen winkeljuf en prostituée. Volgens Fifi werd het hoog tijd dat ik — de geëmancipeerde vent — even te horen kreeg hoe het wél moest. Fifi vertelde nooit. Hij commandeerde en doceerde! Hij had een heel apart taaltje ontwikkeld: een mengelmoes van Spaanse spreekwoorden, Nederlandse slagzinnen, vuile papiamentse woorden, floddertjes Oxford-engels en latijnse woorden die hij uit een anatomieboek had gepikt.

Het jargon van de optimist. Maar vaak liet hij dit masker vallen en schreeuwde op megafoonsterkte richting kastelein: We moeten deze sufferds ook nog leren dat vooruitgang en demokratische neigingen niet samengaan'.

Fifi bewaarde dit soort uitspraken meestal om Roland te pesten. Laatstgenoemde sleutelde eind jaren zestig aan de bewustwording van de zwarte Curaçaoënaars. In navolging van de Amerikaanse negerleiders schiep hij een 'back-to-the-motherland' beweging. Hij was de eerste Antilliaan die de gebalde vuist hief tijdens een verkiezingsmanifestatie. 'We are the only true decendants of the Congos', had hij toen gezegd. Zat hij daar nu even met een bierbuik, sjekkie in zijn bek en een walkman op zijn kop. Helemaal geen Congo-tik, geen oerwoudinstinct, geen rastafariflip. Niets, nergens iets Afrikaans. Back to the mainland? Mijn grootje! Roland zat daar in het café al jarenlang Fifi's aantijgingen te incasseren.

Een rare gozer, die Roland. Hij begaf zich nooit buiten Amsterdam en vond dat de rest van Nederland bestond uit achtergebleven poldergebied compleet met spierwitte dominees, missionarissen en provinciale kaaskoppen. Een culinair achterlijk volk omgeven door aardappeldamp. Meestal zat hij maar wat met Elias te smoezen. Elias bevond zich, sexueel gezien, in zijn krisisjaren. Homofiel en dan nog zwart ook. Dubbel op.

HILARIO

De enige die zich in hun buurt vertoonde was Hilario. Een vreselijke mispunt. Hij had een heel kleine woordenschat; verdere uitleg en verlangens gingen via zijn vuisten. Een grote vleesklomp met wat ledematen, die door een zonderlinge speling van de evolutie zomaar in het bezit was gekomen van een stel hersens. Niemand, maar dan ook niemand, begreep er iets van. Hoe konden die twee omgaan met deze Neanderthaler?

Zoiets kon alleen Neto weten; en hij wist het ook. Neto, de mensenkenner met Samsonite-koffer, had allang begrepen dat deze twee verworpenen lieve Hilario gebruikten als passe-partout en beschermer. Ik was er zelf bijgeweest toen Neto leunend op zijn Samsonite 'de jongens' heeft verteld hoe de vork in de steel zit. Qua spreektrant en flair bleef hij niet ver achter bij Fifi. Inhoudelijk was hij wat makkelijker te volgen. Neto heeft zijn verhaal niet kunnen afmaken. Iemand had de televisie aangezet en ziedaar.. er was voetbal. Er waren maar weinig programma's die deze meute graag wilde zien. Studiosport stond bovenaan de lijst. Natuurfilms en weerberichten werden ook spannend genoeg gevonden. Een enkeling die geïnteresseerd was in een documentaire over de mystieke gewoonten van de Letlanders werd zonder pardon verwijderd.

Neto's koffertje had iets geheimzinnigs. Ik heb de inhoud nooit mogen zien. Neto opende de koffer nooit in bijzijn van 'de jongens'. Volgens velen KON de koffer gewoon niet open. Anderen zeiden dat Neto de koffer in de Bijlmer had laten bewerken door een 'bonoeman'. A raison de 500 harde guldens had de tovenaar er een mascotte van gemaakt. Ieder mens heeft recht op een zachtaardige afwijking dacht ik en liet Neto verder met rust totdat Mirto mij kwam vertellen dat er niets van waarde in de koffer zat.

De tafels en stoelen bij het raam waren gereserveerd voor de 'Andres Boys' een stelletje ongeregeld. Ik mocht ze niet. De hele dag verhalen ze in hun overspannen taalgebruik over allerlei vechtpartijen en meisjes. Andres was klein van stuk maar had de grootste mond en was dienhalve de leider. Soms nam hij een 'bari' mee en trommelde er lustig op los. Er school ogenschijnlijk weinig kracht in het tengere lichaam van Andres. Niemand zou hem de fysieke inzet toekennen waarmee hij in een vlaag van nostalgie de trommel bespeelde. Janus, de barman, werd doodnerveus bij het horen van deze 'oerwoudgeluiden'; hij liep dan in een ijltempo langs de tafels en probeerde het servies te redden. Iedereen en vooral de 'Andres Boys' mepten met lepels, ringen en pennen op het servies. 'Ga naar het Vondelpark', schreeuwde Janus, 'jullie zijn hier in een beschaafd land'.

Chal zat versuft voor zich uit te staren. In het café had hij geen vrienden. Niemand sprak met hem. Iedereen bleef op een veilige 'financiële' afstand. Ook zijn Junkievrienden waren zijn vrienden niet, maar lotgenoten die een groep samenzweerders vormden tegen de maatschappij. Chal had geen vast adres, weinig bezittingen en nog minder ambities. Zo nu en dan kwam hij zijn post halen. Post...? Nou ja, maandelijks uitkering en ziekenfondsbonnetjes. Bij de 'Dienst' had Chal dit adres opgegeven. Janus vond het niet erg. In de herfst en winter sliep Chal in een kraakpand. Hij had er een ruimte bemachtigd; een vierkant cementen hok met een vuil tafeltje, een roetende oliekachel, geen vloerbedekking, geen gordijnen en geen stromend water. Hij zat daar de helft van de dag samen met een paar anderen de zwaar versneden troep te 'chinezen'. Het was zoals ik mij de hel voorstelde.

Chal was al geen 12 jaar op Curaçao geweest. Zo nu en dan ving hij wat berichten op van overzee. Vorig jaar hadden de 'jongens' geld ingezameld om Chal naar 'huis' te sturen. Chal wilde wel maar schaamde zich zo erg dat hij maar een stereo heeft gekocht die hij na een week weer ruilde voor de benodigde 'grammetjes'. De 'Andres boys' hebben hem toen een pak slaag gegeven. Veel heeft het niet geholpen.

TONEEL

Het café leek soms wel op een geschikte lokatie voor een generale repetitie van het Italiaanse Comedia dell'arte. Figuranten genoeg; ze waren er allemaal; Pulcinella, Plagliacolo, Scaramuccia. Pantalone, Pierot, II Capitano, Columbine en La Cantatrice. Een grote pot bruine verf en een paar flessen rum en klaar is kees.

Fifi onze kroegdiplomaat had wel gelijk ik was niet geschikt voor het toneel. Toen ik het café verliet, kwam hij naar mij toe en zei: 'Edward, my dear fellow, ga toch naar dat kind en bedelf haar onder lieve woordjes. Ze valt zo in je armen, maar laat je niet beetnemen. Bo kai den trampa. Je bent niet blind, dus je weet wat voor een

vrouw dat is. Ze is een gokster die in het aantal geschaakte mannen de beste graadmeter ziet voor haar levensgeluk. Wees niet stom; wacht effe. We weten dat je niet al te slim bent. Maar doe mij een plezier en introduceer mij aan je vlam'.

Leef en laat leven, had ik gezegd en ben toen naar Fina's huis gelopen. Ik had haar in geen maanden gezien. Im omarmde haar en vroeg hoe het haar was vergaan in het zuiden. Ze antwoordde niet en een zachte kreun ontsteeg haar lichaam. We waren omarmd in de deuropening blijven staan. 'Het tocht', knarste dochterlief. 'Houd je mond, en kijk naar de televisie', beet Fina terug. Ik sloot de deur achter mij en keek wat rond; alles was precies als de laatste keer. In de keuken deed een meisje de afwas..

'Dat is Isaura', zei Fina luchtig, 'ze woont in de Bijlmer'. Ik kende Isaura wel. Ze was een schoolvriendin van mijn nicht. Ik had zo wel het een en ander over haar gehoord. Ze groette heel stijfjes. Ik maakte een lichte buiging, pakte de keukendoek uit haar hand en liep naar het aanrecht. Fina lachte en zei: 'Kijk Isaura, dat is nu pas een man met timing. Zo'n man heeft iedere vrouw nodig. Hij komt binnen als er afgewassen moet worden'. Isaura zei niets en stopte me achteloos wat natte borden toe. Ik wierp mezelf op als causeur maar van Isaura's kant kwamen alleen wat ja's en nee's.

Ze liep door de keuken met een decorum passend bij een pauselijke begrafenis. Zo nu en dan gluurde ik langs mijn ooghoeken en zag hoe ze naar mij keek. Toen ze klaar was met haar deel, liep ze zonder iets te zeggen naar de voorzaal. Haastig droogde ik de overgebleven pannen en voegde mij bij de dames. Dochterlief lag op het tapijt tussen wat schoolboeken. Ze hield zich maar half bezig met haar huiswerk. Er was 'Loveboat' op de buis.

De romantische kronkelingen der volwassen schenen haar erg te interesseren. Volgens Fina dronk Isaura veel te veel. Isaura vulde haar glas bij en grinnikte. 'Dat is haar vierde glas jenever', fluisterde Fina. Isaura zei niets, ze leunde comfortabel tegen de muur, zette haar jeneverglas binnen handbereik op een bijzettafeltje, trok haar knieën op, fixeerde haar blik op oneindig en ging zitten dagdromen over dingen waarvan aangeschoten Antilliaanse meisjes dagdromen.

Isaura was altijd blank geweest totdat ze op Schiphol aankwam. De eerste paar maanden had ze door de stad gelopen als een soort afgevaardigde van de Curaçaose landadel. Daarna was ze wat gaan twijfelen aan die positie. De melkman noemde haar een Surinaamse del. De loodgieter had het over een Turks ogend meisje. Haar dokter had het over minderheden uit een ver en arm land. De balletlerares mopperde over de ritmisch zeer begaafde 'windjes'.

Alleen in het gezelschap van landgenoten hervond ze zichzelf weer. Ze werd dan weer het meisje uit de betere stand, die het systeem verdedigt waarin ze is opgegroeid. En was dat effe een systeem! Haar vader was een hoge politieke pief geweest tijdens de 'Jonckheer-dynastie' en moederlief had over het eiland geschreden met de onuitsprekelijke waardigheid van een Engelse gravin. Toen Isaura tien jaar was ging Pappie er vandoor met de secretaresse van het partijbestuur. Mama schijnt zo kwaad te zijn geworden dat ze van de ene op de andere dag van 'kleur' veranderde. Als er tijdens de verkiezingen een met rode vlaggen versierde auto voorbijkwam, trok ze Isaura aan de hand en zei: 'Kijk, mischien is het die gekke vader van je'.

ABORTUS

Over Fina's Curaçaose tijd wist ik niet veel. Ze heeft mij daar nooit iets over verteld. In het café wist men te vertellen dat ze het eiland heeft moeten ontvluchten vanwege een abortusschandaal. Verder niets. Normaliter wisten de 'jongens' alles over iedereen. Hun inlichtingendienst heeft blijkbaar gefaald.

Enfin, Isaura zei niets. Misschien waagde ze het niet de heersende stemming met een of andere stomme opmerking. Fina daarentegen kletste mij zowat omver. We hadden zeker een half uur zitten babbelen voordat Isaura iets zei. Ze vond dat alle werkeloze Antillianen maar naar Venezuela moesten emigreren. Er was volgens haar werk genoeg in de olie. Ze sprak op een zachte gebiedende toon. Ik bekritiseerde haar standpunt en het gesprek verplaatste zich naar Curaçao.

Door de wandelgangen heen dook plotseling de naam van een zakenman uit de mist. Isaura werd opeens klaarwakker en vulde aan dat die zakenman een buitenechtelijke dochter had die te stom was geweest om een type-diploma te halen maar het toch tot manager bij een bank had geschopt. Verder kreeg ik binnen een tijdsbestek van een paar minuten te horen dat de vrouw van deze zakenman Ansonia heette. En dat Ansonia voor haar echtelijke jaren een vreselijke losbol is geweest. En dat de broer van de zakenman zijn schoonzuster heeft betrapt op het verleiden van haar huisarts. En dat Melda de vrouw van die broer de zus was van de officier van Justitie die op zijn beurt weer wat had met de vrouw van die huisarts.

En dat de officier van Justitie de zakenman maar een klootzak vond en dat onder bedekte termen in de rechtszaal heeft gezegd. En dat de zakenman — die ook wel wat zocht bij de vrouw van de huisarts — Ansonia opdracht heeft gegeven naar Melda te gaan en haar te zeggen om beter op haar rechtsgevoelige broer te letten. En dat de zakenman dat liefst zelf aan de officier van Justitie had willen zeggen maar dat dat zeker op een vechtpartij zou zijn uitgelopen. En wie slaat er nu een officier van Justitie?

AFSCHEID

Ik ergerde mij aan Isaura's houding. Als ze iets te zeggen had, richtte zij zich altijd op Fina. Ik probeerde op allerlei manieren een bres te slaan in haar verdediging. Als ik iets grappigs zei, probeerde zij de opkomende lach te onderdrukken. Deze moeizame houding had haar zeker uitgeput want toen het tijd werd om op te stappen fluisterde zij: 'Ik ben een beetje duizelig. Zeker te lang stilgezeten'. Ze leek wel een souffleuse. Maar die hadden we niet nodig want iedereen kende zijn rol. Plotseling keek ze mij aan en zei: 'Zeg Edward, kan je mij gezelschap houden tot de tramhalte?' Ter ondersteuning van haar voorstel fabriceerde ze een suikerzoete glimlach. Ik knikte goedkeurend en kuste Fina ter afscheid.

Op weg naar de tram keek Isaura mij ondeugend aan en vroeg of ik getrouwd was en of ik Fina misschien als vrouw wilde. 'Nee', zei ik, 'we zijn gewoon goede kennissen'. Ik duwde het gesprek in de man-vrouw verhouding. Isaura vulde aan met ja's en nee's en als ik te ver ging hield ze wijselijk haar mond.

Er stonden nogal wat kleurlingen bij de tramhalte en dat was voor Isaura het sein om weer over te gaan op het fluisternivo. Toen de tram arriveerde ging ze op de bovenste tree staan, draaide zich om en bleef mij zo aankijken. Ik besloot tot een wanhoopsdaad en pakte haar hand beet net voordat de tram in beweging kwam. Ik kreeg nog net de tijd haar hand liefkozend te strelen. Maar pats!, de tramdeuren klapten dicht en om een amputatie te voorkomen trok ik uit alle macht. De tramdeuren gaven mee en ik belandde languit op straat. Vanuit mijn schandelijke positie kon ik nog net het demonisch halve glimlachje onderscheiden. Ik probeerde nog een paar vuile woorden maar ze was al buiten mijn sociaal bereik.

Lucifera in een zijden Chinese kamerjas.
Geef mij Fina maar.

Wat woorden ons zeggen

Boer wordt mens

De boer is een onvermijdelijke bron in taalverband; hij vormt met de religie een van de belangrijkste achtergronden voor bloemrijk taalgebruik. Talloze beelden zijn ontleend aan de keuterboer en zijn erf en de pastoor en zijn werk. *De boerenstand is de ruggegraat van het land!* Het is zeker dat de boer een van de belangrijkste figuren is in verband met het volkskarakter van een streek. Hij heeft vaak de oude gebruiken het best en het langst bewaard.

Bij Van Dale (Groot woordenboek der Nederlandse taal, elfde herziene druk, 1984) vinden we een tiental zegswijzen, waarvan er enkele het predikaat gewestelijk meekrijgen. Koenen-Endepols komt niet verder dan drie, Stoett geeft er maar twee, K. ter Laan daarentegen geeft er maarliefst tweeëntwintig en Dr C.C.L. Apeldoorn brengt het zelfs tot negenentwintig zegswijzen! (Spreekwoorden verklaard, 1987) Bij Mandos (De Brabantse Spreekwoorden) vinden we een achttal pagina's hetgeen gelijk staat met een dikke honderd variaties in gezegden met de landman in de hoofdrol.

= door Cor Swanenberg =

De oorsprong van het woord *boer* is volgens Franck-Van Wijk dezelfde als die van het woord *buur*. Er bestond een Middelnederlandse vorm *ghebuur* die verwant is aan het Oudhoogduitse *gibûr* en het Friese *bûr*, woorden die buurman, medeburger of landman betekenden. Merkwaardig is het dat er ook een Angelsaksische vorm van *gebûr* bestaan heeft die nog voortleeft in het Engelse *neighbour* (uit ags. *néah gebûr*).

In Mario Dijkhoff's Dikshonario vinden we *kunukero* en *agrikultor* voor boer en voor de boeren in het kaartspel *djèk* en *kabai*. Of er ook uitdrukkingen bestaan aan met deze woorden wordt niet vermeld. De Engelse *farmer* heeft met het Franse *fermier* zijn wortels in het Latijnse *firmarius* en *firmator*.

Laten we eens enkele spreekwoorden en zegswijzen geven met de landman in de hoofdrol: *een boer bindt net zolang als hij touw heeft* (wat letterlijk genomen dient te worden en betekent dat hij in het algemeen niet met veel visie te werk gaat); *dat staat geen boer in zijn venster* (dat staat niemand in de weg); *als een boer wijn drinkt en een pastoor melk, dan zijn ze allebei ziek en als een boer kip eet, dan is de boer ziek of de kip.*

Ook de knapste boer pist nog wel eens op zijn klompen is de zuidelijke variant van het beste paard dat wel eens struikelt. *Den bonten boer rijden* betekent in Tilburg en omgeving: er lustig op los leven.

En nu we het toch over zuidelijk taalgebruik hebben: *Als je van een boer rijk wordt, word je het eerlijk* (de boer is immers veel slimmer dan je denkt); *je moet een boer geen half werk laten zien* (dan snapt hij er helemaal niets meer van); *daar valt een boer bij verloren* (dat gewone boerenmensen toch veel te hoog).

Natuurlijk zijn *de boer opaan, laat de boeren maar dorsen, en lachen als een boer die kiespijn heeft* overal wel bekend. Er bestaan (vooral in het zuiden) heel wat zeispreuken die de landman in de mond worden gelegd. Enkele veelgebruikte uit onze omgeving zijn: *'t kan maar gebeurd zijn, zei de boer en hij veegde z'n gat af voor ie gedaan had; wat je hier wint aan je ziel verspeel je aan je broek, zei de boer en hij bleef in de biechtstoel aan 'n spijker hangen; daar heb ik verstand van, zei de boer en hij viel in de beerput; 'n geluk bij 'n ongeluk, zei boer Tob, mijn koe is kapot maar m'n hooi is krek op; ieder zijn meug, zei de boer en hij vrat paardevijgen; ik wil weten of de familie al slaapt, zei de boer en hij keek in het varkenshok; wat ik aan koren verlies win ik aan spek, zei de boer en hij liet z'n varken los in de rog; ik schei eruit, zei Bert den Boer, ik ga werken!*

Boer word mens is de veelgebruiktedenigrerendeopmerking bij ongelikt gedrag.

Deze zegswijze *(o) boer word mens* schijnt overigens ontstaan te zijn uit een humoristische invulling van OBWM, de Onderlinge Brand Waarborg Maatschappij Pro Patria, een verzekering waarbij tal van boeren aangesloten waren en waarvan veel reclamebordjes op boerderijen te zien waren.

De Bonchi' strena is zeer geschikt voor de ingang van tuinen, daar hij door zijn rankheid het uitzicht niet belemmerd.

Planten

Bonchi' Strena: een nuttige heester

DE BONCHI'STRENA, Jerusalem thorn of wonder tree (Parkinsonia aculeata) is een ingevoerde plant, die hier en daar semi-verwilderd is. Hij is inheems in tropisch Amerika. De Bonchi' strena is een ranke en sterk vertakte kleine boom of boomheester van ongeveer vijf meter. In andere landen kan hij tot 10 meter hoog worden. De gladde stam, de vele takken en hangende dunne twijgen zijn groen en hebben stevige doornen. De samengestelde bladeren bestaan uit twee of meer tot bijna 30 cm lange nerven met vele zeer kleine blaadjes (zie afb.). De bonchi' strena heeft gele bloemen in lange trossen. Hij is een zeer rijk bloeiende boom. Tijdens de bloei wordt deze boom druk bezocht door bijen.

De vrucht is een lijn- mige peul van 5-15 cm la- die lang aan de boom b- zitten. De onrijpe za- worden in Bonaire gege- De droge zaden lijken op van de Flamboyant bo- maar zijn kleiner. Be- bomen zijn leguminozen. Bonchi' strena is een s- groeiende boom die al- groen is. Deze boom is w- dresistant en extreem dr- teresistent.

Hij heeft een middel- tige levensduur. Deze or- mentele boom is z- geschikt voor de ingang v- tuinen, daar hij door z- ijlheid het uitzicht niet bel- mert. Ook is hij gesch- voor weg en plantsoen- planting. De Bonchi' stre- kan gebruikt worden v- het maken van heggen afrasteringsheggen om vee binnen te houden.

Gebruik in het buit- land:

Voor herbebossing in dr- zandgrond en in zeer dr- gebieden, als windbreker voor het vasthouden van zand om erosie tegen te ga- Voor het maken van heg- o.a. om het vee binnen houden. Bladeren en peul- worden als veevoer gebrui- Het hout wordt gebruikt houtskool en brandhout. plant wordt gebruikt vezel.

Medicinaal gebruik:

Een afkooksel van de bl- deren en twijgen wordt ge- ruikt tegen verkoudheid. Kl- ine stukjes twijgen en bl- deren gemengd met een ei e- dan gekookt is een goed slij- losmakend middel. Vermen- vuldiging geschiedt doo- zaad. De zaden kunnen e- nacht in heet water voorge- weekt worden voor snellere ontkieming.

Leidinggeven kan je leren:

Praktisch boek voor betere bedrijfscultuur

= door drs Fred Budike =

'IK STOND OP de grond van onze bouwplaats, waar wij bezig waren met de bouw van een nieuw groot gebouw. We stonden op het punt om een pallet stenen van de derde verdieping naar beneden te halen. Het was mijn taak om het touw op de grond vast te houden, en vervolgens langzaam te laten vieren, zodat de stenen rustig en zonder te breken beneden zouden komen.

Mijn collega's duwden de pallet van de derde verdieping af. Onmiddellijk werd duidelijk dat de pallet met stenen zwaarder was dan ik. De pallet begon snel te vallen. Ik liet het touw niet los. Halverwege mijn weg omhoog kwam ik in botsing met de pallet, die halverwege zijn weg naar beneden was. Door de botsing brak ik mijn linkerarm, en zat ik onder de blauwe plekken.

Even later bereikte de pallet de grond. Op hetzelfde moment bereikte ik de katrol aan de bovenkant. Mijn rechterarm kwam in de katrol en ik brak drie vingers en mijn pols. Toen de pallet met een klap op de grond neerkwam, viel meer dan de helft van de stenen eraf. Daardoor werd ik zwaarder dan de pallet, en viel ik snel naar beneden.

Halverwege kwam ik opnieuw in botsing met de pallet. Dit keer brak ik mijn linkerbeen. Even later viel ik op de grond, precies op een stapeltje stenen die van de pallet waren afgevallen. Hierdoor brak ik mijn rechterbeen. Zonder na te denken liet ik het touw los. De pallet viel direct naar beneden, en kwam boven op mijn hoofd terecht. Hierdoor werd mijn hele gezicht opengehaald en kreeg ik een hersenschudding. Het hele ongeluk duurde 15 seconden'.

Met dit verhaal van een pechvogel beginnen en eindigen Loek Wijchers en Jan van Duren hun boek *'Leiding geven kun je leren'*. Ze hebben voor deze intro en uitleiding gekozen omdat veel leidinggevenden zich af en toe nauw verbonden voelen met de man uit het verhaal. Je hebt vertrouwen in wat je gaat doen, je beheerst de situatie, maar toch blijkt alles dan ineens heel anders te lopen. Na de konstatering dat leidinggeven niet eenvoudig is, nemen Wijchers en Van Duren de lezer mee door het labyrinth van leidinggeven. Aan de orde komen aspecten waarmee rekening te houden bij het verbeteren van bedrijfscultuur, motiveren van medewerkers, omgaan met conflicten, gespreksvoering, kritiek geven en ontvangen, funktioneringsbeoordeling en aspecten van personeelsmanagement.

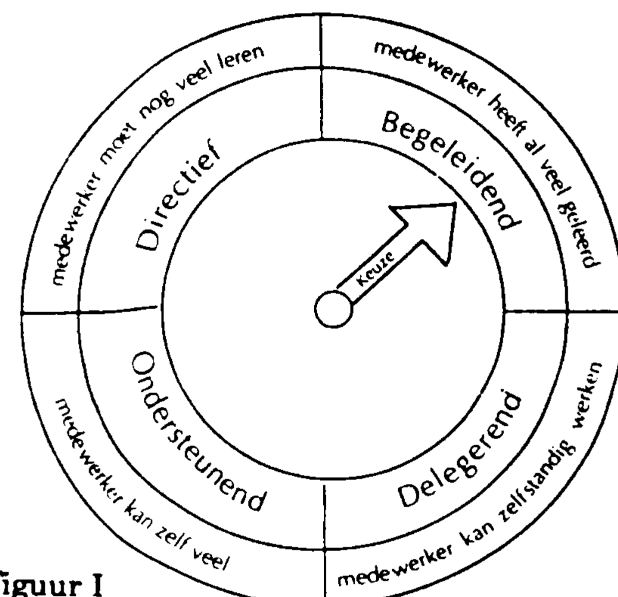
Vroeger dacht men meestal dat de beste medewerker of degene met de hoogste anciëniteit benoemd moest worden tot chef. In die tijd ging men er ook van uit dat een chef meer moest weten en alles beter moest kunnen dan zijn medewerkers, als hij goed wilde leidinggeven. Maar in de loop der jaren werd steeds duidelijker dat leidinggeven iets heel anders is. Helaas komt het hier en daar nog voor dat met het benoemen van een goede medewerker tot chef er een goede medewerker verloren gaat en er een slechte chef bijkomt.

'Leidinggeven kun je leren' is geen wetenschappelijke verhandeling maar een praktisch boek, prettig en vlot geschreven. Verlucht met tekeningen en een aantal doe het zelf oefeningen, om de eigen stijl van leidinggeven in beeld te brengen, onderbouwen de auteurs hun uitgangspunt dat leidinggeven te leren is. De lezer moet er evenwel van overtuigd zijn dat kennis over leidinggeven belangrijk is, maar dat dat alleen niet voldoende is. Zeker zo belangrijk is dat je over een aantal vaardigheden moet beschikken die zowel mens- als taakgericht zijn.

De mensgerichte vaardigheden hebben o.a. betrekking op persoonlijke instelling, houding, gedrag tegenover anderen en vaak ook levenservaring. Veel 'ouderwetse' leidinggevenden zijn opgevoed met het idee dat je medewerkers moet controleren om ze te betrappen op dingen die ze fout doen. Als je op een goede manier kritiek geeft, en dan ook de verbeteringen in de gaten wilt houden, moet je het anders doen. Je moet proberen om je medewerkers te betrappen op dingen die ze goed doen.

Volgens de auteurs is het profiel van een goede leider, iemand die een goed evenwicht weet te vinden tussen taak- en mensgericht leiderschap. Dit heeft ook veel te maken met de stijl van leidinggeven, waarvan er vier zijn te onderscheiden zoals in figuur 1 is weergegeven. Iemand die slechts één van deze stijlen beheerst is onvoldoende in staat om goed leiding te geven. Ideaal is ze alle vier goed te beheersen, maar nog beter is als je in staat bent ze ook flexibel toe te passen.

Waar het bij leidinggeven omgaat is: mensen tot betere oplossingen voor problemen te laten komen en mensen de juiste dingen laten doen. Het zal wel duidelijk zijn dat het daarom belangrijk is om over goed gemotiveerde medewerkers te beschikken. Een goede leider besteedt aandacht hieraan. Het gaat erom dat je de problemen beheerst, niet dat je je medewerkers beheerst. Ook het beheersen van conflicten is een belangrijk aspect waaraan Wijchers en van Duren aandacht aanbesteden. Ze reiken handvatten aan om te gaan met conflictaanjagers, manieren om conflicten op de lossen, en hoe conflicten niet te doen escaleren (conflictremmers). Zo staan er nog meer nuttige aanwijzingen in het boek, dat gezien haar omvang in één uur te lezen is en later als naslag-werkje gebruikt kan worden. Niet alleen beginnende leidinggevenden hebben iets aan het boekje, maar ook meer ervaren leidinggevenden kunnen er hun voordeel uithalen, al was het maar als een soort refreshment.

figuur I

'Leidinggeven kun je leren' is uitgegeven door Samsom Bedrijfsinformatie, Alphen aan den Rijn 1991, Nederland.

Loek Wijchers en Jan van Duren zijn regelmatig werkzaam voor bedrijven op Curaçao. Wijchers is firmant van Holland Consulting Group en Van Duren is senior adviseur bij Coopers & Lybrand.

**Fred Budike is senior organisatie-adviseur bij de sectie Organisatie en Informatie van het Eilandgebied Curaçao en tevens gelieerd aan Inter-Act, Antillean Consultancy and Training Organisation.*

Kook mee met May

Kaasballetjes en zandkoekjes

VANDAAG twee recepten die door kinderen gemaakt kunnen worden. Hiervoor is nodig:

1 cup meel
1 cup geraspte oude kaas
1/2 cup zachte boter
1/4 theelepel zout

Verwarm de oven tot 350 F

Alle ingrediënten mengen in een *foodprocessor* of als je die niet hebt met de hand. Van het deeg kleine balletjes draaien en deze op bakplaten leggen (niet ingevet).

12-15 minuten laten bakken en 1 minuut laten afkoelen op de bakplaat, dan op een rooster leggen tot ze helemaal zijn afgekoeld.

Voor de zandkoekjes heb je nodig:

200 gram meel
175 gram boter
75 gram suiker en een snufje zout.

Op dezelfde manier maken als de kaasballetjes maar de bakplaten moeten nu wel ingevet worden. 15-20 minuten laten bakken bij 350 F.

Veel plezier ermee en eet er lekker van.

MAY

Dansscholen in rol disco's

De danschool krijgt steeds meer het karakter van een **danscentrum.** Deze centra houden zich niet alleen bezig met het dansonderwijs, maar hebben ook de functie van uitgaanscentrum. "Ze nemen die rol over van dancings en disco's," zegt Fred Bijster, voorzitter van de Nederlandse bond van Dansleraren (NBD) die deze week een congres houdt in Slagharen.

De ontwikkeling van dansscholen naar uitgaanscentra heeft volgens Bijster te maken met het beschermde karakter van de scholen.

Het congres wordt ook benut voor de presentatie van een nieuwe dans: The white emotion. Deze als vrolijk omschreven dans haakt in op de populariteit van de reggae en zal het komend seizoen op het lesprogramma van de NBD-dansscholen staan.

Prachtig boek van P. Wagenaar Hummelinck

Arubaanse rotstekeningen: pleidooi tot bescherming

= door Wim Rutgers =

ONDER EEN MOTTO met enkele regels uit het traditioneel-Antilliaanse volkslied 'Den toer nacion' (je moet maar op het idee komen!) schreef P. Wagenaar Hummelinck een prachtig boek over *De rotstekeningen van Aruba; The prehistoric rock drawings of Aruba.* Het prachtige, rijkgeïllustreerde en van veel duidelijke tekeningen voorziene boek is in de traditie van zijn eerder verschenen *De grotten van de Nederlandse Antillen; Caves of the Netherlands Antilles* (1979) uitgevoerde boek in het Nederlands, met steeds korte samenvattingen in het Engels. Deze uitgave is in feite een systematische bijeenplaatsing en updating van Wagenaar Hummelinck's bekende artikelenreeks uit de *(Nieuwe) West-Indische Gids* van 1953, 1957, 1961 en 1973, en latere literatuur, maar biedt in deze fraaie uitvoering veel meer kijkplezier: we vinden niet minder dan 250 afbeeldingen tussen de tekstgedeelten door verspreid. Bovendien heeft de keuze om het hele boek (van niet minder dan 228 bladzijden) alleen aan Aruba te wijden veel meer overzichtelijkheid tot gevolg.

De tekeningen in het uitgeholde rotsblok te Arikok zoals zij door van Koolwijk werden uitgebeeld

Na een korte algemene inleiding en een geschiedenis van de beschrijvingen van de rotstekeningen, beschrijft Wagenaar Hummelinck niet minder dan 33 vindplaatsen. Was dominee G.B. Bosch met zijn veelzijdig culturele belangstelling in 1836 de eerste die de bekende rotstekeningen van Fontein in zijn *Reizen in West-Indië...* uitvoerig beschreef, het was toch pastoor Van Koolwijk die 27 vindplaatsen voor het eerst noemde en sommige ervan uitvoerig bestudeerde en beschreef. Zijn manuscript uit 1881 werd in 1987 door Henry en Maritza Coomans-Eustatia als UNA-uitgave nr. 31 in facsimile gepubliceerd als appendix op hun *Bibliography of the Archeology and the Amerindians of the Netherlands Antilles and Aruba.*

Wagenaar Hummelinck maakte al in 1930 als student op excursie kennis met de grotten en de daarin aangebrachte tekeningen, die zijn belangstelling bleven houden getuige zijn publicaties in de vele jaren daarna. Maar dat hij niet bepaald de enige was getuigt de bibliografie van Maritza Coomans-Eustatia die vijftig bladzijden beslaat.

Wagenaar Hummelinck beschrijft systematisch door middel van een algemeen inleidend tekstgedeelte de algemene gegevens van de vindplaatsen en wat er in de literatuur over te vinden is, waarna hij door middel van foto's en tekeningen al de daar aanwezige afbeeldingen duidelijk en zo nauwkeurig mogelijk weergeeft, ook weer met opneming van het tekenmateriaal van zijn voorgangers.

SAMENVATTING

Zonder dat ik de technisch antropologische aspecten kan beoordelen, valt me op dat Wagenaar Hummelinck met deze werkwijze in dit boek vooral een samenvatting geeft van alles wat er nu over de Arubaanse rotstekeningen bekend is. Er zijn voor mij als leke-lezer twee opvallende aspecten. In de eerste plaats valt het me op hoe veel er (geweest) is. Er zijn over grote delen van het eiland grotten met grote verweringsholten te vinden die niet ontstaan zijn 'door de branding der zee tijdens een gedeeltelijke onderdompeling van het eiland', zoals vaak gedacht werd (en niet alleen door leken), maar als *'het gevolg van een, in een droog klimaat algemeen voorkomende vorm van fysische verwering, waarbij, aan de windschaduwzijde van kristallijnen gesteenten, uithollingen kunnen worden gemaakt waarbij randen niet worden afgerond, maar juist scherpr worden'.*

Op veel van deze vindplaatsen zijn er bovendien tientallen afbeeldingen bewaard gebleven, waardoor Wagenaar Hummelinck tot niet minder dan 250 figuren kan komen, die veelal elk weer uit een aantal tekeningen zijn samengesteld. Het tweede wat opvalt is minder plezierig. Wagenaar Hummelinck schrijft zelf in het voorwoord dat zijn eigen veldonderzoek in latere jaren van weinig betekenis is geweest.

'Tijdens een laatste vluchtig bezoek aan de vindplaatsen van Fontein, Ajo en Arikok op 21 oktober 1988, kreeg ik de indruk dat er ernstige pogingen waren gedaan om dit indiaanse cultuurbezit in de algemene belangstelling te brengen, zonder dat het hiervan veel nadelige gevolgen zou ondervinden. Een streven waarvoor wij niet dankbaar genoeg kunnen zijn'.

VERDWENEN

De tekst maakt meermalen melding van het verdwijnen van afbeeldingen. Dat is het gevolg van natuurlijke verwering zoals geconstateerd wordt, maar ook door dier en mens. Ik ben bang dat veel oudere in het boek opgenomen foto's een te rooskleurig beeld geven van de toestand nu. De mooie grot van Fontein was in april, toen ik er ging kijken, niet meer afgesloten; Guaderikiri bleek nu ook al ergerlijk ondergeklad te zijn.

Dat 'gekken en dwazen' hun namen schrijven is niet alleen een misstand op 'muren en glazen' in Oranjestad, maar ook al jarenlang bij Concha en andere toeristische trekpleisters. In de grot van Fontein liet Professor J. Boeke al in 1902 zijn naam achter.. en waren er voor 1930 al vele tekeningen overdekt met 'souvenirs'.

De laaggelegen tekeningen bij Arikok zijn door overnachtende geiten in de loop der jaren eerst ernstig beschadigd, voordat men zo verstandig werd er hekken te plaatsen.

Daarom hoop ik dat dit boek, dat overduidelijk aantoont hoe rijk Aruba is aan deze zeldzame artefacten, een stimulans zal zijn om deze historische erfenis zuinig te beheren en te koesteren. En dat niet alleen voor de toeristen die met dit boek in de hand een mogelijkheid hebben om meer op Aruba te doen en te zien dan alleen 'the beautiful beaches and shopping paradises', maar ook voor de eigen mensen om meer over het eigen Indiaanse verleden te weten te komen.

P. Wagenaar Hummelinck: De rotstekeningen van Aruba; The prehistoric rock drawings of Aruba. Uitgeverij Presse-Papier, Utrecht juni 1991, 228 pagina's, ISBN 90 72212 11 8.

Een op het Zuiden uitgeholde dierietblok dat deel uitmaakt van de westmuur van het 'Arikok Park' op Aruba is de vindplaats van een aantal duidelijke en goed geconserveerde indianentekeningen.

Wagenaar Hummelinck

= door Carel de Haseth =

DE SCHRIJVER van de op deze pagina besproken studie De Rotstekeningen van Aruba, dr. P. Wagenaar Hummelinck, werd in 1907 in Vlissingen geboren. In 1926 maakte hij een aanvang met de studie biologie aan de Rijks Universiteit in Utrecht, welke studie hij in 1940 zou afronden met de dissertatie 'Studies on the Fauna of Curaçao, Aruba, Bonaire and the Venezuelan Islands'.

Velen van ons, die de hedendaagse aandacht voor het natuurbehoud op onze eilanden zo vanzelfsprekend vinden, zullen nauwelijks beseffen hoeveel wij te danken hebben aan enkele enthousiaste studenten, die in 1930 met de geoloog professor Rutten veldonderzoek verrichtten op onze eilanden.

Eén van hen was was de kandidaatsstudent biologie Pieter Wagenaar Hummelinck, die sinds dat eerste bezoek aan de Antillen in 1930 niet alleen negen keer terug zou komen voor verder onderzoek, maar zich daarnaast een leven lang inzette voor het natuurweten-schappelijk onderzoek op de Antillen. Een gedetailleerde opsomming van zijn wetenschappelijke publika-ties en het door hem verzette werk is te vinden in het te zijner ere in 1988 uitgegeven *Studies in Honour of Dr. Pieter Wagenaar Hummelinck.* Volstaan wordt hier met de constatering dat dr. Wagenaar Hummelinck of als initiatiefnemer, of op andere wijze betrokken is geweest bij de NatuurwetenschappelijkeStudiekring voor Suriname en de Nederlandse Antillen, de Natuurwetenschappe-lijke Werkgroep Nederlandse Antillen (in zekere zin de voorloper van de Stinapa), de (Nieuwe) West-Indische Gids en het Carmabi.

Zelf bioloog, strekte de belangstelling van dr. Wagenaar Hummelinck zich uit tot alles wat de natuur van de eilanden van de Nederlandse Antillen betreft, met als 'sideline' de Indiaanse rotstekeningen. Dit laatste onderwerp koos hij om (voorlopig?) een punt te zetten achter zijn publicitaire aktiviteiten. De uitgave over de Indiaanse rotstekeningen op Aruba zullen binnen-kort gevolgd worden door een over de tekeningen op Curaçao en Bonaire. Typerend voor zijn bescheidenheid verklaarde 'Shon Piet' dit initiatief in de volgende bewoording: 'Dit is een uitgave voor eigen rekening, waarvan ik het nadelig saldo gaarne beschouw als een dankoffer aan de Antillen, die mij in mijn leven zoveel hebben gegeven.'

Het is nu aan ons dankbaarheid te betonen!

EXPERIMENTEEL WERK VAN BARCHE BAROMEO

Evenals de boom geteisterd door stormen

Pal'i Bida: gevoeligheid met afleidingsmanoeuvres

= door Jules Marchena =

WAT DRIJFT EEN schrijver ertoe om een boek met experimenteel proza te schrijven? Het meest voor de hand liggende antwoord lijkt: Vraag het hem zelf. Maar wij weten het: schrijvers liegen de waarheid. Wij moeten het zelf uitzoeken.

Dit maakt het werk van een recensent juist zo boeiend; hij gaat op een ontdekkingstocht zonder kaart, met als enige gids een boek vol woorden.

Waarom schreef Barche Baromeo zijn experimenteel boek 'Pal'i Bida'? En welke waarde heeft dit boek? Ik zal trachten in dit artikel een antwoord op deze vragen te vinden. Het gevoel dat in 'Pal'i Bida' zeer sterk naar voren komt, is verdriet.

Overal is het in het boek aanwezig. Het is de pijn die ontstaat door de nadrukkelijkheid waarmee de dood en het daaraan voorafgaande verval zich om hem heen manifesteren: het stervensproces van de moeder, de dood van een broertje, van een jeugdvriendin, het verouderingsproces van de vader.

Zeer navrant toont de preoccupatie met de dood zich in de wijze waarop de hoofdfiguur alles tot in de kleinste details registreert, tijdens de momenten die hij doorbrengt in kamer 89 van het ziekenhuis, waar zijn moeder ligt. Naar kamer 89 worden de terminale patiënten gebracht. Daar krijgen ze het H. Oliesel.

Daar sterven ze en vindt hij hun bed bij een volgend bezoek leeg. Het is begrijpelijk dat deze ervaringen het besef van de eigen sterfelijkheid oproepen en versterken. In het laatste deel, 'Den grep di polio' culmineert deze doodsangst, als de auteur de dreiging van een polio-epidemie in het jaar 1979 ('Het jaar dat Pierre Lauffer stierf') beschrijft. Het verlossende vaccin moest uit Nederland komen, maar laat maand na maand op zich wachten.

De doodsgedachte vindt ondersteuning in de rol die de natuur in zijn leven speelt: Alles in de natuur, de mens niet uitgezonderd is onderhevig aan de wetten van verval en de uiteindelijke dood. De omgeving van het ouderlijk huis wordt nauwkeurig beschreven en vergeleken met de situatie toen hij nog klein was: de heuvels, de put die zijn vader gegraven had toen hij nog jong en sterk was.

En vooral: de machtige boom met drie kruinen, waar hij vanuit het huis vaak naar kijkt. Hij noemt het de levensboom- dezelfde naam die hij ook gebruikt voor zijn vader. Als zijn moeder in het ziekenhuis ligt met een infuus in haar arm (op Curacao wordt een infuus ook palu di bida genoemd!), steekt er 's nachts opeens een storm op en de ik-figuur kijkt door het raam naar de storm . Mooi is de beschrijving van de boom temidden van de stormwind en de bliksemflitsen:

Lamper ta korta di tur banda. Diripiente, den un eksploshon di kortadanan... e Pal'I Bida: zoyando, trosiendo su bultunan mas ku nunka. Ta manera algu ta sali basha kareda bai ariba na tur dos banda na su rant pa boltu basha aden huntu djariba meimei, bin abou den un patrono manera lus di neon di propaganda ku ta sende paga, un pera tras di otro, asina lihé, ku e ta krea efekto di ta kore forma figura. (p.27)

Hij identificeert zich met deze boom: 'Mi mes ta e palu di bida riba seru pariba di kas'. Evenals de boom wordt ook hij immers geteisterd door de stormen van het leven.

Uit het bovenstaande zou de indruk gewekt kunnen worden, dat 'Pal'i Bida' een zwaarwichtig boek is. Het tegendeel is eerder waar. Barche Baromeo doet alle moeite om zijn verdriet en melancholie te verbergen achter een uitbundig realisme en een levendig taalgebruik. Hij gebruikt een sappig Papiaments met veel typische, volkse uitdrukkingen en woorden, ondersteund door een fonologische spelling:

Den marduga. Betra di un parand'i wikent. Tata drumi ilèn den su stul di sosiegu. Boka habri. Kara di trèk straño asina. Su kuer'i kabes a hala sera saka su wes'i kabes kla kla....

Sorprendé pa ansha, bista a keda fula fustan, wak ku e ta hala rosea (p.5).

Een leuk voorbeeld is ook de titel van het eerste deel: 'Tum'e i kai boka' (neem het (leven J.M.) zoals het komt en zeur niet'). Maar bovenal verbergt de auteur zijn gevoelens achter zelfspot en humor. Dit komt o.a. goed naar voren in de beschrijving van een bezoek dat de ik-figuur brengt aan een tante in het ziekenhuis. Ze is jarig en haar dochter biedt hem een stukje taart aan. Hij heeft een panische angst om besmet te worden met poliovirussen, maar durft niet te weigeren:

'Un bolo?'

'No... eh... kaloria...eh'. E hari estupido ta fula diki riba kara.

'Esaki anto', e hobensita di e kuarto ta disidi, kambia bolo lihé pa sushe, dos den un kahita.

'No da...', bista ta kontra ku di dje',.... ai, laga mi kue esun chikititu'ki', mi ta hari saka man kue.

'Laba man prome ku kome', mente ta sigui tèr, ora ya man ta na boka.

E bonchi'i klinèks blanku riba e rèki na e labaman ta tenta djaleu. Viro di hinter sanatorio, kaya i hospital ta hunga kore kue riba kurpa' (p.54).

Dezelfde combinatie van angst voor de dood en zelfspot treft men ook aan in het derde deel, 'Den grep di polio', als de ik-figuur een aantal knobbeltjes in zijn keel heeft ontdekt. Hij heeft veel slijmafschijding en denkt dat hij kanker heeft. Bij de specialist vraagt hij om ook in kamer 89 (de kamer voor terminale patiënten in het ziekenhuis) te worden opgenomen. Het blijkt achteraf allemaal mee te vallen en hij is ergens toch wel teleurgesteld!:

(Op blz. 31 haalt hij Willem Frederik Hermans aan, die in zijn boek 'Het samendistisch Universum' zegt, dat voor Baron von Munchausen de humor een manier was om de angstwekkende realiteit van het leven te kunnen accepteren. Baromeo werkt dit verder uit:

Dor di nivela algu serio na algu humoristiko, bo ta hasié un wega. Unabes un wega e ta bira algu ku bo por asepta i maneha. Kosnan di mas spantoso ku bo no ke ni pensa, ta para bira un wega di 'Ban ban pasa un rondu', ku bo por diberti kuné.

EEN GEKWETST MENS

Voor mij is Pal'i Bida van Barche Baromeo een aanwinst voor onze literatuur. Niet omdat het zo'n gemakkelijk leesbaar boek zou zijn. Het experimenteel proza met zijn associatieve stijl eist veel van de concentratie van de lezer. Maar onbegrijpelijk is het toch ook weer niet; bij Barche Baromeo associëren zich een beperkt aantal feiten uit het heden met flarden herinneringen.

Hij maakt geen gebruik van beelden uit het onderbewuste, zoals de schrijvers en dichters uit de periode van het Expressionisme dat deden. Het kontakt met de werkelijkheid blijft in dit boek toch vrij duidelijk aanwezig. Bovendien doorbreekt hij de geijkte zinstructuren van het Papiaments niet.

Door steeds van het ene onderwerp naar het andere te verspringen , waarbij, in wezen steeds dezelfde gevoelens aan de orde komen, creëert de schrijver een sfeer van obsessie; hij is geobsedeerd door het oud worden, het lichamelijk verval, het wegvallen van mensen van wie hij gehouden heeft. Tegelijkertijd creëert dit nerveuze proza, snel en zonder overgang verspringend van de ene situatie naar de andere, van het ene gevoel naar het andere de indruk dat hij bang is om zich teveel bloot te geven.

Vanuit deze optiek wil ik ook de voorkeur van de schrijver voor details begrijpen: het doet afstandelijk aan: hij is als een voyeur, die afstand neemt van de situaties en ze beschrijft als een geïnteresseerde toeschouwer.

Hetzelfde geldt ook voor de bravour van de Bob Marley verering, die in het boek op verschillende plaatsen wordt gepresenteerd. Af en toe komt deze agressieve drang naar bevrijding van de mentale slavernij van het verleden zelfs als racistisch over.

Maar dit ervaar ik als franje. Voor mij is 'Pal'i bida' een boek van een gekwetst mens, die steeds weer geconfronteerd wordt met de dood en dit niet kan verwerken.

Het is deze gevoeligheid die mij, dwars door alle afleidingsmanoeuvres heen het meest heeft getroffen in dit boek. 'Pal'i Bida' is bij de boekhandel verkrijgbaar en kost NAf.10,-.

MENSEN BIJ ELKAAR BRENGEN

Hoogleraar Oecumenica wegens kritiek op Wereldraad

Christendom steeds meer Derde-wereld-godsdienst

HET CHRISTENDOM wordt hoe langer hoe meer een Derde wereld-godsdienst. Dit heeft zijn gevolgen ook in bijvoorbeeld de probleemstellingen. Aan het woord is Theo Witvliet in een gesprek met het Nederlandse weekblad De Bazuin over de Wereldraad van Kerken. Witvliet is hoogleraar Oecumenica aan de Universiteit van Amsterdam. Onderwerp van gesprek was de eerder dit jaar gehouden Algemene vergaderiung van de Wereldraad van Kerken in Australië, welke volgens verschillende Westeuropese deelnemers erg teleurstellend zou zijn verlopen.

Witvliet deelt de kritiek wat de organisatie van de bijeenkomst betreft op verschillende onderdelen. Hij plaatst een en ander echter in een breder kader. Maar dan moet men wel kijken naar wat er werkelijk gaande is op dit ogenblik ten aanzien van het wereld-christendom: dit wordt steeds meer een Derde wereld-zaak.. 'Geografisch gezien vindt er eenvoudig een verschuiving plaats: het christendom in Afrika, in Latijns Amerika en ook in Aziatische landen groeit. Dat heeft ook een verschuiving tot gevolg in vraagstelling en probleemstellingen', aldus Witvliet.

TER DISCUSSIE

In de geschiedenis van de Wereldraad hebben we steeds gezien dat de dingen begonnen te veranderen wanneer de groepen die in het begin, rond 1948, nog nauwelijks of helemaal niet meededen, zich toegang verschaften. 'Dat zag je met de vrouwen, met de mensen van een andere huidskeur, gehandicapten, jongeren, en dat gebeur nu weer met de kerken uit de Derde wereld. Elke groep stelt weer nieuwe eisen. Niet alleen inhoudelijk, maar ook aan de manier van omgaan met elkaar. 'En op dat punt denk ik dat juist van bv de Nederlandse delegatie, verwacht mag worden dat we niet volstaan met kreten zoals ik die van meerdre kanten heb gehoord: 'Als je niet gehandicapt, zwart of vrouw bent, dan doe je niet meer mee'. Dat is een zeer inadequate reactie: dan heb je werkelijk van de oecumenische beweging niets begrepen.. Want waar het om gaat, is dat je juist alleen maar dan kan meedoen wanneer je ook jezelf ter discussie wilt stellen. En ook je eigen theologische prioriteiten'.

Tijdens de recente Assemblee klonk meermalen de roep om een 'vitale en coherente theologie' van de Wereldraad. Witvliet is het met die oproep eens. 'Maar dan niet opgevat als een uniforme dogmatiek, maar als een vitale en coherente manier van theologie bedrijven. En een manier om om te gaan met de verschillen. Het kan niet meer de bedoeling zijn om op zoek te gaan naar een theologie die, met wat aanpassingen, herhaalt wat in alle eeuwen zo is gezegd. Het gaat om heel indringende vragen. Wat betekent de voorkeursoptie voor de armen, hoe werk je die theologisch uit? Hoe theologiseer je met mensen uit verschillende culturen en met verschillende politieke en sociale achtergronden, op een manier die vitaal, levend is, en die tegelijkertijd op zoek is naar enige coherentie, enige samenhang tussen al die verschillen?'.

TERUGHOUDEND

Je zult in de huidige situatie waarin je eenvoudig moet erkennen dat het christendom in verschillende situaties door verschillende mensen verschillend wordt beleefd, de vraag naar de theologie zo moeten stellen dat er iets van die samenhang oplicht'. Dat kan alleen in ontmoetingen, waarin je elkaar werkelijk probeert te verstaan.

Dat betekent, aldus Witvliet, ook dat de Wereldraad minder een organisatie moet worden die steeds weer met nieuwe verklaringen afkomtdie toch de indruk wekken dat het zich ergens in een vacuum afspeelt -, en steeds meer een organisatie moet worden die mensen bij elkaar haalt, die hen met elkaar in gesprek brengt over zaken die voor het voortbestaan van de mensheid van belang zijn'. Terughoudender zijn met politieke uitspraken dus, en meer ruimte bieden voor het formuleren van de vragen, van de verlegenheden zelfs: dat zou de Wereldraad als zijn taak moeten zien.

CRITERIA

Maar betekent dat nu ook, dat de Wereldraad bij het zoeken naar theologische eenheid niet verder zou mogen streven, dan alleen maar het formuleren van vragen en het open gesprek daarover? Of is er toch meer, zoals de orthodoxen zeggen: er zijn een paar duidelijke criteria waaraan alle christelijke theologie aan hoorte voldoen? In hoeverre is daar enige overeenstemming over mogelijk tussen al die verschillende kerken met hun heel verschillende manieren van theologiseren?

'Er is natuurlijk toch wel iets bereikt: er is een zekere convergentie ten aanzien van de doop, de Eucharistie en het ambt. En wat betreft de zogenaamde voorkeursoptie voor de armen: twintig jaar geleden was die nog helemaal niet in discussie. Maar sindsdien is er veel over gesproken en in een heleboel beleidsstukken van de Wereldraad vind je haar terug. Maar over de vraag wat het ecclesiolisch betekent, zijn er grote verschilen van mening en daar moet verder over worden nagedacht"

In Canberra vormde echter niet zozeer ecclesiologische maar dogmatische vragen de basis voor theologische geschillen. Witvliet verwijst hierbij naar de Koreaanse theologe Chung Hyun Kyung, wier bijdrage vooral bij de orthodoxe deelnemers veel reacties losmaakte. Volgens Witvliet gooide zij de knuppel in het hoenderhok, door heel duidelijk en expliciet te laten zien hoe elementen uit de nationale cultuur doorspelen in de theologie. Van de orthodoxen leverde haar dat het verwijt van heidendom op.

Dit is een te gemakkelijk verwijt, aldus Witvliet, Dit duidt op weinig kennis van de eigen geschiedenis. 'Het merkwaardige is dat je juist ook in de Russisch orthodoxe kerk een grote openheid ziet voor de volkscultuur in de eigen traditie. En er is natuurlijk nooit een christendom geweest dat niet op de een of andere manier gebruik maakte van bestaande symbolen, begrippen, riten enzovoorts.

Waar het om gaat is hoe zo'n element functioneert in het verhaal. Je moet kijken waar zo'n verhaal als dat van Chung voor staat, en of dat verhaal analoog is met het verhaal dat we lezen in de gemeenschappelijk aanvaarde geschiften. Ook in de ontmoeting met andere godsdiensten moet dat het uitgangspunt zijn: je moet verder kijken dan de woorden en begrippen en je afvragen waar het Messiaanse verhaal gestalte krijgt, waar het leeft. Het christendom is nooit een kwestie geweest van woorden, maar achter de woorden gaat het om wat er gebeurt. Je kunt de woorden niet losmaken van dat gebeuren, maar je kunt ze er ook niet mee gelijkschakelen.

Ook bij een verhaal als dat van Chung gaat het er dus om of je daarin het Messiaanse verhaal herkent. Voor mij was dat duidelijk zo en voor anderen niet, aldus Witvliet in De Bazuin. Maar wat geeft dat? Wat Chung wilde doen, was provoceren, inbreken in theologische vertogen waar tot nu toe het verhaal van bijvoorbeeld Aziatische vrouwen niet werd gehoord en geaccepteerd. Dát speelt zich af. En dat is ontzettend spannend. Zo stelt hij vast.

...alle volkeren hebben recht op blijde boodschap...

ACHTSTE ENCYCLIEK OP JP II

Paus: zending staat voor nieuwe uitdagin[g]

Missie is eerste opdracht voor Kerk

VATICAANSTAD - De verkondiging van het Evangelie aan de niet-christenen is volgens paus Johannes Paulus II de eerste plicht van de RK kerk, waaraan alle andere taken van de kerk hun zin ontlenen. Alle personen en volkeren hebben er recht op de blijde boodschap van God te horen, schrijft de paus in zijn achtste encycliek 'Redemptoris Missio' (de Zending van de Verlosser), die in januari dit jaar verscheen.

Met de encycliek van 103 pagina's brengt de paus in herinnering dat 25 jaar geleden het conciliedocument over de missie 'Ad gentes' verscheen. De paus constateert dat er na het Tweede Vaticaans concilie (1962-1965) vele positieve ontwikkelingen in het missiewerk hebben plaatsgevonde. De kerken in de Derde wereld beschikken nu over eigen bisschoppen, priesters, en gelovigen die zich voor het apostolaat inspannen. De kerken zijn bovendien diep verworteld in het leven van de volkeren en er is een "levendige uitwisseling van geestelijke goederen en van andere gaven" tussen de kerken in de Derde wereld. Bovendien maken deze kerken zich op voor de ontmoeting, de dialoog en de samenwerking met de leden van de andere christelijke kerken en de andere godsdiensten in hun omgeving.

Maar de paus waarschuwt, dat een aantal dubieuze theologische opvattingen het missionaire elan dreigen te verzwakken. Zo stellen sommigen ter discussie dat de kerk noodzakelijk is om het heil te vinden. De encycliek wijst de opvatting van de hand dat missie in de eerste plaats een dialoog met de andere godsdiensten is.

De encycliek onderscheidt drie vormen van missie. Er is niet alleen de activiteit onder nog niet tot het christendom bekeerde mensen, maar ook de pastorale zorg voor de christenen en de nieuwe evangelisatie onder hen die het christelijk geloof hebben verloren. De kerk wordt in haar missiewerk met nieuwe uitdagingen geconfronteerd, meent de paus. Dat is onder meer een gevolg van sociale verschuivingen door de verstedelijking, de migratiegolven en de economische kloof tussen arm en rijk.

De paus roept de missiona[-]rissen op trouw te zijn aa[n] het kerkelijk leergezag [en] open te staan voor "e[en] proces van vernieuwing". [De] priesters moeten, vooral [in] landen waar de christen[en] een minderheid vormen, [in] hun leven blijk geven v[an] "missionaire openheid" [en] beschikbaarheid. De theo[-]logen wordt gevraagd de theo[-]logische aspecten van [de] missie uit te diepen

De paus verwacht van [de] leken, dat zij een special[e] bijdrage leveren aan de dia[-]loog met andere godsdien[-]sten en nieuwe vormen van samenwerking met niet-katholieken zoeken. He[t] hoofd van de RK kerk verze[-]kert de niet-christenen en [in] het bijzonder de overhed[en] van de landen waar de mis[-]siewerkers actief zijn, da[t] zijn kerk maar één doel heeft: "de mens te dienen door het de liefde van God te open[-]baren die in Jezus Christus zichtbaar is geworden".

Prof. Camps over missioloog-encycliek

Flinke stap terug gezet

WIJCHEN - De encycliek 'Redemptoris Missio' is volgens prof.dr. A. Camps een geschrift met "heel veel abstracte dogmatiek", waarin wordt voorbijgegaan aan de ervaringen van de kerken in de Derde wereld.

Camps, emeritus-hoogleraar missiologie in Nijmegen maar nog als gasthoogleraar werkzaam in Tilburg en Leuven, heeft de indruk, dat de paus zijn visie op de uitspraken van het Tweede Vaticaans concilie aan de kerk probeert op te leggen. Hij vindt kennelijk, dat de ontwikkelingen in het missiewerk na het Tweede Vaticaans concilie te ver zijn gegaan.

ENIG MIDDEL

Camps illustreert dat aan de opvatting van de paus, dat de kerk het enige middel is om het heil te bereiken. De paus gaat eraan voorbij dat de kerk een zaak van mensen is en dat zij in de bijna tweeduizend jaar van haar bestaan herhaaldelijk in de fout is gegaan. Het hoofd van de RK kerk wil niet erkennen dat ook godsdiensten als het Buddhisme en het Hinduisme "elementen van het heil" kunnen hebben.

De paus doet geen recht aan de kerken in de Derde wereld, vindt Camps. Die zien in dat in het missiewerk niet meer op de oude manier kan worden aangepakt. De missioloog verwijst naar een document van de bisschoppenconferenties in Azie. Die maken duidelijk zelf te kunnen bepalen, wat missie is. Zij vinden dat de tijd voorbij is dat de centrale leiding van de kerk een algemeen recept voor het missiewerk kan uitschrijven. Voor de Aziątische bisschoppen is dialoog en missie één. Zij kiezen voor de dialoog met andere kerken en de niet-christelijke godsdiensten, zonder de opzet hun aanhangers te bekeren.

NIET VOORUITZIEND

Camps vindt de nieuwe encycliek een flinke stap terug in vergelijking met de brief 'Evangelii Nuntiandi' over de evangelisatie van paus Paulus VI uit 1975. Dit document stond veel opener tegenover de kerken in de Derde wereld en is volgens Camps nog altijd "een geweldig stuk". De encycliek van Johannes Paulus heeft volgens Camps niet de vooruitziendheid die missie-encyclieken van de pausen Benedictus XV (1914-1922) en Pius XI (1922-1939) kenmerkt. Deze pausen beseften, dat het kolonialisme op termijn zou verdwijnen en dat de kerk zich daarop moest voorbereiden door in de Derde wereld kerken met zoveel mogelijk inheemse priesters en bisschoppen op te bouwen.

Bij ondertekening Hate-crime wet:

Bezwaren kerken tegen presentie homo-activisten

WASHINGTON - De uitnodiging van homo-activisten bij de ondertekening van de Hate crime statistic act door president George Bush was 'een uitnodiging voor homo-activisme'. Zo meent Richard Land namens de Christian Life commission van de Southern Baptist convention.

Bij de ondertekening nodigde de Amerikaanse president activisten uit van de Amerikaanse gay-beweging. Het ging daarbij om de ondertekening van de wet waarbij besloten wordt een overheidsstudie te doen instellen naar geweld en misdrijven welke samenhangen met raciale, godsdienstige, etnische en door sexuele opvattingen ingegeven vooroordelen. Land die uitvoerend directeur van de genoemde Presbyteriaanse kerk is zag in de aanwezigheid van homo-activisten een 'sanctie en impliciete goedkeuring van de homosexualiteit'. Dat ging hem te ver.

Voor een bijeenkomst van de Nationale evangelische gemeenschap zei Richard Cizic dat deze kerk begrip en medelijden wil tonen voor hen die er een homosexueel gedrag op na houden. Maar hij kon het niet eens zijn met de uitnodiging welke volgens hem een 'imprimatuur van legitimiteit verleent aan homosexualiteit.'.Dit is een 'ernstige vergissing, aldus Cizik.

Secretaris van Elven Nederlandse Missieraad

Missie geheel in teken van R.K.Kerk geplaatst

DEN BOSCH - Algemeen secretaris drs. A.N. van Elven is teleurgesteld over de missie-encycliek van paus Johannes Paulus II. De paus plaatst de zending van het koninkrijk Gods geheel in het perspectief van het werk van de RK kerk.

Hij gaat eraan voorbij dat er ook in andere godsdiensten elementen van dat koninkrijk van gerechtigheid, vrede en bevrijding te vinden zijn. Daarom juist vindt de Missieraad de dialoog met andere godsdiensten zo belangrijk. Van Elven, die de encycliek nog niet heeft ontvangen en zich baseert op een samenvatting, heeft de indruk, dat de paus is teruggekeerd tot het oude adagium, dat er buiten de kerk geen heil bestaat. De paus plaatst de missie geheel in het teken van de opbouw van de kerk en gaat daarmee in tegen de visie binnen de Missieraad, dat missie meer is dan de kerk.

Van Elven vermoedt verder dat de encycliek zeer vanuit een Westerse visie is geschreven. De Missieraad wil de encycliek de komende tijd diepgaand bestuderen. "Wij nemen het woord van de paus uiterst serieus, maar de encycliek is geen dogma", zegt Van Elven.

Argentijnse Methodistische bisschop Etchegoyen:

Gratie voor misdaden uit 'vuile oorlog' stap achteruit

BUENOS AIRES - Gratie voor de militairen is een slecht teken voor de gerechtigheid. Gratie is op deze manier een stap achterwaarts op de weg naar democratie. De rechtbanken hebben gedaan wat moest worden gedaan. De regering heeft niet het recht die uitspraken ongedaan te maken.

Met deze woorden protesteerde de Methodistenbisschop Aldo Etchegoyen, een van de 'vaders' van de mensenrechtenbeweging in Argentinie, tegen het voornemen van de regering-Menem gratie te verlenen aan de militairen die betrokken waren bij de 'vuile oorlog' in de jaren 1976-1983.

In een vraaggesprek met een grote Argentijnse krant zegt Etchegoyen, voorzitter van de adviescommissie voor mensenrechten van de Wereldraad van Kerken, dat hij niet bang voor de beschuldiging van 'communist' is. "Soms worden we beschuldigd, een andere keer bedreigd, maar we moeten doorgaan met het verkondigen van het Evangelie. We moeten het leven, de waarheid en de gerechtigheid verdedigen om als christenen geloofwaardig te zijn."

NIET THUIS

Etchegoyen uitte verder kritiek op "het holle gepraat" van politici over de noodzaak van eenheid onder de bevolking. "Ons land heeft behoefte aan de die de gerechtigheid naderbij brengen." In dezelfde zin liet hij zich over kerkelijke eenheid uit. "De oecumenische dialoog is niet alleen dat we samen bidden of samen het Avondmaal vieren, maar houdt ook in dat we samen het onrecht aan de kaak stellen. Ik voel me niet thuis in een kerk die alleen de slachtoffers helpt en niets doet aan de oproep van het evangelie om de maatschappij radicaal te veranderen."

Etchegoyen, die een jaar geleden Federico Pagura opvolgde als bisschop van de Methodistenkerk in Argentinië, is sinds de oprichting in 1976 secretaris van de Argentijnse Beweging voor de rechten van de mens, waarbij zowel kerkelijke als niet-kerkelijke groeperingen zijn aangesloten. Verder is hij adviseur van de Abuelas (grootmoeders) van het Plaza de Mayo. Volwassen kinderen van deze kinderen zijn tijdens de militaire dictatuur om het leven gekomen, terwijl kleinkinderen vaak nog leven. De 'grootmoeders' proberen er achter te komen waar hun kleinkinderen zijn gebleven die vaak aan kinderloze militairen zijn gegeven.

Else Lucia Röder doet een vriendelijke poging om 'haar' aapjes een stukje appel te overhandigen.

Nijmeegs experiment met apenbabies

Onderzoekster trots op kunstmoeder voor apen

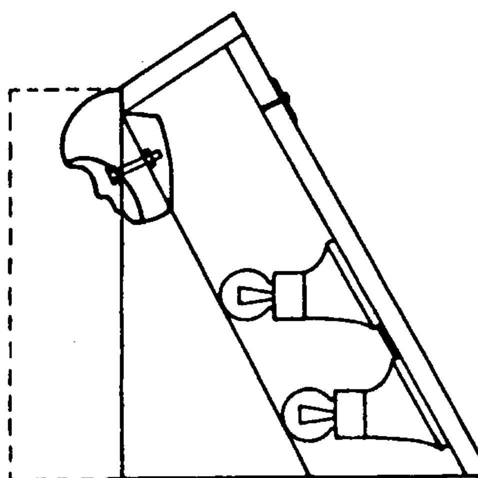
MENSEN HEBBEN iets van apen en apen van mensen. Ga maar kijken in de dierentuin. Maar gaan apen nou ook net als mensen gebukt onder dezelfde angsten of fobieën?
Als dat zo is zou je er misschien mooi achter kunnen komen hoe zoiets ontstaat. En gaan apen dan in therapie?
De figuur die het zou kunnen weten is de etholoog. Dat is een bioloog die zich bezighoudt met de studie van dierlijk gedrag. Zo iemand moet wel veel geduld hebben en niet echt hechten aan een goede nachtrust. Dr.Else Lucia Röder uit Nijmegen, verkeerde voor haar promotie-onderzoek meer onder apen dan onder mensen.

In de eerste levensjaren hecht een mens aan gezichten. Dat geeft veiligheid en geborgenheid, voorwaarde voor een evenwichtige ontwikkeling. Er moet dan ook niet te vaak van persoon worden gewisseld. Dat heeft Else Lucia Röder geleerd van de apen.
Zij is te vinden in de catacomben van wat in de wandeling het psychologisch lab van de Nijmeegse universiteit heet. Daar bestuderen psychologen onder andere het menselijk gedrag. Omdat het experimenteren met mensenbaby's wat te ver gaat, huren ze biologen in om zo'n proefneming met dieren, zoals resusaapjes, te doen.
Aan Röder werd gevraagd wat de rol is van de moeder bij de ontwikkeling van sociaal gedrag van apen. Om daar achter te komen liet zij een groep van twaalf jonge apen opgroeien bij de eigen moeders (dat gebeurde in groeps-, zeg maar haremverband) en een even grote groep bij kunstmoeders van staal en textiel.
Toen zij daarmee bezig was ontdekte ze bij toeval dat de aapjes die bij de kunstmoeders opgroeien bang waren voor een groot voorwerp, in dit geval een zak met zaagsel. De kunstmoederaapjes kwamen niet in de buurt van de zak, zelfs niet als er iets lekkers op werd gelegd.
Tot op volwassen leeftijd weigerden deze apen nog steeds de zak te benaderen. Ze hadden als het ware een fobie, een angststoornis ontwikkeld, zoals die bij mensen voorkomt in de vorm van hoogtevrees of angst voor spinnen. De apen die bij hun eigen moeder waren opgegroeid, gingen gewoon naar de zak toe en scheurden deze open.

Else Lucia Röder probeert voorzichtig stukjes appel uit te delen. Ofschoon de apen toch onderhand aan haar gewend moeten zijn, gaan ze heel omzichtig te werk om het stukje appel te pakken te krijgen. Alleen omdat ze met zovelen zijn en dus steun van elkaar hebben, durven ze haar te benaderen. Want dit zijn aapjes die nooit een natuurlijke moeder hebben gekend. Ze zijn direct na de geboorte bij hun moeder weggehaald en neergezet bij een kunstmoeder. Biologiestudenten gaven zes weken de fles ,net als mensenbaby's kregen de apenbaby's Similac babyvoeding.

NET ECHT

De onderzoekster is wat trots op de door haar ontwikkelde kunstmoeder, een stuk beter dan die van de Amerikanen. 'Haar' kunstmoeder is zo comfortabel mogelijk gemaakt. Het is een met berber omklede stalen cilinder, die in een hoek van 60 graden staat opesteld. De temperatuur wordt op 37 graden gehouden, zodat er wat dat betreft geen verschil is met de normale lichaamstemperatuur. Er is zelfs een buideltje bij de kunstmoeder gemaakt, zodat het de schijn heeft dat de moeder het kind vasthoudt. Voor iedere aap was er een kunstmoeder, waaraan het dier zich de eerste vier weken vastklampte als was het zijn eigen moeder. Daarna begon het verkennen van de omgeving.
En op dat moment bleek het grote verschil. Terwijl de aapjes bij de echte moedere spelenderwijs op de zaak met zaagsel afgingen, omdat ze dat hun moeder zagen doen, hielden de andere aapjes zich er verre van. Ze kregen nauwelijks een voorbeeld, al werd de kunstmoeder zo nu en dan

De 'naakte' en de 'aangeklede' kunstmoeder aap.

over een rail naar de zak gevoerd. Ook toen ze al lang en breed van de kunstmoeder af waren bleven de meeste bang. En dat ging zo door tot ze zes jaar waren.

VOORBEELD

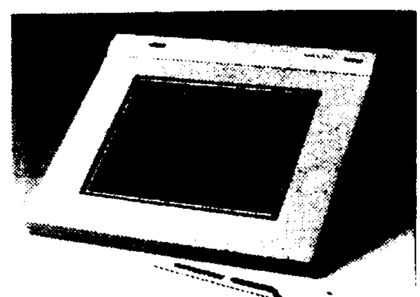
'Hieruit blijkt wel heel duidelijk de waarde van het voorbeeldgedrag door de moeder', zegt Else Lucia Röder. Dat kregen de aapjes bij de echte moeder als het ware met de paplepel ingegoten, terwijl dat bij de kunstmoeder niet het geval was. Ook al werd die mobiele kunstmoeder nog zo mooi nagebootst, zodat het aapje op de kunstmoeder over de rail kon meerijden.'

Toch treedt er geen goede gehechtheid met het jong op, omdat de kunstmoeder in feite heel passief is. 'Je zou het kunnen vergelijken met de mensenwereld, waar kleine kinderen te maken krijgen met passieve ouders. Daar kunnen tijdens de opvoeding ook fobieën ontstaan.' Maar daar zijn dan de psychotherapeuten voor. En bij de apen? Ook die konden in therapie. 'Omdat de apen na twee jaar nog steeds bang waren voor de zak, moesten de aapjes zo ver worden gebracht dast ze net als echte mensen in therapie zouden gaan. We lieten de twee meest stabiele en minst bange van een 'kunstmoeder'-groep van elf apen optreden als therapeut.
Zo'n therapeut-aap hebben wij bij een client-aap gezet. De therapeut-aap ging voor in het benaderen van het afschrikwekkende voorwerp en het client-aapje volgde op den duur. Maar net als bij mensen vallen apen weer terug als de therapie is afgelopen. Mensen blijven dan in therapie, zals dat heet, en dat is bij deze apen niet goed mogelijk.'
Voor de onderzoekster was het wel belangrijk dat de apen het experiment samen ondergingen. 'Ze konden zich zo aan elkaar optrekken, net zoals dat gebeurt in een gezin, waar de kinderen veel aan elkaar kunnen hebben bij 'verlies' van vader en /of moeder.'
Daarom was dat vroeger wellicht wat gemakkelijker, omdat er grote gezinnen waren. Met de kleine gezinnen van tegenwoordig is het ontvallen van een of beide ouders voor de kinderen een groter probleem. Ze hebben niet zoveel kans om zich aan de andere kinderen op te trekken, want die zijn er gewoon niet.

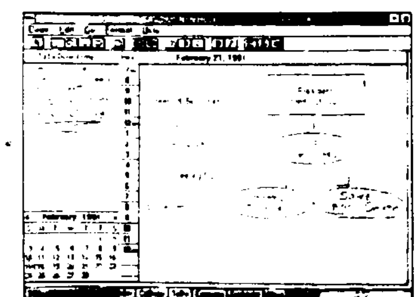
Goed nieuws voor toetsenhaters...

Pen-computer wordt rage van jaren '90

COMPUTERS worden steeds knapper. Ze kunnen zien, horen en tegenwoordig zelfs al ruiken, ze kunnen desgewenst een hele roman bij elkaar verzinnen, maar een eenvoudig handschrift viel tot voor kort met geen mogelijkheid te ontcijferen.
Daarin komt nu verandering. Enkele weken geleden introduceerde NCR Corportation uit Dayton, Ohio als eerste computerleverancier ter wereld de zorgenaamde Pen PC. Het model 3125 dat voor het einde van jaar ook op de Europese markt komt, bestaat uit een klein plat scherm waarop met een speciale draadloze pen geschreven kan worden.

De griffel PC

Het scherm van de griffel PC

Handgeschreven notities worden onmiddellijk (kwestie van microseconden) in de ASCII-computercode omgezet en kunnen desgewenst in getypte vorm op het scherm worden weergegeven. Besturingscommando's (knippen, plakken, verplaatsen, copiëren, bewaren, wissen, herstellen enz.) worden eveneens met de pen aangegeven. Volgens NCR hebben gebruikers het systeem zeer snel onder de knie, of ze nu ervaring hebben met computers of niet.
De Pen of Griffel PC (naar Slate Pencil) moet de rage van de jaren negentig worden. Meer dan veertig hardware- en software-fabrikanten, waaronder WordPerfect, Lotus, IBM en Tandy zullen de komende maanden op licentiebasis pencomputers- of programma's ontwikkelen.

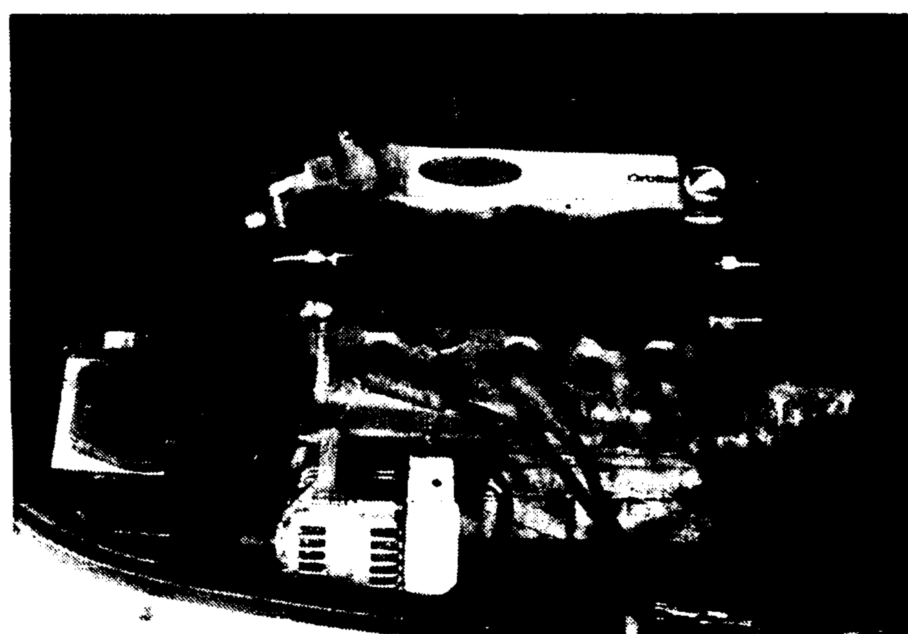
PROEFPROJECTEN

IBM, dat al tien proefprojecten heeft lopen met pencomputers, zal zijn eerste Pen PC vermoedelijk in 1992 op de markt brengen. Er komen Pen PC's in allerlei maten en soorten, van handzame vestzakcomputers tot sytemen die aan een schoolbord herinneren. Pencomputers zijn vooral bestemd voor mensen die veel onderweg zijn, die liever niet met een toetsenbord werken of die in hun werk worden geconfronteerd met tijdrovende procedures waar veel papier aan te pas komt: vertegenwoordigers, docenten, managers, schrijvers, verzekeringsagenten, journalisten, obers en studenten.
Een paar technische gegevens: de 1,6 kilogram wegende 'notepad' beschikt over een werkgeheugen van 2 Mb's (uit te breiden tot 8 Mb's).Permanente gegevensopslag is mogelijk met behulp van een traditionele harddisk (van 20 Mb) of zogeheten IC-geheugenkaarten (FEPROMS). Een fax/modemkaart en een 18-pins connector zorgen voor verbinding met de buitenwereld. Bestandsuitwisseling met andere computers is mogelijk (ASCII, MS-Dos), ook in een netwerk. De Notepad is gebaseerd op de Intel 386 SL-processor (die een 'slapend bestaan' leidt als hij geen berekeningen hoeft uit te voeren, hierdoor raakt de batterij niet snel leeg), en werkt als een normale PC onder DOS 5.0 of onder een van de besturingssystemen die speciaal zijn ontwikkeld voor pencomputers.
Op dit terrein zijn er sinds kort twee grote rivalen. Go Corporation uit Californië heeft het besturingssysteem PenPoint ontwikkeld. Van meet af aan heeft dit concern een krachtige draagbare computer voor ogen gehad die eerder aan een kladblok dan aan een traditionele laptop deed denken. Maar men was nog niet met de ontwikkeling ervan begonnen of Microsoft Corporation kondigde aan dat het met een eigen besturingssysteem zou komen onder de naam Pen Windows.

GEEN VREES

Drie maanden geleden nog verklaarde Go de concurrentie van Microsoft niet te zullen vrezen, omdat dit bedrijf een ontwikkelingsachterstand had van ten minste drie jaar. Maar het bedrijf heeft kennelijk dag en nacht doorgewerkt, aangezien men inmiddels een (tweede!) betaversie van het systeem bij drieduizend klanten en ontwikkelaars heeft uitgezet.

Een volledige versie komt er voor het eind van het jaar. Het verschil tussen Go en Miccrosoft? Microsoft wil zijn systeem in bestaande computers verwerken, zodat men geen speciale computer hoeft aan te schaffen, maar alleen een elektronische pen en schrijftablet. Dat vinden ze bij Go belachelijk. 'De pencomputer is er voor mensen die gewend zijn met de pen om te gaan en geen enkele ervaring met computers hebben', zegt Go's bestuurvoorzitter Jerold Kaplan.
Een probleem is het gebrek aan software. Nieuwe bedrijfjes die speciaal voor Pen PC applicaties ontwikkelen, schieten als paddestoelen uit de grond. Onlangs heeft NCR een contract getekend met Slate Corporation uit Scottsdale Arizona voor de ontwikkeling van 'griffelsoftware'.

BARCELONA - In een experimentele auto die Ford onlangs op een autotentoonstelling in Barcelona presenteerde (de 'Ghia Zag') was het interessantste deel van de constructie onder de motorkap te vinden: een drie cilinder tweetaktmotor. De motor, ontwikkeld door Ford en de Australische onderneming Orbital, is opnieuw een bewijs voor het feit dat met dit motortype in de toekomst weer rekening moet worden gehouden.

Nederland achter op technologisch gebied

DEN HAAG - Op wetenschappelijk gebied heeft Nederland een goede positie, maar in technologisch opzicht verliest het terrein. Dit geldt niet alleen ten opzichte van andere grote geindustrialiseerde landen, maar ook kleinere landen als Zwitserland en Zweden.
Dit staat in een achtergrondstudie van de adviesraad voor het wetenschaps- en technologiebeleid (AWT). Met zijn conclusie wijkt het adviesliichaam van de overheid af van eerdere studies naar de technologisch positie van Nederland op internationaal niveau.

De samenstellers van het rapport T. Horn en T. Langendorff constateren een duidelijke daling van de uitgaven voor wetenschap en technologie door de overheid en het bedrijfsleven in de afgelopen paar jaar. Gerelateerd aan het bruto nationaal produkt (BNP) lagen de totale uitgaven voor wetenschappelijk en technologisch onderzoek op een internationaal gemiddeld niveau. Sinds 1988 is deze situatie een stuk verslechterd, vooral ten opzichte van de overige OESO-landen.
De positie van Nederland in het fundamenteel onderzoek is volgens de adviesraad goed. Het aantal publikaties is, rekening houdend met de bevolkingsomvang, vergelijkbaar met dat van andere geindustrialiseerde landen. Het toepassingsgerichte onderzoek vindt de raad minder bevredigend. De uitgaven van de industrie voor onderzoek en ontwikkeling zijn vanaf 1987 niet toegenomen, terwijl de industriële produktie wel groeide. Dit moet volgens de Awt toegeschreven worden aan de metaalindustrie, waaronder Philips. Door deze ontwikkeling raakt Nederland steeds verder achterop.

OCTROOIEN

Voor wat betreft het aantal toegekende octrooien en de export van technologisch hoogwaardige goederen stijgt Nederland nog maar net boven het gemiddelde uit. De technologische betalingsbalans - dat is de betaling van royalties en licenties - is echter zwak.
Van groei op deze terreinen is, zo schrijft de raad in zijn rapport, echter geen sprake. De uitvoer van technologisch hoogwaardige goederen en het saldo van de technologische betalingsbalans nemen af. Als men Nederland op deze punten vergelijkt met enkele kleine Westeuropese landen, dan scoren Zwitserland en Zweden aanzienlijk beter. Denemarken en Nederland staan gelijk. Alleen België doet het slechter.

'Als je bang bent, moet je niet boksen'

ARNOLD VANDERLIJDE:

'Rocky? Bwoah, dat is bokstechnisch toch niks'

HET VERVELENDE van Arnold Vanderlijde, 's lands beste zwaargewicht bokser bij de amateurs, is dat hij in de afgelopen jaren geen steek veranderd is. Maar het leuke van Vanderlijde is ook, dat hij in de afgelopen jaren geen steek veranderd is. Contradictio in terminis? Niet echt. Een gesprek met de gentleman onder de pugillisten over het leven van een amateur, de lokroep van de profwereld, Regilio Tuur, het opvangen van klappen, de twee favoriete vrouwen in zijn leven, het land van zijn vader en de melkboer.

= door Joël Labadie =

Arnold Petrus Maria Vanderlijde is geen steek veranderd. Dat is vanuit journalistiek oogpunt het vervelende aan hem. Drie jaar geleden schreef *Vrij Nederland*: 'Zoals het iemand met pr-ambities betaamt, toont Vanderlijde zich volleerd in de omgang met de pers. Hij is een ontspannen gastheer, voorkomend maar niet té. Tijdens het gesprek zakt hij af en toe onderuit en krijgt hij iets laconieks, een houding die wordt afgewisseld met energieke uitbarstingen van booksplezier'.

Die beschrijving klopt voor de volle honderd procent. Daar is niets aan toe te voegen. En dat is feitelijke weer het leuke van Vanderlijde. Anno 19nu is de ambassadeur van het Nederlandse boksen praktisch in zijn eentje verantwoordelijk voor de veranderende beeldvorming ten aanzien van de bokssport. De 28-jarige man met de zachte g is van onbesproken gedrag, is afschuwelijk aardig en is in flagrante tegenstelling met wat het clichébeeld van de bokser wil, absoluut geen killer. Niet buiten de ring en niet binnen de ring.

Dat laatste vindt het publiek vaak maar niks. Hun held moet een beest zijn. Vanderlijde is dat niet, maar hij is wel iemand die zeker is van zijn bokstijl en derhalve over een behoorlijke portie zelfvertrouwen beschikt. Hij is de technische bokser die ooit eens zei: 'De kunst van het boksen zit tussen je oren'.

De Limburger is geen hardpuncher die drie blows incasseert en er vier teruggeeft. Hij is evenmin een knockouter. Meer een puntenboxer, scorend op basis van snelheid, beweeglijkheid en toch zo vaak de tegenstander rakend dat hij uiteindelijk wel neer gaat. Maar, zoals hij het zelf verwoordde: 'Als ik mijn tegenstander kan slopen, zal ik het niet laten'.

Eigenlijk wilde de 1,97m lange boom uit het 'bronsgroen eikehout' voetballer worden. Als jochie speelde hij bij VV Sittard. Puur voor de conditie ging Arnold zo rond zijn vijftiende met een vriend meedoen met bokstrainingen. Al gauw wil je dan ook wel eens een partijtje meeboksen. Twee sporten gaan vaak samen, maar boksen laat zich nu net niet combineren. Arnold koos voor dat waar hij het best in was, niet voor wat hij het liefste deed.

Het boksen ging hem steeds beter af. In 1983 bokste de toen 20-jarige amateur zich naar de Nederlandse titel in de zwaargewicht klasse. Het jaar daarop volgde onverwacht brons in Los Angeles tijdens de Olympische Spelen. In de daarop volgende jaren prolongeerde hij zijn kampioenstitel voor Nederland. In 1985, het jaar waarin hij brons haalde op Europees niveau, sloot hij zich aan bij de Duitse boks-league om meer ervaring op te doen. In Nederland waren er voor Vanderlijde te weinig wedstrijden. Hij komt nog steeds uit voor Turn-und Sporvereinigung Bayer 04 Leverkusen.

Vanaf de Olympische Spelen in Seoul ging het in sportief opzicht wat minder met Vanderlijde. Zijn prestaties daar in 1988 vielen tegen. Een Amerikaanse beroepsmilitair luisterend naar de naam Ray Mercer hield hem van het Olympisch goud af. Slechts brons was er weggelegd voor de zwaar aangeslagen Nederlander. Op het WK idem dito. Eind 1990 werd hij in Bombay al in het eerste ronde uitgeschakeld. Een toernooi in Zweden moest hij laten schieten vanwege een schouderblessure. Het ritme was weg. De media spraken van een periode van onzekerheid.

Hoe gevaarlijk is boksen?

Een partijtje schaduwboksen tegen een niet-bestaande bokser lijkt leuk, maar voor een echt gevecht-om-te-winnen riskeert een bokser een gebroken neus, hand, pols of duim, een ontwrichte schouder, gescheurde wenkbrauwen of lippen, een kapot oor, een knock-out, hersenletsel en — op zijn ergst — de dood. Toch is boksen lang niet de gevaarlijkste sport. In de blessure top-15 staat voetbal bovenaan. Boksen komt pas op de elfde plaats na rugby, hockey, schermen, cricket, wielrennen, judo, badminton en roeien.

De gemiddelde bokser loopt 1,4 blessure per 10.000 speluren op, een voetballer 36,5. Aan de andere kant zijn boksblessures vaak ernstiger en veroorzaken ze gemiddeld 22 dagen ziekteverzuim.

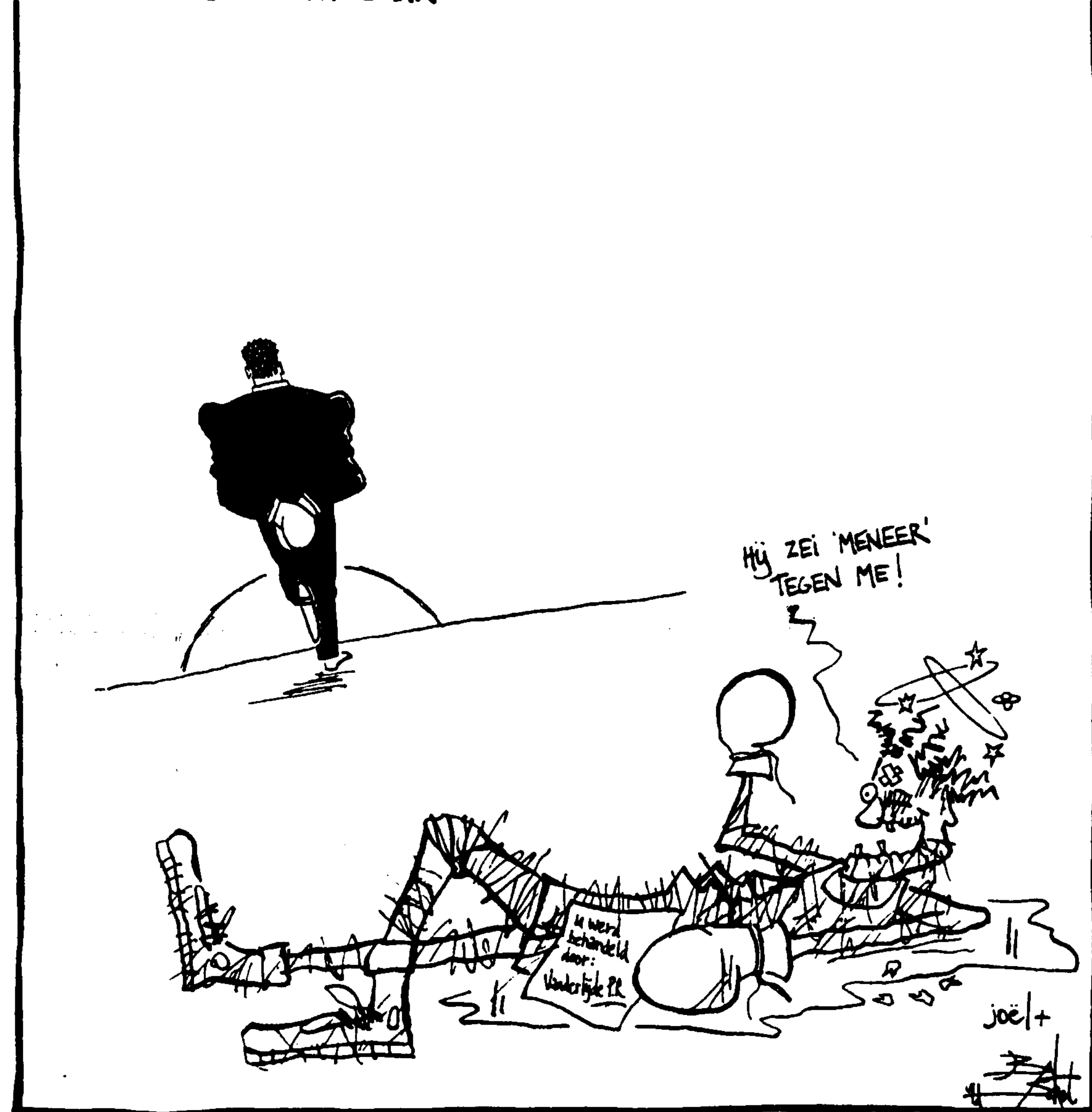
Boksen is evenmin een sport waarbij veel doden vallen. Pas na paardesport, parachutespringen, hanggliding, bergbeklimmen, en motorracen volgt de pugilistiek met tien doden per jaar over de hele wereld. In 1951 overleed voor het laatst een bokser in een Nederlandse ring. Volgens onderzoek treedt ruim zestig procent van de boksblessures op aan hoofd en nek. Bij een flinke klap tegen het hoofd bewegen de hersenen ten opzichte van de schedel en kan accute beschadiging van de hersenen optreden. Er is dan sprake van — letterlijk — een hersenschudding, soms gepaard gaande met bewusteloosheid en geheugenverlies.

Microscopisch kleine hersenbeschadigingen kunnen op den duur een merkbaar effect hebben. Vooral bij boksers die menen veel klappen te kunnen incasseren, blijkt aan het eind van hun carrière dat zij 'sufgebeukt' zijn. Neuropsychologische experts proberen in een steeds vroeger stadium beschadigingen bij boksers te signaleren. Indicatoren zijn reactiesnelheid, het korte en lange termijn geheugen, de spreeksnelheid en het concentratievermogen.

Opmerkelijk is dat de beste boksers, degenen die in de nationale amateurselectie zitten, weinig of niets mankeren. Juist degenen die op een lager niveau boksen, incasseren de meeste klappen.

De medische controle bij het boksen is strenger geworden. Sinds december 1988 mag niet alleen de scheidsrechter maar ook de bij een wedstrijd aanwezige arts het gevecht staken. Bijvoorbeeld als een bokser 'aangeslagen' is. Het publiek vindt dat niet altijd even leuk. Soms kan de boksbond een startverbod uitvaardigen. Een speler die knock-out is gegaan, mag acht weken lang niet aan wedstrijden meedoen. Overigens eindigt slechts vier procent van alle wedstrijden in een knock-out. Bij een knock-out wordt het bewustzijnscentrum tijdelijk uitgeschakeld, maar dat betekent nog niet dat er hersenschade is. Het is vaak schadelijker om een hele serie klappen te krijgen, waarmee je net niet knock-out gaat.

Bron: *Kijk*, mei 1991.

Vorig jaar wisselde Vanderlijde van trainer. Het experiment van krachtsportexpert Michel van Halderen om van Vanderlijde een superzwaargewicht bokser te maken (boven de 91 kilo) was mislukt.

De bokser. 'In die tijd werd ik bewust zwaarder, ik deed veel meer aan krachttraining, je krijgt meer spiermassa maar je wordt ook dikker. Ik werd bovendien traag. Ik kreeg klappen voor mijn kop die ik vroeger niet kreeg. Ik zag die dreunen wel aankomen, maar voor ik kon reageren lag ik al op mijn kont zoals dat in bokstermen heet'. Het verschil in visie liep eind vorig jaar uit op een breuk.

Van Halderen zocht het in de kracht en de conditie, Vanderlijde zocht het in de snelheid en de techniek. De Duitse Frits Sduneck is nu de trainer. Nadelig heeft die wisseling niet uitgewerkt. Vanderlijde hield er een overbelaste schouder aan over, maar is terug naar zijn oude gewicht, haalde onlangs zijn derde Europese kampioenstitel in Goteborg binnen en voelt zich weer sneller.

Zijn ogen tintelen als hij zegt: 'Ik ben er weer helemaal klaar voor'. Zijn trainer zei onlangs: 'Arnold zal nu echt een killer- instinct moeten krijgen. Wie een tegenstander aanslaat moet hem ook 'kaputt machen'. Over de ronden gaan met een groggy tegenstander is een afgang voor je zelf'. De pugilist bokste brons, zilver en goud bij elkaar op Europees, mondiaal en Olympisch niveau en staat nu eerste op de Europese ranglijst en minstens derde op de wereldranglijst.

De absolute top dus. Er valt niet veel meer te winnen, alleen te verliezen. De overstap naar het professionele boksen lijkt dus gauw gemaakt. Toch niet. Vanderlijde lijkt de eeuwige amateur. Hij houdt van bezigheden buiten de boksring. En die bezigheden zijn velerlei.

Dat blijkt ook op de dag van het interview. In de ochtenduren was er de Rode Kruiscollecte in Eindhoven. Een goede actie die Vanderlijde samen met Yvonne van Gennip en Edwin Sturing (Vitesse) pro deo graag ondersteunt, zegt hij. Daarna heeft hij nog even gewerkt. Als pr-man van Masita-sportkleding onderhoudt hij contacten met gesponsorde groepen en handelt hij verzoeken af. Op het eind van de middag volgt nog een interview voor een artikel in het magazine van rookwarenproducent Philip Morris. Later in de week wacht een schnabbel in de vorm van het openen van een uitbreiding van het Center Parks-concern.

De bokser leunt achterover en zegt: 'Na het afgelopen kampioenschap voor de Europese titel heb ik nu wat meer tijd voor nevenactiviteiten, maar daarnaast ga ik gewoon door met twee maal per dag conditietraining.

In augustus begin ik me voor te bereiden op de wereldkampioenschappen in november. In het wedstrijdseizoen ga ik soms wel vier keer per week trainen in Duitsland. Daarna ga ik mij richten op de Olympische Spelen van Barcelona volgend jaar. Dat zie ik voorlopig als het hoogtepunt in mijn amateur-carrière, het is in een risicovolle als bokser een unieke sentatie als je voor de maal mee mag doen aan Olympiade, vind ik. Zo amateurboksen bepaalde manier van Om dat op te geven professionele kant op te moet er wat tegenover Financieel'.

Regilio Tuur is wél geworden en timmert aan de weg. Hij doet het in Amerika naar het sch

'Ik ben niet jaloers, als je bedoelt. Tuur is goed met zijn eigen carrière. een rechtse directe, heeft profstijl, heeft er altijd gedroomd om beroeps worden. Als amateur zou minder kans hebben en zou hij zeker geen pioen zijn geworden. het zijn keuzes die je ma Ik had nu ook in de kunnen zijn, maar ik ben tevreden met wat ik tot toe heb bereikt. Bij de p zijn alleen de bovendste echt goed. De rest versl ook, dat weet ik gewoon'.

Maar zou jij het echt als p gehaald hebben?

Vanderlijde lacht: 'De m ingen darover zijn verde Ik ben geen knock-o vechter, maar ik beschik over een goede techniek veel, heel veel ervaring. de Spelen in Seoul had bijna een contract voor carrière in Amerika. Fin cieel was het zeer inte sant, maar op het laat moment kreeg ik in de g dat het tussen de prom en mijn manager niet kl en heb ik de deal n gesloten.

Het was een goede aanb ding. Ze zouden twee ton p jaar in mij investeren. D kan je je auto, huis, eten je eigen promotie regelen en het leuke was ik het niet hoefde terug betalen. Meestal moet wel, want prof boksen pure business. Ik heb deur naar het prof-bok nog niet dichtgedaan, m ik probeer ook op het ma schappelijke vlak wat m zekerheden te krijgen. pr-gebied bijvoorbeeld. Ik daar graag in verder gaan'.

Je hinkt dus heel bewust twee benen.

'Voor mij is prof-boksen n een droom geweest. Regilio wel. Die had post boven zijn bed hangen zijn idolen. Ik droomde topsport. Dat is een and instelling'.

Door wie word je in je ca rière beïnvloed?

'Ten eerste door mijn eig

Vervolg op pag.

SCOREBORD

1984: Olympische Spelen, Los Angeles: brons
1985: EK, Budapest: brons
1986: WK, Reno: zilver
1987: EK, Terino: goud
1988: Olympische Spelen, Seoul: brons
1989: EK, Athene: goud
1991: EK, Goteborg: goud
Verder werd Vanderlijde zevenmaal landskampioen zwaargewicht bij de amateurs.

MILIEU LEEFRUIMTE MAAR OOK GEBRUIKSRUIMTE

Antillen moeten aansluiting zoeken bij koplopers

Slechts evenwichtige ontwikkeling stap vooruit

EEN PAAR MAANDEN geleden verscheen een nota van het eilandgebied Curaçao onder de titel 'Vertrouwen en Maatwerk', die om verschillende redenen meer aandacht verdient dan zij tot nu toe heeft gehad. Ik wil in het hierna volgende, naar aanleiding van deze nota enige gedachten ontwikkelen met de bedoeling een bijdrage te leveren tot de meningsvorming over de toekomstige planning en beleidsvoorbereiding voor het eiland Curaçao.

Ook de nota 'Curaçao een stap omhoog' (Biesheuvel, Smit Kroes, v.d. Zwan) en de door de Nederlandse Antillen ingediende nota 'Een Ontwikkelingsmozaïek voor de negentiger jaren' geven daar volop aanleiding toe.

Wat de nota van het eilandgebied betreft wil ik aantekenen dat ik mij volledig kan aansluiten bij de hierin gepropageerde internationalisering van onze economie als doelstelling voor de toekomst: incorporatie in de wereldeconomie is de aangewezen weg voor onze verdere ontwikkeling.

= door dr R.A. Römer =

Terecht wordt in de nota Een Wereld van Verschil', die minister Pronk naar de Tweede Kamer heeft gestuurd opgemerkt dat met het wegvallen van de conflictsituatie tussen Oost en West en het faillissement van het communisme in Oost Europa, de weg thans open ligt voor de groei van een wereldeconomie, waar ook China 'nolens volens' aan zal moeten gaan participeren. Wij zullen op deze komende ontwikkeling moeten inspelen.

Integreren in de regio klinkt mooi als leuze, maar wij zijn er niet erg mee geholpen, omdat wij de regio op verschillende essentiële punten al ver vooruit zijn. Associatie met gebieden die een achterstand vertonen ten aanzien van de ontwikkelingen in de Westerse, en straks in de wereld-economie, kan ons nooit vooruit helpen. Dat betekent niet dat wij de regio de rug moeten toekeren; integendeel, onze integratie in de wereldeconomie zal een extra dimensie krijgen bij een 'spin off' naar de regio toe. Ik denk hier aan de haven, de luchthaven, het dok, etc.

Daarnaast is het ongetwijfeld zo dat wij een grote affiniteit hebben met de regio op cultureel gebied. Functionele samenwerking op het gebied van onderwijs en cultuur, gezondheidszorg etc. verdient onze bijzondere aandacht. Maar wij zullen ons wat betreft onze economische toekomst moeten richten op, en proberen aansluiting te vinden bij de koplopers.

COMMUNICATIE

Dat het functioneren binnen de wereldeconomie de kwaliteit van de telecommunicatie tot een top-prioriteit maakt, behoeft geen betoog. In de 'global village' gaan snelle communicatie en uitwisseling van data een hele belangrijke rol spelen.

Wij zijn wat betreft de infrastructuur voor de telecommunicatie vrij goed voorzien, ook in vergelijking met verschillende grote landen in de regio. Maar hebben nog niet het niveau bereikt om concurrerend op wereldniveau te kunnen functioneren.

De situatie werd mij onlangs door een expert op dit gebied als volgt gekenschetst: 'A reasonable system looking to the past; looking to the future not up to standard'. Er is dus wat dit betreft nogal wat werk aan de winkel.

Mijn gedachten lopen wat betreft het ontwikkelingsbeleid nogal parallel aan de beleidsvisie ontvouwd in de nota 'Curaçao een stap omhoog'. Op pag. 35 en 36 worden prioriteiten genoemd. Waar ik vooral de aandacht voor wil vragen, is voor wat hierin genoemd wordt de 'institutional strengthening' die noodzakelijk is om een efficiënte en hoogwaardige publieke sector te krijgen. Ongetwijfeld is opleiding van eigen mensen hiervoor nodig. Evenmin is het aan twijfel onderhevig dat technische bijstand op dit gebied van groot belang kan zijn.

Maar onder een efficiënte en hoogwaardige publieke sector wil ik ook verstaan een overheid met een hoog sturend vermogen. Daar bedoel ik niet mee een dirigistisch beleid; geen onnodige bemoeiingen, dus met de private sector; maar wel een diligent inspelen op de belangen van de verschillende sectoren en een afwegen van deze belangen tegen de achtergrond van de ontwikkelingsdoeleinden.

Een 'conditio sine qua non' is dan wel dat er duidelijke ontwikkelingsdoeleinden worden geformuleerd aan hand waarvan de belangen kunnen worden afgewogen. Ook de behoefte bepaling voor de financiering van de gewilde ontwikkeling kan dan op verantwoorde wijze plaatsvinden.

In het kort gezegd komt het erop neer dat wij duidelijke antwoorden moeten formuleren op vragen als: Waar willen wij naartoe? Wat zullen we daarvoor moeten doen? Hoeveel gaat dat kosten? En, hoe moet dat gefinanciërd worden?

Deze gedachte treffen wij ook aan in de nota over ontwikkelingssamenwerking die hierboven werd genoemd. Hierin wordt expliciet als een van de oorzaken van een onbevredigende ontwikkelingsrelatie met Nederland, de afwezigheid van een ontwikkelingsbeleid genoemd. (pag. 33-35)

MILIEU

Wat betreft de afweging van belangen wil ik het volgende voorbeeld noemen. Momenteel is 'world wide' een discussie gaande over ontwikkeling en milieu. Ook op Curaçao is dit terecht een 'hot issue'. Wat echter bij de discussie over het hoofd wordt gezien is dat milieu bescherming een integreerend deel van ieder verantwoord ontwikkelingsbeleid moet uitmaken.

Het milieu is een zeer beperkt substitueerbaar natuurlijk goed en moet dan ook als zodanig worden gewaardeerd in de ontwikkelingsplanning. Maar aan de andere kant is het milieu behalve leefruimte ook economische gebruiksruimte. Ook om deze reden moet er voorzichtig mee om gesprongen worden. Het is als een boek dat maar eenmaal gelezen kan worden, als men het blad heeft omgeslagen dan kan men het (in de meeste gevallen) niet meer terugslaan.

Als ik zo de discussies volg, dan vraag ik mij af of op Curaçao het rapport 'Our Common Future' van de V.N. commissie 'Environment and Development' onder voorzitterschap van Mw. Gro Brundtland wel voldoende bekend is. De schijntegenstellingen tussen milieu en ontwikkeling komt daarin uitgebreid aan de orde.

En wat betreft het milieu, laten wij vooral niet vergeten dat naast het natuurlijke milieu ook het gebouwde milieu, zoals dat in de loop der eeuwen is ontstaan, met voorzichtigheid behandeld moet worden.

ARNOLD VANDERLIJDE

Vervolg van pag. 8

...erstand en intuïtie. Oh man, dat is zo belangrijk. Ik doe aan positief denken. Ik lees veel over het beïnvloeden van je bewustzijn en je onderbewustzijn. Natuurlijk heeft ook mijn trainer invloed op me en mijn vriendin en de familie. Soms vraag ik hen om raad, maar uiteindelijk beslist ik toch zelf, op intuïtie. Door de pers word ik ook beïnvloed maar meer in die zin dat ik 'geprikkeld' werd door zowel negatieve als positieve verhalen. Dat houdt me wakker.' Hij krijgt plotseling dat pr-toontje dat een journalist argwanend maakt en hij zegt, veralgeniserend: 'De media zijn enorm belangrijk, ze geven een imago door aan het volk, een boodschap die het publiek overneemt, hun aandacht betekent een stuk erkenning voor me als sportman'.

Natuurlijk ben ik geboren Limburger en Nederlander, maar toch heeft Suriname mijn interesse. In 1989 maakte ik voor de televisie een reportage in Suriname. In het kader van terug naar je roots. Ik kende het land niet, maar de kennismaking was toch leuk. Er ligt toch een stukje van me. Niet zo zeer emotioneel, maar meer in die zin dat ik me met het land verbonden voel. Na zo'n reis begrijp je ook meteen weer hoe het komt dat bij ons thuis de deur altijd open stond. Als er voor vier man was gekookt en er kwam onverwacht bezoek, dan werd het eten gewoon gedeeld'.

Thuis betekent voor Arnold: Jos, Ed, Henk, Petra, Edith, een Rotterdamse moeder en een Creoolse vader die te boek staat als 'de eerste Surinamer in Limburg'. Jarenlang werkte pa Vanderlijde in de mijnen.

...E BOKSENDE GENTLEMAN

HIJ ZEI 'MENEER' TEGEN ME!

Sport was de normaalste zaak van de wereld in het gezin. Vanderlijde — weer languit achteroverleunend — valt even uit zijn rol van geïnterviewde, dwaalt af met zijn gedachten en begint een geanimeerd gesprek over het fenomeen: de huidskleur. 'Weet je wat ik niet begrijp? Hoe je vader donker kan zijn en je moeder blank en slechts de helft van de kinderen halfdonker en de andere helft praktisch blank is. Dat kan toch niet? Bij ons thuis maakten we daar altijd grapjes over. Dan plaagden we onze moeder en suggereerden dat de melkboer er toch echt meer van moest weten'.

Nooit een nock-out in de ring, maar die foto's van Moskou waar de vechter Vanderlijde aangeslagen ter canvas stort, dat is pijnlijk. Hoe voelt een klap aan?

De knokkels van de bokser kloppen af. 'Ik ben nog nooit van de wereld geweest, heb nooit sterretjes gezien, ben nooit in een zwart gat gevallen. Die klap in Moskou die jij bedoelt, heb ik dan ook bewust meegemaakt. Ik zag nog heel helder de scheidsrechter en de speler in de andere hoek. En toch werd de wedstrijd gestaakt. Een klap voel je meestal niet. Dat komt omdat je zo geconcentreerd bent. Vaak ga je ook mee met de stoot en lijkt de klap erger dan hij in werkelijkheid is'.

Ben je niet bang voor letsel?

'Bang niet, wel alert. Als je bang bent, moet je niet boksen. *The nobel art of self-defence* is een zaak van een goede voorbereiding, goede voeding, veel rust en goed trainen'.

Maar hoe zit het dan met die sufgebeukte boksers?

'Je moet naar hun geschiedenis kijken. Dan blijkt dat het gaat om boksers die veel klappen denken te kunnen incasseren, jongens die na een zwaar gevecht te snel weer beginnen. Bovendien speelt alcohol een rol'.

Heb je zelf mensen zien aftakelen?

'Eigenlijk valt het allemaal reuze mee. 98 Procent van de boksers komt goed terecht, ook maatschappelijk. Het is slechts die twee procent die als negatief voorbeeld wordt aangehaald. Een mens kan veel hebben, een maand veel rusten en slapen: dan komt het wel weer goed. Aan de andere kant is elke klap ongezond, dus het betekent niet dat ik lekker klappen ga incasseren. Ik heb ook nooit dat ik niet weet waar ik ben. Ik vergeet wel eens wat, maar dat is normaal. Dan maak ik er wel een grap over. Het zal wel door het boksen komen, zeg ik dan. Dan zie je ze kijken'.

Maar dat je zo langzaam praat, heeft dat dan niks met het boksen te maken?

'Zo'n vraag is me nog nooit gesteld. Ik praat altijd zo hoor. En ik kan nog redelijk goed uit mijn woorden komen dacht ik zo. Het komt ook door die zachte g, dat Limburgse. Daardoor ga je vanzelf langzaam praten. Maar', en hij leunt vertrouwelijk voorover, 'ik ken ook echt wel effe snel prate in een ander taaltje as ut moet. Echt wel, niet dan?' De bokser is spontaan Rotterdammer geworden.

Zeg eens eerlijk, wat bind je van Rocky één-tot-en-met-vijf?

'Bwoah, dat is entertainment, spanning en sensatie'.

Maar is het een leugen of een karikatuur?

'Een leugen. Wat je in die films ziet, stelt boks-technisch helemaal niets voor. In die film zie je dat iemand een klap krijgt en zijn wenkbrouw scheurt. Het bloed spat werkelijk in het rond. Of hij krijgt een dreun van een uppercut die helemaal vanuit de knieën omhoogkomt. Geloof me, als je in werkelijkheid zo'n klap krijgt, sta je nooit meer op. Het heeft allemaal niets met boksen te maken. Gelukkig niet'.

Wie is eigenlijk je favoriete bokser?

'Sugar Ray Robbinson. Dat was een grote ster. Hij was de eerste die dansend bokste. Voor Mohammed Ali heb ik ook veel respect. Hij heeft de bokssport geweldig gepromoot'.

Je meest favoriete vrouw?

'Mijn vriendin, anders krijg ik vanavond ruzie thuis', grinnikt de BN (Bekende Nederlander).

En welke vrouw is nog meer favoriet bij jou?

Vanderlijde krijgt een big smile: 'Eh, mijn moeder. Echt. Want in feite zijn je ouders je eerste sponsors. Zij geven je je eerste aanzet in het leven, ze kleden je, geven je eten, brengen je naar school. Daar moet je respect voor hebben'.

Mario Lenieux grote afwezige

IJSHOCKEY / PITTSBURGH - Mario Lemieux, sterspeler van NHL-kampioen Pittsburgh Penguins, is de grote afwezige bij de strijd om de Canada-Cup (begin september in Toronto). De revalidatie van de 25-jarige topschutter, die twee maanden geleden een rugoperatie onderging, duurt langer dan verwacht. Lemieux mag pas in september de training hervatten.

Bursalen beter voorbereid

Vervolg van pag. 1

meerdere jaren. Er zat nu bijvoorbeeld veel te weinig in over beroepskeuze en opleidingen en over keuze-motivatie. Dat hebben we eruit moeten laten, omdat iedereen al een opleiding gekozen had.'

NEGATIEVE KEUZE

Oliva: 'Veel studenten maken een negatieve keuze. Ze willen van het eiland af. We hebben met de dekanen gesproken. Er moet een vast informatiecentrum komen over alle opleidingen e.d. in Nederland, wat goed bijgehouden wordt. En het beroep van dekaan moet serieuzer worden genomen. We hebben gehoord dat een dekaan op dit moment maar een uur krijgt voor 100 leerlingen. Dat betekent dat een dekaan een groot deel van zijn vrije tijd eraan moet opofferen.'

Veel studenten halen het eerste jaar niet door aanpassingsproblemen.

Harry: 'We hebben zelf ook veel geleerd. Vroeger was een Antilliaan een van de vele buitenlanders, nu begrijpen we hun problemen beter. De scholen zijn ook aan het veranderen. Ze worden klantvriendelijker, omdat ze belang hebben bij de resultaten. Het blijft echter een moeilijk probleem. Nederland is niet het paradijs waar je van de een naar de andere opleidng kunt zwerven en waar je altijd wel met een diploma vandaan komt.'

Oliva: 'Mavo-leerlingen zijn ook nog wel heel jong om al op eigen benen te staan. Ze worden meteen in het diepe gegooid. Een van de dekanen zei ook dat hij ze aanraadde eerst maar de havo te gaan volgen.'

Harry: 'Jongeren worden hier veel meer aan de hand gehouden, thuis en op school. Ze komen in Nederland in een veel hardere maatschappij terecht. Daarom is het belangrijk ook de ouders bij het project te betrekken. En daarom zitten er ook zoveel sociale vaardigheden in het project. Nu is dat een van de angels, waardoor studenten mislukken. Ze moeten ook oefenen: hoe los ik zelf problemen op, hoe ga je met klasgenoten om. We laten verschillende stijlen zien. Hoe kun je je gevoelens uiten. Hoe ga je om met conflicten om. Allemaal onderdelen die je in Nederland hard nodig hebt. De docenten vroegen zich ook al af of het wel om een taalvaardigheid ging en niet meer om lef, om durf. Daarmee wil ik niets positiefs of negatiefs zeggen over de cultuur hier. In Nederland geven ze misschien wel veel te vlug en te vaak hun mening, ook als ze ergens geen verstand van hebben. Ze zijn daar te individualistisch. Er zou wat meer groepswerking nodig zijn.'

Oliva: 'Het grote project heeft drie hoofdthema's. Het eerste is de studie- en beroepskeuze, het tweede Nederlandkunde en het derde studie-opleiding en studieomgeving. Over dat laatste hebben we het nog niet zo gehad. We hebben geprobeerd een korte afspiegeling te maken over onderwijsvormen, b.v. hoorcolleges en samenvattingen daarvan maken, werkgroeponderwijs en discussies voeren, probleemoplossen via de zevensprongmethode, in Nederland veel gebruikt in probleemgestuurd onderwijs. Het is moeilijk voor studenten er zich een voorstelling van te maken. Ze krijgen ook zo veel informatie tegelijk. Waarschijnlijk wordt dat ze pas later duidelijk.

Het is ook allemaal veel te veel. Eerst examen, dan deze cursus, dan de reis, dan 1 dag dit, twee dagen dat, een dag dit, acht dagen dat, het is te veel. We hebben het idee dat het beter is ze in verschillende ploegen naar Nederland te laten gaan. Degenen waarvan de opleiding het eerst begint, kunnen dan eerder gaan. Dan hebben ze ook even de tijd om rond te te kijken in Nederland.'

FILM

Sedukal heeft een filmploeg naar Nederland gestuurd om opnamen te maken over allerlei onderwijsvormen en ook over het leven van Antilliaanse studenten in Nederland. Die film was nog niet klaar toen de cursus gegeven werd en is later via Telecuracao in afleveringen van 45 minuten 's avonds vertoond.

Wist u dat die film gemaakt werd?

Oliva: 'Ja, we hadden erop gerekend hem te gebruiken. Er zou iedere dag een stuk video vertoond worden.'

Harry: 'We hebben het programma een week van tevoren nog moeten bijstellen, toen bleek dat de montage niet klaar was. Er waren nog meer dingen niet klaar.'

Wat kunnen wij na dit eerste experiment concluderen?

Harry: 'Ik vond het heel avontuurlijk, boeiend en verrassend. Ik heb gemerkt, en als ik dat eerder had geweten hadden we er meer rekening mee gehouden, dat er veel behoefte bestaat aan praktische informatie van studenten die al studeren in Nederland. Langzamerhand voelde ik ook meer bij docenten en dekanen de overtuiging komen van het belang van houding en sociale vaardigheden voor het slagen van de studie in Nederland. Het was voor ons inderdaad een experimenteel programma. We hebben veel ontdekkingen gedaan waar we voorlopig mee vooruit kunnen. Eind december verschijnt het rapport met voorstellen voor de toekomst. We hebben daarvoor een schat aan materiaal. Het is geworden wat ik ervan verwacht had, alleen is me de motivatie van de studenten wat tegengevallen.'

Oliva: 'Die is me juist meegevallen. Zelfs dat ze er überhaupt aan meegedaan hebben. Ze hadden het in Nederland nooit gepikt dat ze zo laat gewaarschuwd werden. Het is goed dat ze desondanks en terwijl ze zoveel andere dingen aan hun hoofd hebben, toch zo goed gereageerd hebben.'

Harry: 'Het tijdstip was ook ongunstig. Ze hadden net het examen gedaan en dan werd het ook nog verplicht gesteld. We mogen inderdaad blij zijn dat er zoveel hebben meegedaan.(440 jongelui uit Curacao, Bonaire en St.Maarten).

Oliva: 'Wat me ook opviel, is dat er zo veel mogelijk is op Curacao, dat er zo veel op het laatste ogenblik nog geregeld kan worden, en dat men daarbij bereid is met volle inzet mee te doen. Het is het leukste project dat ik ooit heb meegemaakt...'

ONDER DE LOUPE

Dinosaurus: monster dat ontzag inboezemt

= door Victor Hafkamp =

DE DINOSAURUS heeft door de jaren heen de mensheid zoveel ontzag ingeboezemd, dat makers van een bepaald genre griezelfilms kostbare producties rond dit voorhistorische monster bouwden. In die films zien we het reusachtige dier soms hele torenflats in een simpele vuistgreep vermorzelen. Dat is allemaal sterk overdreven, want hoe groot de dinosaurus ook geweest mag zijn, een vernietigend monster is het volgens deskundigen niet geweest.

De naam dinosaurus is 150 jaar oud. Hij werd bedacht door een Britse onderzoeker, professor Richard Owen, die de anatomie van dode dieren uit de Londense Zoo onderzocht. Het woord is afgeleid van 'deinos' en 'sauros', Grieks voor resp. 'vreesaanjagend' en 'reptiel'. Tot de dinosauriërs horen zeven groepen fossiele reptielen. Vijf ervan zien we op de postzegels die de Britse PTT 20 augustus laat verschijnen als een eerbetoon aan Owen en tevens omdat de eerste overblijfselen van de giganten van weleer in de eerste helf van de vorige eeuw in Britse bodem werden aangetroffen.

Op de Britse exemplaren staan achtereenvolgens: de iguanodon (22 pence), de stegosaurus (26 p.), de tyrannosaurus (31 p.) de protoceratops (33 p.) en de triceratops (27 p.). Op de plaatjes staan geraamtes of delen daavan van de voorhistorische monsters.

Onderaan links is hun afmeting ten opzichte van de mens in beeld gebracht. In Brazi'ië verschenen in juni twee zegels met afbeeldingen van dinosauriërs, de vleesetende teopode en de herbivoor sauropode (45 en 350 cruzados).

De zegels, evenals twee andere van 45 cruzados met afbeeldingen van slangen, kwamen uit in de reeks 'nationale musea'.

In het Britse Zuidpoolgebied werd onlangs op vier zegels ook aandacht geschonken aan het tijdperk van de dinosauriërs. Voor dat gebied kwamen waarden van resp. 12, 26, 31 en 62 pence uit. Op de afbeeldingen de nothofagus, de hypsilodont, de Haai-achtige chlamydoselachus en de mosasaurus en plesiosaurus.

Dan is er ook nog een uitgifte van de Turks en Caicos-eilanden in het Caribisch gebied. Daar verschenen vier zegels met uitgestorven diersoorten: de proto- hydrochoerus, de prothylacynus, de thoaterium en de tocodon (5, 15, cents, 1 en 1.50 dollar). De mesosaurus komt verder nog voor op een velletje van 2 dollar.

Van dit thema zijn in de loop der jaren heel wat zegels verschenen. Een van de laatste uitgiften van de voormalige DDR bijvoorbeeld, gewijd aan 100 jaar natuurkundig museum, toonde uitsluitend geraamtes van pre-historische fauna. De dicraosaurus, de kentrurosaurus, de dysalotosaurus en de brachiosaurus waren afgebeeld op zegels van 10, 25, 35, 50, 85 pfennig en een velletje.

De Rotterdammer Rob Cornelisse heeft eind vorig jaar een boekje gepubliceerd, waarin hij alle uitgiften uit dit gebied opsomt. Uit dat boekje blijkt dat er weliswaar in verscheidene landen in de loop der jaren zegels rond dit thema zijn verschenen, maar dat het toch nog een overzichtelijk geheel is en voor geïnteresseerden de moeite van het verzamelen waard.

De Amerikaanse post gaf 2 juli een zegel van 29 cents uit ter ere van alle vrouwen en mannen die zich hebben ingezet in de strijd in de Golf, in militaire kringen bekend als de operaties 'Desert shield' en 'Desert storm' die werd uitgereikt aan alle militairen die aan de strijd in de Golf deelnamen.

Ook het Stille Oceaaneiland Palau dat een Commonwealth-relatie met de Verenigde Staten heeft, kwam in juli met een uitgifte die de Golfoorlog tot thema had. Het gaf een velletje van negen zegels van elk 20 cents uit met afbeeldingen van militaire vliegtuigen en oorlogsschepen, maar ook met het portret van president George Bush.

DEUTSCHLANDLIED

Het 'Deutschlandlied' heeft sinds de Tweede Wereldoorlog nog nooit uit zoveel Duitse kelen geklonken als sinds de hereniging van beide Duitslanden eind vorig jaar. 'Das Lied der Deutschen' is dit jaar aan zijn 150ste verjaardag toe. Tekstdichter is August Heinrich Hoffmann von Fallersleben. Hij schreef het volkslied op muziek van Jozef Haydn. Het was eigenlijk als lofzang op keizer Franz de Tweede bedoeld. Het lied werd op 11 augustus 1922 officiëel tot Duitse volkslied verheven. Na de val van Nazi-Duitsland werd het enkele jaren verboden, maar in 1952 weer in ere hersteld mede dankzij de druk van de toenmalige president en bondskanselier van West-Duitsland, Theodor Heuss en Konrad Adenauer.

Nu het DDR-volkslied 'Auferstanden aus Ruinen' (uit ruïnes opgestaan) in het archief is verdwenen, is 'Deutschland über alles' weer de nationale Duitse hymne. De Duitse post is de laatste jaren weer wat nationalistischer aan het worden gezien de recente uitgiften. Daarom is het niet verwonderlijk dat zij voor 8 augustus een zegel van 100 pfennig voor het 150-jarige 'Deutschland-lied' op het programma heeft gezet. Op het ontwerp staat de derde strofe van het lied naast het portret van Hoffman van Fallersleben.

Religieuze onderwerpen zijn op de zegels van de Oosteuropese landen jarenlang een onomstreden taboe geweest. Maar de veranderde tijden in de vroegere communistische wereld hebben ook belangrijke wijzigingen in de teneur van de postzegeluitgiften met zich meegebracht. Hongarije heeft nu de gelegenheid aandacht te schenken aan het kerkelijke leven in het land.

Deze maand bezoekt de paus Hongarije, de oudste christelijke natie van Europa. Voor die gelegenheid gaven de Hongaarse posterijen in juni vijf zegels uit met als thema 'Hongaarse Maria Genade-oorden'. De paus gaat de oorden alle bezoeken. De afbeeldingen van Maria op de zegels van 7, 3x12 en 20 forint zullen de kenners van Hongaarse zegels doen denken aan vroeger, toen de patrones van Hongarije op meerdere zegelontwerpen voorkwam. Polen gaf 2 juni twee zegels (1000 en 2000 zloty) uit voor het bezoek van de paus aan zijn geboorteland, het tweede bezoek sinds hij op de hoogste kerkelijke troon in Rome zetelt.

In april kwamen in Polen zes zegels uit (500, 700, 1000, 1500, 2000 en 2200 zloty) met ikonen, waarvan drie er de beeltenis van Maria tonen. Er komen regelmatig zegels uit met religieuze motieven of ter gelegenheid van kerkelijke jubilea. Zo herdenken de posterijen van Papua Nieuw Guinea 7 augustus het eeuwfeest van de locale Anglicaanse kerk. Dat gebeurt op zegels van 21, 40 en 80 toeas.

Schaken

Piket prolongeert

= door Jules Welling =

DE LEIDSE GROOTMEESTER Jeroen Piket heeft in Eindhoven zijn nationale schaaktitel geprolongeerd. Hij bleef collega-grootmeester John van der Wiel uit Bergen op Zoom een half puntje voor. De derde grootmeester, Paul van der Sterren uit Amsterdam, eiste het brons voor zich op. Bij afwezigheid van Jan Timman, Genna Sosonko en Hans Ree onderstreepte de gevestigde orde daarmee zijn voorlopige suprematie.

In Piket heeft Nederland een voorbeeldige kampioen: een schoolvoorbeeld van het opleidingssysteem van de KNSB. Eerder veroverde hij in alle jeugdklassen de nationale titel en met dit succes bij de Senioren, bewees hij dat zijn titel van vorig jaar geen uitschieter was. Op de laatste ratinglijst had hij al 2550 Elopunten. Deze maand verschijnt de nieuwe lijst en daarop zal hij 2585 achter zijn naam hebben staan, het-geen een goede indicatie is voor zijn aanhoudende progressie.

De 2600-grens, die beschouwd wordt als criterium voor de absolute wereldtop, komt zienderogen binnen zijn bereik. Hij mag zich inmiddels na Jan Timman (2630) afgetekend de tweede speler van Nederland noemen.

Voor het eerst in de geschiedenis werd het toernooi in Eindhoven gehouden, in het businesscentre van het Philips-stadion — Philips sponsort het toernooi samen met de publieksomroep AVRO — en dat is de deelnemers uitstekend bevallen. De afgelopen jaren vormde de AVRO-studio in Hilversum steeds het decor van de strijd. Mede in verband met het 100-jarig bestaan van Philips verhuisde het evenement naar Eindhoven. Inmiddels is al zeker dat Eindhoven ook volgend jaar als gastheer zal optreden.

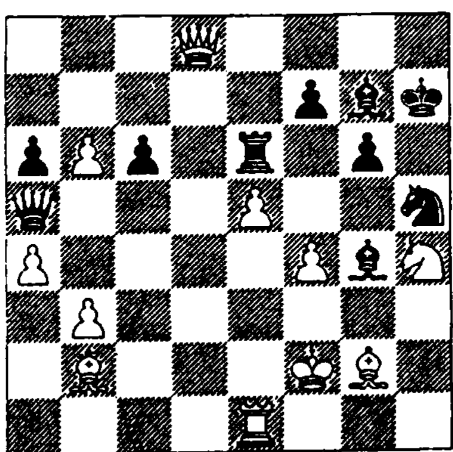
Piket was het hele toernooi aan de leiding te vinden, ondanks een nederlaag tegen het 18-jarige talent Loek van Wely uit Heesch. Deze atheneumscholier debuteerde op dit niveau en deed dat voortreffelijk, uiteindelijk eindigend op een ongedeelde vijfde plaats, een half punt achter zijn clubgenoot Johan van Mie uit Eindhoven.

De genoemde vijf (Piket, Van der Wiel, Van der Sterren, Van Mie en Van Wely) hebben zich rechtstreeks geplaatst voor de eindstrijd van volgend jaar en ontspringen de onzekere dans van de voorwedstrijden (halve finales), die door veel spelers als een ware loterij worden ervaren en niet geheel ten onrecnte.

Uitslag: 1. Piket 8, 2. Van der Wiel 7½, 3. Van der Sterren 7, 4. Van Mie 6½, 5. Van Wely 6, 6. Nijboer 5½, 7/9. Hoeksema, De Boer, Brenninkmeyer 5, 10. Bosboom 4½, 11. Kuijff 3½, 12. Pieterse 2½. Hier volgt een selectie van partijen: Wit: Piket, zwart: Kuijf.

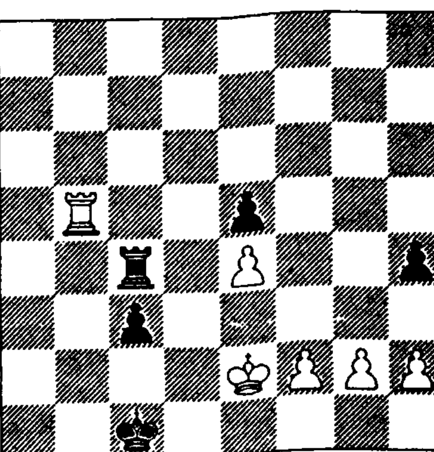
1. c4 c6 2. d4 d5 3. Pf3 e6 4. Pc3 Pf6 5. e3 Pbd7 6. Ld3 dxc4 7. Lxc4 b5 8. Ld3 a6 9. e4 c5 10. e5 cxd4 11. Pxb5 Pg5 12. Pd6 Lxd6 13. exd6 Pc5 14. b4 Pxd3 15. Dxd3 e5 16. De4 Tb8 17. Pxe5 0-0 18. Pc6 Dxd6 19. Lf4 Df6 20. Pxb8 Lf5 21. Df3 Te8 22. Kf1 Dg6 23. h3 Pf6 24. Kg1 Le4 25. Dg3 Df5 26. Lc7 Lb7 27. Kh2 Ph5 28. Thel Tf8 29. Dd6 h6 30. Dxd4 Dg5 31. Dg4. 1-0 (0:59-1:33).

Wit Piket, zwart: Van Wely
1. d4 Pf6 2. Pf3 g6 3. c4 Lg7 4. g3 0-0 5. Lg2 d6 6. 0-0 Pbd7 7. Dc2 e5 8. Td1 exd4 9. Pxd4 Te8 10. Pc3 a6 11. b3 Tb8 12. Lb2 Pe5 13. Td2 h5 14. Tf1 h4 15. Pd5 Pfd7 16. e4 hxg3 17. hxg3 Pg4 18. Te1 c6 19. Pe3 Pde5 20. Pxg4 Lxg4 21. f4 Pd7 22. Pf3 Pf6 23. e5 Lf5 24. Dd1 Pe4 25. Td4 Pxg3 26. Txd6 Db6 27. Dd4 Da5 28. Kf2 Ph5 29. Ph4 Lg4 30. c5 Te6 31. a4 b6 32. Td8 Txd8 33. Dxd8 Kh7 34.

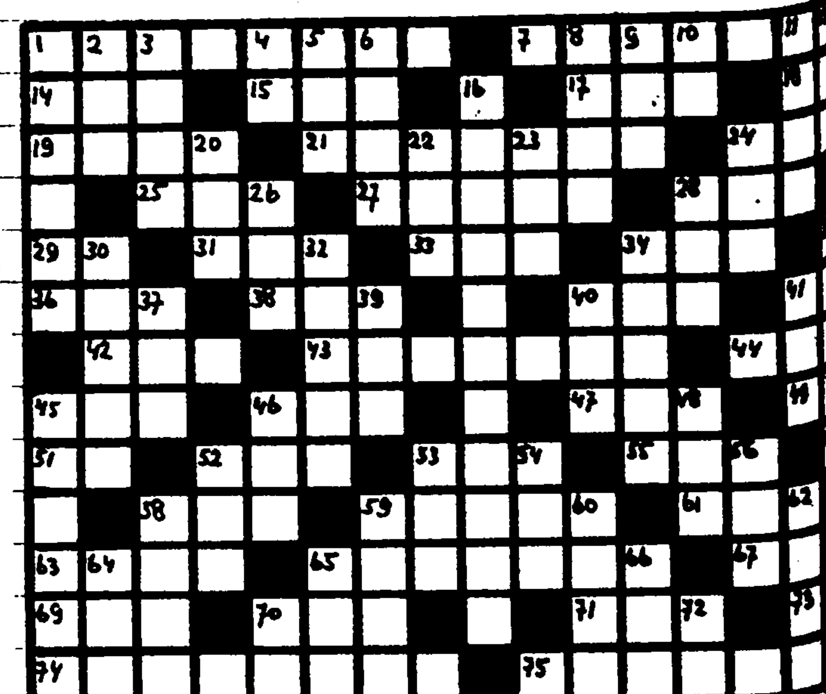
cxb6 34... Lf6 35. b4 Dxb4 36. Te4. 0-1 (1:57-1:54).

Wit: Van der Wiel, zwaer: Piket.
1. e4 d5 2. exd5 Dxd5 3. Pc3 Da5 4. d4 Pf6 5. Pf3 Pc6 6. Lb5 Pe4 7. Dd3 Pxc3 8. bxc3 a6 9. Lxc6 bxc6 10. Pe5 f6 11. Pc4 Df5 12. La3 a5 13. 0-0 Dxd3 14. cxd3 Lf5 15. Tfd1 Kd7 16. Tab1 Le6 17. Kf1 h5 18. Tb2 h4 19. Pd2 Lf5 20. Ke2 g5 21. Pe4 Lxe4 22. dxe4 e6 23. Lxf8 Thxf8 24. c4 Tfb8 25. Tdb1 Tb4 26. Kd3 c5 27. dxc5 Kc6 28. a3 Txb2 29. Txb2 Td8 30. Ke3 Kxc5 31. Tb5 Kxc4 32. Txa5 c5 33. Ta6 e5 34. Txf6 Td3 35. Ke2 Txa3 36. Tg6 Kd4 37. Txg5 Ta2 38. Kf3 c4 39. Tg8 c3 40. Td8 Kc4 41. Ke3 Ta1 42. Tc8 Kb3 43. Tb8 Kc2 44. Ke2 Ta4 45. Ke3 Tc4 46. Tb5 Kc1 47.

Ke2 47... c2 48. f3 Td4 49. Txe5 Td2 50. Ke3 Txg2 51. f4 Kd1 52. Td5 Ke1 53. Tc5 Txh2 54. f5 Te2 55. Kd4 h3 56. f6 h2 57. f7 h1D. 0-1 (2:59-2:46).

KRUISWOORD PUZZ

HORIZONTAAL: 1. Verschrikkelijk; 7. Omgekeerd; Europeaan; 15. Meubelstuk; 17. Europeaan; Gesloten; 19. Slot; 21. Huizen in; 24. Graanprodukt; Vis; 27. Inhoudsmaat; 28. Gom; 29. Boom; 31. Ge 33. Kunstwerk; 34. Mager; 35. Lidwoord; 36. Slokje; Overdreven modieus man; 40. Plant; 41. Meertje; Water en zeep; 43. Stedeling; 44. Jong dier; 45. Voe 46. Keukengerei; 47. Keurig; 49. Sportterm; 51. O lengtemaat; 52. Deel van een huis; 53. Soort onder 55. Afgunst; 57. Voorzetsel; 58. Medicijn; 59. Afvoe naal; 61. Broeiplaats; 63. Tocht; 65. Stof; 67. Pas; Wereldtaal; 70. Web; 71. Loot; 73. Ik; 74. Geno beleven; 75. Straatmuzikant.

VERTIKAAL: 1. Naar de mond praten; 2. Koor; Vulkaan; 4. Getij; 5. Maag; 6. Zelfingenomen; 8. Inwe orgaan; 9. Boom; 10. Bijwoord; 11. Groep mensen; Vrouwelijk dier; 13. Vet maken; 16. Waterplant; Waterkering; 22. Vragend voornaamwoord; 23. L tong; 24. Delfplaats; 26. Flauw; 28. Strik; 30. Weefsel bladvezels; 32. Kussenvulling; 34. Stekel; 35. Wapen; Duw; 39. Voorzetsel; 40. Onbepaald voornaamwoord; Zeedier; 45. Netjes; 46. Standvastig; 48. Matrasover 50. Wattenprop; 52. Tafel; 53. Mondstang; 54. Deel het hoofd; 56. Kledingstuk; 58. Schaakterm; 59. Ma 60. Muziekinstrument; 62. Zangpartij; 64. Plaats Gelderland; 65. Dof; 66. Griezelig; 68. Turks be hebber; 70. Muzieknoot; 72. Voorzetsel.

WINNAAR VORIGE WEE

Uit het grote aantal inzendingen van de Amigoe kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

H v. Bommel
Noord 2
Aruba

De winnar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur) Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermeld KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577,Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110
Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert L

OPLOSSING VORIGE WEE

HORIZONTAAL: 1. Pier; 4. Big; 7. Git; 10. Kamp; 14. 15. Oene; 16. Enak; 18. Lea; 19. La; 20. Los; 21. Mot; Pil; 25. St.; 26. Vak; 27. Lepel; 29. Lev; 51. Adem; Mee; 33. Mud; 35. Teen; 36. Toon; 37. Dier; 39. Goor; Kalm; 42. Neer; 45. Klep; 48. Ader; 50. Lee; 51. Een; Vaak; 53. Tik; 55. Kunne; 57. Eek; 58. Pa; 60. S.O.S.; Zon; 63. Per; 64. El; 65. Els; 67. Mede; 69. Elan; 71. 72. Rein; 73. Tol; 74. Rat; 75. Pari.

VERTIKAAL: 1. Pilaar; 2. Ida; 3. Ee; 4. Bes; 5. In; Gemeen; 7. Getemd; 8. In; 9. Tap; 11. Al; 12. Mes; Patent; 15. Ook; 17. Kil; 20. Lam; 22. Op; 24. Let; Vergiet; 27. Leo; 28. Lui; 30. Vermaak; 32. Morel; Deken; 36. Ton; 38. Rap; 41. Karper; 43. Eek; 44. Reuze 45. Kenner; 46. Lee; 47. Akelei; 49. Ris; 52. Ver; 54. Kom 56. No.; 57. Een; 59. Ale; 61. Set; 63. Pat; 64. Eer; 66. 68. Do; 70. La; 71. Ra.